Bundel - Politieke Avond van 12 maart 2025

Agenda bijlagen

Raadskamerindeling PA 12 maart 2025

1.LF 18.45 uur - 20.15 uur: Gespreksnotitie ‘Vervolg Arnhemse kinderparticipatie’

Behandeladvies 12 maart 2025
Raadsbrief 'Vervolg Arnhemse kinderparticipatie', d.d. 03-12-2024
Bijlage 1 - Gespreksnotitie ‘Vervolg Arnhemse kinderparticipatie’
Bijlage 2 - Rapport Eindevaluatie pilot kinderburgemeester
Presentatie gespreksnotitie - Vervolg Arnhemse Kinderparticipatie
Behandelresultaat 12 maart 2025

2 20.15 uur - 20.30 uur: Pauze

3.LF 20.30 uur - 21.45 uur: Beleidsplan op eigen wijze oud(er) worden in Arnhem

Behandeladvies 12 maart 2025, bespreking amendementen en moties
Raadsvoorstel 'Beleidsplan Op eigen wijze oud(er) worden in Arnhem'
Bijlage - Beleidsplan: Op eigen wijze oud(er) worden in Arnhem
amendement 'Ouderen tellen volwaardig mee in de samenleving' (25A21) van de fracties AC, GL en Volt
amendement 'Zingeving als integraal onderdeel van ons ouderenbeleid' (25A22) van de fracties CU, GL, PvdA, Volt en AC
amendement 'Preventie als aanvulling, géén vervanging van professionele zorg'(25A23) van de fracties PVV en CU
amendement 'Onderbouwing meenemen Sandwichgeneratie' (25A24) van de fractie Volt
motie 'Zingeving in het uitvoeringsplan ouderenbeleid 2025' (25M54) van de fracties GL, CU, PvdA en Volt
motie 'Neem fysieke veiligheid en bescherming tegen criminaliteit mee'(25M55) van de fractie PVV
motie 'ruimhartig beleid bij de verstrekking van vervoermiddelen'(25M56) van de fractie BBA
motie 'Duidelijke criteria voor financiering van projecten binnen het ouderenbeleid' (25M57) van de fracties PvdA, GL en Volt
motie 'Versterk intergenerationele ontmoetingen' (25M58) van de fractie Volt
Gevraagd advies ouderenbeleid - Adviesraad Jeugd & Wmo Arnhem
Reactie college b&w in reactie op gevraagd advies ouderenbeleid
Schriftelijke inspraakreactie van K. Vossen-Brouwer, d.d. 30-01-2025
Schriftelijke inspraakreactie van A. Lodder, d.d. 03-02-2025
Schriftelijke inspraakreacties van de Arnhemse woningcorpraties, d.d. 05-02-2025
Schriftelijke inspraakreactie Apcg - M. van den Broek , d.d. 05-02-2025
Schriftelijke inspraakreactie van SWOA - S. Swart, d.d. 05-02-2025
Schriftelijke inspraakreacties van TINO Educare - M. Lievegoed, d.d. 05-02-2025
Behandelresultaat 5 februari 2025, Informatieve & meningsvormende bespreking
Behandelresultaat 12 februari 2025, meningsvormende bespreking
Behandelresultaat 19 februari 2025, 2e meningsvormende bespreking
Behandelresultaat 12 maart 2025, bespreking amendementen en moties

4 21.45 uur - 22.00 uur: Pauze

5.LF 22.00 uur - 23.15 uur: Beleidsplan op eigen wijze oud(er) worden in Arnhem (hervatting)

Agenda Politieke Avond
12 maart 2025

Raadzaal	Landgoed/Festival	Walburgis
18.45 uur - 20.15 uur (90) Duurzaam Mobiliteitsplan *(Bespreking van amendementen & moties)*	18.45 uur - 20.15 uur (90) *Gespreksnotitie 'Vervolg Arnhemse kinderparticipatie'* *(Gesprek tussen college & raadskamer)*	18.45 uur - 20.15 uur (90) Gespreksnotitie 'Scenario's Stadhuis' *(Gesprek tussen college & raadskamer)*
Pauze: 20.15 uur - 20.30 uur		
Raadzaal	**Landgoed/Festival**	**Walburgis**
20.30 uur – 21.45 uur (75) Duurzaam Mobiliteitsplan (hervatting) *(Bespreking van amendementen & moties)*	20.30 uur – 21.45 uur (75) Ouderenbeleid 2025 'Op eigen wijze oud(er) worden in Arnhem' *(Bespreking van amendementen & moties)*	20.30 uur – 21.45 uur (75) Vaststelling Dienstverleningsvisie 2025 - 2030 *(Informatieve & meningsvormende bespreking)*
Pauze: 21.45 uur – 22.00 uur		
Raadzaal	**Landgoed/Festival**	**Walburgis**
22.00 uur - 23.15 uur (75) Duurzaam Mobiliteitsplan (hervatting) *(Bespreking van amendementen & moties)*	22.00 uur - 23.15 uur (75) Ouderenbeleid 2025 'Op eigen wijze oud(er) worden in Arnhem (hervatting) *(Bespreking van amendementen & moties)*	22.00 uur - 23.15 uur (75) Subsidieregeling groenblauwe initiatieven en Klimaatadaptatiefonds *(Informatieve & meningsvormende bespreking)*

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELADVIES

Gespreksnotitie ‘Vervolg Arnhemse kinderparticipatie’

Fasering

☑ Ambtelijke presentatie

☑ Bestuurlijk gesprek

Procedure:

Datum vergadering
12-03-2025

Type voorstel
Gespreksnotitie
(agenderingsverzoek college)

Spreekrecht publiek?
Nee

Voorgesteld resultaat:
De bespreking van de gespreksnotitie stelt het college in de gelegenheid om de raadskamer te informeren en met de raadskamer in gesprek te gaan.

Informatieve bespreking:
Ambtelijke presentatie en toelichting met ruimte voor vragen.

Bestuurlijk gesprek:
Gesprek tussen college en raadskamer.

Voorgesteld besluit

Van de raad wordt geen besluit gevraagd.

Het college wil met de raad in gesprek over het vervolg van Arnhemse kinderparticipatie.

Aandachtspunten

- Sinds november 2022 benoemt de gemeente Arnhem elk jaar een kinderburgemeester.
- Voor het vervolg na 2025 zijn geen afspraken gemaakt of middelen voorzien in de begroting. Daarom wil het college in gesprek met de raad over het vervolg van kinderparticipatie in Arnhem.
- Deze gespreksnotitie bevat onder andere enkele scenario’s voor kinderparticipatie in Arnhem. Deze komen voort uit de lessen uit de evaluatie, gesprekken met andere gemeenten en externe experts. Deze scenario’s hebben allen eigen voor- en nadelen.
- Het doel van het gesprek is om richtingen voor de uitwerking van kinderparticipatie te bespreken. Deze bevindingen worden vervolgens uitgewerkt door het college tot een (financieel) voorstel.

<u>De gespreksnotitie bestaat uit twee delen</u>

1. Een ambtelijke presentatie met een toelichting op de lessen uit de evaluatie kinderparticipatie en mogelijke scenario’s voor het vervolg.
2. Een bestuurlijk gesprek tussen college en raadskamer.

Contactgegevens

Portefeuillehouder:
Bob Roelofs

Ambtenaar
Gideon van der Hulst
Gideon.van.der.hulst@arnhem.nl
06 43 27 57 63

Raadsadviseur
Robin Oosthout
robin.oosthout@arnhem.nl
06 25 77 64 91

Voorgestelde behandelwijze

De bespreking in de raadskamer kent twee fases: een ambtelijke presentatie en een bestuurlijk gesprek tussen raadsleden en college en/of tussen raadsleden.

Ambtelijke presentatie

De vergadering start met een toelichting door Gideon van der Hulst (bestuursadviseur burgerparticipatie). In de toelichting wordt ingegaan op:

1) Aanleiding van de gespreksnotitie
2) Lessen uit de evaluaties kinderparticipatie
3) Mogelijke kaders voor kinderparticipatie
4) Mogelijke scenario's voor kinderparticipatie
5) Tijdspad van het vervolgproces

De raadskamer krijgt de gelegenheid om vragen te stellen.

Bestuurlijk gesprek raadskamer en college

Na de ambtelijke toelichting volgt een gesprek over de beschreven scenario's in de gespreksnotitie. De orde bij deze gespreksnotitie is vrijer dan gebruikelijk bij een meningsvormende bespreking of agenderingsverzoek. Het betreft een open bestuurlijk gesprek waarbij de portefeuillehouder, als indiener van de gespreksnotitie, desgewenst de gelegenheid krijgt om de gespreksnotitie toe te lichten. Daarna wordt overgegaan tot een gesprek waarbij de raadskamer in de gelegenheid is om vragen te stellen of standpunten te delen en de portefeuillehouder hierop kan reageren. De voorzitter ziet toe op een ordelijk verloop van het gesprek.

Mogelijk resultaat:

- Er is geen vervolgbehandeling voorzien.

Aan de gemeenteraad

Datum : 3 december 2024
Zaaknummer : 4365114
Contactpersoon : Gideon van der Hulst
Telefoonnummer : 026 3774158

Onderwerp: Vervolg Arnhemse kinderparticipatie

Geachte voorzitter en leden,

Sinds november 2022 benoemt de gemeente Arnhem jaarlijks een kinderburgemeester. De kinderburgemeester helpt de gemeente sindsdien om kinderen te betrekken. Dit gebeurt volgens het plan van aanpak dat u heeft vastgesteld op 15 maart 2022. Zoals vastgelegd in dat plan zijn twee evaluaties uitgevoerd. De tussenevaluatie over het eerste jaar van de Arnhemse kinderburgemeester ontving u in de zomer van vorig jaar. Als bijlage bij deze brief ontvangt u de eindevaluatie.

De genoemde evaluaties bieden inzicht in de ervaringen met deze vorm van kinderparticipatie sinds november 2022. Ook voor de jaren 2024 en 2025 zijn er middelen beschikbaar om door te gaan met de Arnhemse kinderburgemeester. Voor het vervolg zijn geen afspraken gemaakt of middelen voorzien in de begroting. Gezien deze constatering en de opgedane inzichten uit de afgelopen twee jaar is het nu een geschikt moment om het gesprek aan te gaan over kinderparticipatie in Arnhem. Daarom ontvangt u als bijlage van deze raadsbrief de gespreksnotitie ‘Vervolg Arnhemse kinderparticipatie’.

Twee jaar Arnhems kinderburgemeesterschap
Op 30 oktober 2024 nam kinderburgemeester Zoë Mac Donald officieel afscheid. Door omstandigheden is er toen geen nieuwe kinderburgemeester geïnstalleerd. Momenteel werken we aan het selecteren van een nieuwe kinderburgemeester, die zo snel als het mogelijk is zal worden geïnstalleerd. Zoë Mac Donald was de tweede Arnhemse kinderburgemeester. Zij was opvolger van Dyla Uitdehaag die het jaar ervoor kinderburgemeester was. In deze twee jaar waren betrokkenen positief over het kinderburgemeesterschap. Zij onderschrijven het belang van het initiatief en de huidige vorm draagt bij aan betekenisvolle kinderparticipatie. Daarbij merken zij echter op dat dit nu vooral beperkt is tot één kind, waar veel op af komt. Waar in het plan van aanpak werd voorzien in 9 tot 12 activiteiten per jaar heeft de Arnhemse kinderburgemeester in beide jaren meer dan 20 activiteiten bijgewoond. Dit leverde op enkele momenten druk op voor het kind waarbij de balans tussen het zijn van kinderburgemeester, leren op school en het verdere sociale leven onder druk kan komen te staan. Dit vraagt dan ook om zorgvuldige begeleiding vanuit de organisatie. Al met al heeft de begeleiding van de kinderburgemeester bij activiteiten en evenementen aanzienlijk meer inzet van uren en middelen gevraagd dan vooraf geanticipeerd en waren verdere ambities niet allemaal mogelijk. Mede hierom blijkt de functie momenteel meer ceremonieel dan inhoudelijk gedreven. Projecten en activiteiten rond concrete thema's zoals groen

en diversiteit dragen bij aan inhoudelijke betrokkenheid, maar de beschikbare capaciteit en bijbehorende middelen zijn daarvoor ontoereikend. Ook verdient de manier waarop de verkiezingen worden georganiseerd aandacht. Het aantal scholen dat deelnam aan het selectieproces, wanneer zij daarvoor werden uitgenodigd, bleek beperkt. Voor het schooljaar 2023/2024 namen drie van de 49 uitgenodigde basisscholen deel aan de selectieprocedure (voor 2024/2025 waren dit er vijf). Daarmee zorgt het huidige selectieproces – via Arnhemse basisscholen – ervoor dat niet elk kind de kans heeft om kinderburgemeester te worden.

Het plan van aanpak bevatte ook de vraag of het programma uitgebreid kan worden met een kinderraad. Uit de evaluaties blijkt dat een kinderraad meer kinderen zou laten participeren, de kinderburgemeester kan ondersteunen en de bekendheid van kinderparticipatie in Arnhem vergroot. Op dit moment zijn hier echter geen middelen beschikbaar voor. Bovendien vraagt een kinderraad meer begeleiding en organisatie dan een kinderburgemeester. Al met al zou een kinderraad daarmee vragen om structurele middelen in de begroting. De bevoegdheid om dit te doen is aan de gemeenteraad.

Gespreksnotitie ‘Vervolg Arnhemse kinderparticipatie’
Het college nodigt u daarom uit gezamenlijk een gesprek te voeren op basis van de ‘Gespreksnotitie Vervolg Arnhemse kinderparticipatie’. Deze gespreksnotitie bevat onder andere enkele scenario’s voor kinderparticipatie in Arnhem. Deze komen voort uit de lessen uit de evaluatie, gesprekken met andere gemeenten en externe experts. Deze scenario’s hebben allen eigen voor- en nadelen. Om te kiezen voor een van deze scenario’s of een combinatie hiervan is het nodig een goed gesprek te voeren over het vervolg van Arnhemse kinderparticipatie. Het doel van het gesprek is uiteindelijk om de kaders te bepalen en vervolgens een richting voor de uitwerking daarvan te kiezen. Deze richting wordt vervolgens uitgewerkt tot een (financieel) voorstel in de perspectiefnota 2026-2029.

Communicatie
Uw raad wordt uitgenodigd om het gesprek te voeren over kinderparticipatie in Arnhem. Na dit gesprek is in brede zin duidelijk hoe de gemeente Arnhem het vervolg van kinderparticipatie voor zich ziet. Via een voorstel in de perspectiefnota 2026-2029 wordt u geïnformeerd over het (financiële) voorstel voor de uitgewerkte invulling van de gezamenlijk gekozen richting.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, De burgemeester,

J.H. de Baas A. Marcouch

Bijlagen:
- Gespreksnotitie ‘Vervolg Arnhemse kinderparticipatie’
- Rapport Eindevaluatie pilot kinderburgemeester

Eusebiusbuitensingel 53 • Postbus 9029 • 6800 EL Arnhem
Telefoon 0800-1809 • www.arnhem.nl

Gespreksnotitie

Datum : 3 december 2024

Aan : Leden van de gemeenteraad

Van : College van B&W

Betreft : Gespreksnotitie Vervolg Arnhemse kinderparticipatie

---

Hierbij verzoekt het college van burgemeester en wethouders op grond van artikel 43 lid 4 van het Reglement van Orde voor de gemeenteraad om het ‘Vervolg Arnhemse kinderparticipatie’ toe te voegen aan de agenda van de gemeenteraad.

Aanleiding

Naar aanleiding van de op 21 juli 2021 aangenomen motie 21M54G kinderburgermeester benoemt de gemeente Arnhem sinds november 2022 jaarlijks een kinderburgemeester. Arnhem heeft sindsdien twee kinderburgemeesters gehad. Voor de uitvoering van het kinderburgemeesterschap in de jaren 2024 en 2025 is budget beschikbaar gesteld vanuit de bestemmingsreserve burgerparticipatie. De beleidscapaciteit wordt in 2024 en 2025 net zoals in eerdere jaren ingezet vanuit bestaande formatie. Voor het vervolg vanaf 2026 zijn nog geen afspraken gemaakt. Daarnaast is er in de afgelopen twee jaar een tussenevaluatie en een eindevaluatie (zie bijlage) uitgevoerd waaruit verschillende lessen te leren zijn.

Gezien:

- de opgedane kennis tijdens de ambtstermijnen van de eerste twee Arnhemse kinderburgemeesters;
- de constatering dat er vanaf het jaar 2026 nog geen middelen beschikbaar zijn gemaakt;

gaat het college graag voorafgaand aan het opstellen van de perspectiefnota 2026-2029 met de gemeenteraad in gesprek over het vervolg van Arnhemse kinderparticipatie.

Het college wil dit gesprek samen met de raad voeren gezien de raad initiatiefnemer is van het kinderburgemeesterschap. Met dit gesprek beoogt het college om gezamenlijk de kaders rondom kinderparticipatie te bepalen en een richting voor de uitwerking daarvan te kiezen. Aan de hand van de uitkomsten van het gesprek werkt het college de gekozen richting uit en doet het college op basis van deze uitwerking een (financieel) voorstel in de perspectiefnota 2026-2029.

Agendering

Het college stelt voor het gesprek op te delen in drie gedeeltes. Ten eerste beantwoordt het college graag mogelijke vragen die de raad nog heeft ten aanzien van de kinderburgemeester en kinderparticipatie. Bijvoorbeeld naar aanleiding van de genoemde evaluaties en opgedane lessen bij andere gemeenten. Indien gewenst kan hierbij ook een expert vanuit KinderrechtenNU aansluiten en kan de raad kiezen professionals (bijvoorbeeld uit het onderwijs) uit te nodigen. Ten tweede stelt het college voor om gezamenlijk de kaders voor kinderparticipatie te bepalen. De inzichten uit de ervaringen van de afgelopen twee jaar (in de vorm van de evaluaties) vormen de basis voor dit gesprek.

Wanneer iedereen beschikt over de juiste informatie en de kaders zijn geformuleerd is er ruimte voor een derde onderdeel: welke invulling van kinderparticipatie past bij de geformuleerde kaders? Kinderparticipatie kan namelijk georganiseerd worden in verschillende vormen en maten. Op de volgende pagina leest u een korte beschrijving van vier mogelijke scenario’s.

Scenario A: Inzetten op een zichtbare kinderburgemeester

In de afgelopen twee jaar bleek de kinderburgemeester vaker te worden uitgenodigd voor activiteiten en evenementen dan waar we vooraf rekening mee gehouden hadden. Hoewel beide kinderburgemeesters

hier positief op reageerden en zij positief terugkijken op de activiteiten, leidde dit tot (te) drukke periodes voor de kinderburgemeester en vroeg dit aanzienlijk meer uren van de organisatie. Om dit in balans te brengen kan de gemeente inzetten op een kinderburgemeester die vooral zichtbaar is door aanwezig te zijn op grote evenementen zoals de sinterklaasintocht, 4 en 5 mei en de Airborneherdenking. Dit heeft de volgende voor- en nadelen:

Voordelen	*Nadelen*
1. De kinderburgemeester is een herkenbaar gezicht voor andere kinderen. 2. Het aantal activiteiten komt overeen met het in het plan van aanpak genoemde aantal. 3. De kinderburgemeester doet unieke ervaringen op. 4. Overzichtelijke belasting voor de kinderburgemeester; geen onnodige stress.	*1.* Het vraagt jaarlijks ongeveer €38.000,- (bestaande uit 0,2 fte[1] en €5.000,- vrij budget)[2]. 2. Het bereik van actieve kinderparticipatie is beperkt tot voornamelijk één kind, namelijk de kinderburgemeester zelf. 3. De activiteiten van de kinderburgemeester zijn vooral ceremonieel. Er wordt geen inhoudelijk project georganiseerd. Dit draagt zeer beperkt bij aan betekenisvolle kinderparticipatie. 4. De gemeente is afhankelijk van het aantal scholen dat een kandidaat nomineert.

Scenario B: Breid het huidige kinderburgemeesterschap uit met een kinderraad

Dit scenario is in feite scenario A uitgebreid met een kinderraad. Op die manier kunnen er meer kinderen actief worden betrokken. Daarbij kunnen we met een kinderraad de kinderburgemeester een sterkere rol geven en op die manier meer aandacht voor kinderparticipatie in algemene zin genereren. Op dit moment zijn er echter te weinig middelen (zowel in capaciteit als budget) voor de organisatie van het huidige kinderburgemeesterschap. Dit vraagt daarom reeds om aanvullende middelen. Het instellen, organiseren en begeleiden van een kinderraad vraagt daarbovenop om een aanzienlijke aanvullende investering. Dit heeft de volgende voor- en nadelen:

Voordelen	*Nadelen*
1. Een grotere groep kinderen leert participeren. 2. De ambtelijke organisatie en/of gemeenteraad ontvangt adviezen van kinderen. 3. Kinderen maken op jonge leeftijd kennis met de gemeente(politiek). 4. Het biedt mogelijkheden om aansluiting te zoeken met de jongerenraad.	1. Het vraagt jaarlijks ongeveer €105.500,- (bestaande uit 0,7 fte en €25.000,- vrij budget). 2. De gemeente is afhankelijk van het aantal scholen dat een kandidaat nomineert. 3. Het vraagt een langere opstartfase; de gemeente Arnhem is nog onbekend met een kinderraad. 4. Het verwerken van de adviezen vraagt extra tijd en aandacht van ambtenaren en raad

Scenario C: Stoppen met Kinderburgemeesterschap en (beter) benutten van bestaande initiatieven

In dit scenario stoppen we met de kinderburgemeester en proberen we kinderen te betrekken bij de politiek door bestaande initiatieven (beter) te benutten. Ook nu betrekt de gemeente kinderen al via andere manieren dan alleen via het kinderburgemeesterschap. Zo organiseerde de gemeente op vrijdag 1 november een debatwedstrijd voor bassischolen, en zet de griffie al in op kinderparticipatie via het democratieprogramma waarbij basisschoolkinderen het spel Democracity van ProDemos spelen.

[1] *Bij de berekening van de personele kosten is uitgegaan van de huidige situatie van de begeleiding van de kinderburgemeester (schaal 11). De personeelskosten zijn uiteindelijk afhankelijk van de te bepalen salarisschaal.*

[2] *In dit scenario (A) is uitgegaan van de huidige situatie waarbij dit jaarlijkse budget wordt ingezet voor bijvoorbeeld het lidmaatschap van het Nederlands Genootschap van Kinderburgemeesters en een losstaand project.*

Tegelijkertijd zijn er in Arnhem ook voorbeelden waarin kinderen worden betrokken die verder losstaan van (gemeente)politiek, zoals het optreden van de dansschool Up&Down tijdens de Dag van de Wijken, de acties van het KinderWijkTeam of de al bestaande leerlingenraden van basisscholen. Daarnaast kan gekeken worden naar voorbeelden elders in het land zoals het kindervragenuur wat bijvoorbeeld de Tweede Kamer en de gemeente Utrecht organiseren of laagdrempeligere vormen zoals de tekenwedstrijd van de gemeente Veere in het kader van de omgevingsvisie of een wensboom waaraan kinderen hun wensen voor de gemeente kunnen ophangen. Door bestaande initiatieven beter te benutten, te intensiveren en mogelijk uit te breiden kan de gemeente een grote(re) groep kinderen betrekken en op manier leren participeren die aansluit bij de belevingswereld van kinderen. Dit heeft de volgende voor- en nadelen:

Voordelen	*Nadelen*
1. Het is mogelijk om een grote groep kinderen te betrekken. 2. Het draagt bij aan betekenisvolle kinderparticipatie. 3. Het betreft grotendeels bestaande initiatieven die waarbij aansluiting kan worden gezocht. 4. Kinderen leren participeren op een manier die bij hun belevingswereld past. 5. Kinderen maken op jonge leeftijd kennis met de gemeente(politiek). 6. Het betreft een werkwijze die organisch verder kan groeien binnen de organisatie door hier breder aandacht voor te vragen.	1. Het intensiveren en uitbreiden van bestaande initiatieven vraagt middelen; een realistische schatting is hierbij niet mogelijk, gezien dit sterk afhangt van welke lopende initiatieven worden geïntensiveerd en welke worden gestart. 2. Arnhem heeft geen kinderburgemeester.

Scenario D: Stoppen met het kinderburgemeesterschap

Hoewel betrokkenen in de afgelopen twee jaar positief waren, leidde de huidige vorm van kinderburgemeesterschap vooral tot betekenisvolle kinderparticipatie van één kind. Daarbij vroeg het kinderburgemeesterschap veel van zowel het kind - wat op momenten kan leidden tot stressvolle situaties - als van de ambtelijke organisatie, wat leidt tot een aanzienlijke hogere inzet van middelen dan verwacht. Daarom valt ook zonder de randvoorwaarden van scenario C te overwegen het Arnhemse kinderburgemeesterschap te beëindigen. Dit scenario heeft één voordeel en één nadeel. Het voordeel is dat er geen middelen nodig zijn. Het nadeel is dat Arnhem geen kinderburgemeester heeft.

Proces

De vier beschreven scenario's zijn niet onuitputtelijk, maar bieden uitgangspunten voor het gesprek. De scenario's laten ook zien dat kiezen voor iedere vorm van kinderparticipatie kosten met zich meebrengt. De scenario's bevatten waar mogelijk een inschatting van uren en middelen op basis van gesprekken met andere gemeenten en experts. Deze zullen naar aanleiding van de uitkomsten van het gesprek nauwkeuriger worden uitgewerkt en getoetst op haalbaarheid. Het is uiteraard de bevoegdheid van de raad om te besluiten tot het toewijzen van de uiteindelijk voorgestelde middelen.

Zoals eerder beschreven zijn er momenteel afspraken gemaakt over middelen tot en met het jaar 2025. Daarom wenst het college het gesprek met de raad over het vervolg van Arnhemse kinderparticipatie te voeren in het begin van het eerste kwartaal van 2025. Daarmee kan het college via de perspectiefnota 2026-2029 een (financieel) voorstel doen om kinderparticipatie in de komende jaren in te richten. Gelet op het hiervoor beschrevene verzoeken wij u de gespreksnotitie toe te voegen aan de agenda van de raad.

2024

Pilot Arnhemse kinderburgemeester

EINDEVALUATIE
GEMEENTE ARNHEM

Inhoudsopgave

Samenvatting 3
1. Inleiding 5
Aanleiding 5
Probleemstelling 5
Kaderstelling 6
Methoden 6
Leeswijzer 6
2. Selectieproces 7
Plan van aanpak 7
Uitvoering 7
Ervaringen 8
Kosten en baten 9
3. Zichtbaarheid 10
Plan van aanpak 10
Uitvoering 10
Ervaringen 11
Kosten en baten 12
4. Inhoudelijke bijdrage 13
Plan van aanpak 13
Uitvoering 13
Ervaringen 13
Kosten en baten 14
5. Conclusies en lessen voor de toekomst 15
De hoofdvraag 15
Lessen voor de toekomst 16
Bijlage 1 - Bronnenoverzicht 18
Documenten 18
Personen (in functietitel) 18
Bijlage 2 – Verslag Nederlands Genootschap van Kinderburgemeesters (NKGB) 19
Bijlage 3 – Verslagen referentiegemeenten 20
Gemeente Brunssum 20
Gemeente Amersfoort 21
Gemeente Lingewaard 22
Bijlage 4 – Jaaroverzicht bezigheden kinderburgemeester 24

Samenvatting

Eindevaluatie
Op 21 juli 2021 nam de Arnhemse gemeenteraad de motie ‘kinderburgemeester’ aan. Vervolgens werd op 15 maart 2022 het plan van aanpak voor de Arnhemse kinderburgemeester vastgesteld. In het plan van aanpak zijn u twee evaluatiemomenten toegezegd. Deze momenten dienen om de aanpak te evalueren en te onderzoeken of het programma uit te breiden is met een kinderraad. De tussenevaluatie over het eerste jaar van de Arnhemse kinderburgemeester ontving u in de zomer van vorig jaar. Dit document betreft de eindevaluatie.

De eindevaluatie richt zich op de selectie, installatie en ambtstermijn van de tweede Arnhemse kinderburgemeester. Dit beslaat de periode juni 2023 tot september 2024. Waar relevant worden de resultaten vergeleken met de tussenevaluatie. Voor deze evaluatie zijn documenten geanalyseerd, betrokkenen gesproken en is gebruik gemaakt van inzichten van andere gemeenten en het Nederlands Genootschap van Kinderburgemeesters.

Deze evaluatie vertrok vanuit de vraag hoe we de invulling van het kinderburgemeesterschap de komende jaren verder kunnen verbeteren, en of dit programma uit te breiden is met een kinderraad?

Daarbij werd specifiek gekeken hoe het kinderburgemeesterschap bijdraagt aan de wensen die de gemeenteraad in de motie uitsprak en aan de vijf stappen zoals opgesteld door het kinderrechtencomité van de Verenigde Naties voor betekenisvolle kinderparticipatie.

Resultaat
Hoewel verbeterpunten mogelijk blijven, zijn betrokkenen positief over het huidige kinderburgemeesterschap. Zij onderschrijven het belang van het initiatief en de huidige vorm draagt bij aan betekenisvolle kinderparticipatie, ook al is dit nu vooral beperkt tot één kind.

Momenteel blijkt dat de functie momenteel meer ceremonieel is dan inhoudelijk gedreven. Projecten en activiteiten rond thema's zoals groen en diversiteit dragen bij aan inhoudelijke betrokkenheid, maar de beschikbare capaciteit en bijbehorende middelen in de begroting zijn daarvoor ontoereikend. Ook verdient de manier waarop verkiezingen worden georganiseerd aandacht. Slechts weinig basisscholen nemen deel. Daarmee zorgt het huidige selectieproces – via Arnhemse basisscholen – ervoor dat niet elk kind in de gemeente Arnhem kans heeft om kinderburgemeester te worden.

Het plan van aanpak vroeg ten slotte te onderzoeken of het programma uitgebreid kan worden met een kinderraad. Een kinderraad zou meer kinderen laten participeren, de kinderburgemeester ondersteunen en de bekendheid van kinderparticipatie in Arnhem vergroten. Op dit moment zijn de beschikbare middelen voor de begeleiders echter ook daarvoor ontoereikend. Bovendien vraagt een kinderraad meer begeleiding en organisatie dan een kinderburgemeester. Al met al zou een kinderraad daarmee vragen om een aanzienlijke aanvullende investering. Daarom is het aan te raden eerst de kaders voor kinderparticipatie in Arnhem te bespreken.

Lessen voor de toekomst
Al met al bleken drie overkoepelende lessen voor de toekomst.

1) Bepaal de kaders voor kinderparticipatie: Voer als gemeenteraad en college gezamenlijk het gesprek over de toekomst van kinderparticipatie. De inzichten uit de ervaringen van de afgelopen twee jaar (in de vorm van de evaluaties) vormen samen met andere inzichten en voorkeuren de gespreksbouwstenen om de kaders te bepalen. Sta om de

kaders te bepalen stil bij vragen over de visie en doelen van de gemeente, maar ook bij de invloed die kinderparticipatie krijgt, wie verantwoordelijk is en welke middelen daarvoor beschikbaar worden gesteld. Er zijn er nog tot en met 2025 middelen beschikbaar voor de kinderburgemeester vorm. Dat maakt het nu een geschikt moment om in gesprek te gaan over de toekomst van kinderparticipatie in de gemeente Arnhem.

2) Extra middelen nodig voor inhoudelijke en proactieve kinderburgemeester: Wanneer wordt gekozen voor een kinderburgemeester in de huidige vorm zijn extra middelen nodig om de rol van de kinderburgemeester van een voornamelijk ceremoniële functie naar een meer inhoudelijke en proactieve rol te verschuiven. Momenteel is de incidenteel tot en met 2025 uit bestaande bezetting beschikbaar gemaakte 0,2 fte enkel toereikend voor de dagelijkse begeleiding bij evenementen. Extra fte is nodig om voldoende tijd te hebben voor het selectieproces, om meer tijd te besteden aan het organiseren van maatschappelijke activiteiten die ingaan op de inhoud en om initiatieven te ontplooien zoals een professioneler sociale media-account, het betrekken van andere kinderen en het opstarten van een kinderraad.
3) Alternatief selectieproces nodig voor minder kansenongelijkheid: Onder scholen bestaat weinig tot geen animo om deel te nemen aan het selectieproces. Daarnaast kunnen sommige scholen hun kandidaten beter voorbereiden dan andere. Dat zorgt voor kansenongelijkheid tussen kinderen. Het verhogen van het aantal deelnemende scholen met de huidige werkwijze is lastig en kan extra kosten en inspanningen met zich meebrengen. Achterhaal daarom waarom scholen niet deelnemen, maar onderzoek ook andere methoden zoals verkiezingen via sociale media of het kiezen uit een kinderraad om kansenongelijkheid te verminderen. Kijk daarbij ook naar strengere selectiecriteria voor de kinderburgemeester of meer kaders voor het selectieproces op scholen.

1. Inleiding

Aanleiding

In Arnhem hechten we veel waarde aan burgerparticipatie. We streven ernaar inwoners te betrekken bij de totstandkoming van beleid om zo de kwaliteit van dit beleid te vergroten, maar ook om actief te werken aan de sociale cohesie in onze wijken. Meestal werken we hierin samen met volwassen inwoners, maar ook kinderen vormen een belangrijke doelgroep. Zij zijn de toekomst.

Op 21 juli 2021 nam de Arnhemse gemeenteraad de motie ‘kinderburgemeester’ aan, waarin de raad verzocht tot het instellen van een kinderburgemeester. Daarin riep de raad het college op om uiterlijk in april 2022 met een voorstel te komen zodat voor het schooljaar 2022-2023 een kinderburgermeester gekozen kon worden. De raad vroeg het college er in het bijzonder om er aandacht aan te besteden dat de kinderburgemeester niet enkel een ceremoniële invulling krijgt, maar dat inhoudelijke onderwerpen voor kinderen leidend zijn. Dat daarom zoveel mogelijk (ook) aansluiting wordt gezocht bij relevante beleidsvelden (in het bijzonder onderwijs en jeugd) en dat daarnaast oog is voor een goede samenwerking met de Arnhemse scholen bij het proces om tot een gekozen kinderburgemeester te komen.

In reactie op de aangenomen motie werden op 15 maart 2022 een raadsvoorstel kinderburgemeester en het daarbij behorende plan van aanpak met de raad gedeeld. De gemeenteraad stelde het plan van aanpak vast op 18 mei 2022. In het plan van aanpak stond opgenomen dat er op twee momenten zou worden geëvalueerd: een tussenevaluatie aan het einde van jaar één en een eindevaluatie na het tweede jaar. Op 22 augustus 2023 is de tussenevaluatie aangeboden aan de gemeenteraad. Het rapport dat nu voor u ligt omvat de eindevaluatie van de pilot Arnhemse kinderburgemeester.

Probleemstelling

Deze evaluatie heeft als doel om lessen te trekken voor de toekomst. Dit gebeurt door antwoord te geven op de volgende vraag: Hoe kunnen we de invulling van het kinderburgemeesterschap de komende jaren verder verbeteren, en is dit programma uit te breiden met een kinderraad?

Bij het beantwoorden van deze vraag wordt specifiek gekeken naar de wensen die de raad uitsprak in de aangenomen motie en hoe het kinderburgemeesterschap bijdraagt aan de vijf stappen voor betekenisvolle kinderparticipatie zoals opgesteld door het kinderrechtencomité van de Verenigde Naties.

1. Het kind moet worden voorbereid op het geven van zijn mening, onder andere door toegang tot begrijpelijke informatie.
2. De volwassene moet tijdens het horen serieus luisteren naar het kind en hem aanmoedigen zijn mening te geven.
3. Er moet onderzocht worden of het kind zijn mening kan vormen. Aan deze mening moet passend gewicht worden gegeven.
4. De mate waarin de mening van het kind is meegewogen moet worden uitgelegd aan het kind.
5. Het kind moet de mogelijkheid hebben om te klagen of in beroep te gaan wanneer het kind niet is gehoord of zijn mening niet serieus is genomen.

Om antwoord te geven op de hoofdvraag worden het selectieproces, de zichtbaarheid en de inhoudelijke bijdrage van de kinderburgemeester getoetst door te kijken naar het plan van

aanpak, de uitvoering, de ervaringen en de kosten & baten. Dit is in lijn met de tussenevaluatie en zoals voorgesteld in de raadsbrief van 14 maart 2023[1].

Kaderstelling

Zoals opgenomen in het plan van aanpak focust deze eindevaluatie primair op de selectie, installatie en ambtstermijn van de tweede Arnhemse kinderburgemeester. Dit is de periode juni 2023 tot september 2024. De bevindingen worden waar relevant gespiegeld aan de resultaten van de tussenevaluatie die focuste op de periode juni 2022 tot september 2023.

Deze eindevaluatie omvat niet het selectieproces van de derde kinderburgemeester, voor het schooljaar 2024/2025.

Methoden

Voor deze eindevaluatie is gebruik gemaakt van verschillende informatiebronnen. Ten eerste zijn relevante documenten zoals de genoemde motie [21M54g], het vastgestelde plan van aanpak en de tussenevaluatie kinderburgemeester geanalyseerd. Bovendien dienen ook de ervaringen van andere gemeenten en de uitgangspunten van het Nederlands Genootschap van Kinderburgemeesters (NGKB) zoals opgenomen in de tussenevaluatie als bron voor deze eindevaluatie. Deze informatie bleek nog steeds actueel voor deze eindevaluatie. Daarnaast is een digitale vragenlijst voorgelegd aan de drie leden van de selectiecommissie en zijn er gesprekken gevoerd met de kinderburgemeester en haar ouders, de betrokken bestuursadviseurs burgerparticipatie en de betrokkenen uit het kabinet van de burgemeester. Van de gevoerde gesprekken interviews is een verslag gemaakt. Deze verslagen zijn voorafgaand aan verder gebruik voorgelegd aan de betrokkenen. Tenslotte zijn de ingezette middelen zoals tijd en geld geïnventariseerd door middel van een mix van documenten en gesprekken met betrokkenen. Een overzicht van de benutte bronnen en de informatie vanuit het NGKB en andere gemeenten vindt u in de bijlage.

Leeswijzer

Deze eindevaluatie bevat vijf hoofdstukken. Hoofdstuk 1 (dit hoofdstuk) bevat de inleiding. Vervolgens gaan de hoofdstukken 2 tot en met 4 in op het selectieproces, de zichtbaarheid van de kinderburgemeester en de inhoudelijke bijdrage van de kinderburgemeester. Ieder van deze drie hoofdstukken behandelt achtereenvolgens informatie over het plan van aanpak, de uitvoering, de ervaring van betrokkenen en de kosten & baten. In hoofdstuk 5 leest u vervolgens de conclusies van deze eindevaluatie inclusief een antwoord op de hoofdvraag en lessen voor de toekomst. Achteraan dit document vindt u vier bijlagen: een overzicht van de benutte bronnen, een verslag van een gesprek met het NGKB, de verslagen van gesprekken met drie referentiegemeenten en de vierde bijlage betreft een overzicht van de evenementen en activiteiten die de kinderburgemeester bijwoonde.

[1] *In de betreffende raadsbrief worden de vier onderdelen waarop getoetst wordt als volgt genoemd: Inhoud, vorm, proces en kosten.*

2. Selectieproces

Plan van aanpak

Selectie van scholen
Voor het jaar 2023/2024 zijn alle Arnhemse basisscholen uit het reguliere onderwijs uitgenodigd mee te doen aan het selectieproces voor de kinderburgemeester.

Selectieproces
Om te zorgen dat het selectieproces bijdraagt aan betekenisvolle kinderparticipatie, is voor de selectie van de eerste Arnhemse kinderburgemeester het plan hieronder opgesteld.

1. Voorlichting: Een gastles op school door een raadslid en wethouder gericht op groep 6, over wat de gemeente doet en hoe de gemeente wordt bestuurd;
2. Selectie in de klas: Kinderen die zich kandidaat willen stellen maken een beschrijving met daarin hun kandidaatstelling. Deze beschrijving kan op papier, maar mag ook via een filmpje of in een andere vorm worden ingediend;
3. Selectie door commissie: De ingediende kandidaatstellingen worden door een selectiecommissie van drie raadsleden beoordeeld. De selectiecommissie draagt de kandidaat kinderburgemeester voor;
4. Installatie: De kinderburgemeester wordt tijdens een raadsvergadering officieel geïnstalleerd door burgemeester Marcouch in het bijzijn van de wethouders en de gemeenteraad van Arnhem. De kinderburgemeester krijgt officieel de ambtsketen omgehangen door de burgemeester;
5. Ambtstermijn: Eén jaar, waarna de kinderburgemeester plaatsneemt in de selectiecommissie van de volgende kinderburgemeester.

Uitvoering

Selectie van scholen
Nadat alle Arnhemse basisscholen uit het reguliere onderwijs waren uitgenodigd deden uiteindelijk slechts drie scholen mee aan het selectieproces voor de kinderburgemeester 2023/2024. Dit waren t' Klinket uit Rijkerswoerd, de Pieter Brueghelschool uit Burgemeesterswijk/Hoogkamp en de Jan Ligthartschool uit St. Marten/Sonsbeek. Iedere school stelde één kandidaat voor. Uiteindelijk werd de kandidaat van de Jan Ligthartschool door de selectiecommissie gekozen. Ook in het jaar 2022/2023 werd er een kandidaat van die school gekozen. In dat jaar namen er twee scholen met ieder twee kandidaten deel aan het selectieproces.

In tegenstelling tot het jaar 2022/2023 werden er dit jaar geen scholen uit het speciaal onderwijs betrokken. Deze keuze is gemaakt op basis van contact met SBO de Horizon die in 2022/2023 deelnam aan het selectieproces. Zoals te lezen in de tussenevaluatie is het ideaal van kansengelijkheid volgens alle betrokkenen belangrijk, maar leidde het betrekken van speciaal onderwijs tot twijfels over het welzijn van deelnemende kinderen. De Horizon beschreef dit als volgt: "Als het proces een aantal jaren loopt was het misschien voor ons als een SBO-school wat makkelijker om mee te doen. Voor zowel de gemeente als voor ons was het wat meer zoeken". Ook bleek het in dat stadium voor het voor het welzijn van de kinderen van het speciaal onderwijs niet bevorderlijk om deel te nemen aan het selectieproces en/of kinderburgemeester te zijn. Professionals van de genoemde school adviseerden daarom hen niet te betrekken. In ieder geval tot het proces al meerdere keren doorlopen is. Vanwege deze overweging zijn de scholen uit het speciaal onderwijs niet uitgenodigd voor het selectieproces 2023/2024.

Selectieproces
Net als voor het jaar 2022/2023 vond het selectieproces plaats in september. Deze keuze is gemaakt op basis van aanraden van het NGKB, omdat deze maand op basisscholen vaak in het teken staat van politiek.

In tegenstelling tot het voorgaande jaar en afwijkend van het plan van aanpak zijn dit jaar geen voorlichtingen georganiseerd op de deelnemende scholen. Uit de ervaring van het jaar 2022/2023 bleek dat de voorlichtingen alleen meerwaarde bieden (wat betreft de bekendheid van de kinderburgemeester) wanneer deze zo dicht mogelijk voor de verkiezingen worden georganiseerd. Praktisch betekent dit dat de voorlichtingen in de maand september moeten worden georganiseerd. Dat bleek door de combinaties van de agenda's van de deelnemende scholen, degenen die de voorlichting organiseren (ambtelijke organisatie) en degenen voorlichting geven (wethouder en raadslid) praktisch onhaalbaar. Daarnaast is het organiseren van de voorlichtingen onhaalbaar binnen de beschikbaar gemaakte uren, welke volledig nodig zijn voor de dagelijkse uitnodiging van de kinderburgemeester (hierover meer in hoofdstuk 3). Vanwege deze overwegingen is deze stap uit het opgestelde plan van aanpak overgeslagen. Het verdere selectieproces was gelijk aan het jaar 2022/2023.

De invulling van de klassikale selectie van de kandidaten is in grote mate vrijgelaten om deelname voor de scholen zo laagdrempelig mogelijk te houden. De Jan Ligthardschool deed dit zeer uitgebreid. De school koos ervoor om kandidaten klassikaal te selecteren. Daarvoor is in de klas uitleg gegeven, waarna kinderen die dat wilden een sollicitatiebrief schreven. Op basis van de brieven zijn vervolgens korte gesprekjes gevoerd, waarna de uiteindelijk kandidaat van de school werd gekozen die door de school werd voorbereid op het gesprek met de selectiecommissie.

Vervolgens werd de officiële selectie gedaan door middel van 10-minuten gesprekken met de kandidaten, geleid door de selectiecommissie bestaande uit twee raadsleden en één fractievolger. Direct na afloop van de gesprekken werd de kinderburgemeester gekozen door de selectiecommissie.

De kinderburgemeester is tijdens de politieke avond van 25 oktober 2023 geïnstalleerd in bijzijn van het college, de gemeenteraad en publiek. Hierop begon de ambtstermijn van één jaar welke duurde tot 30 oktober 2024.

Ervaringen

Betrokkenen positief over uitvoering selectieproces
Zowel de leden van de selectiecommissie, de kinderburgemeester, haar ouders en de betrokken begeleiders waren tevreden over het selectieproces. Zij noemen de snelheid en duidelijkheid van de communicatie als positieve punten. Betrokkenen benoemden verder dat het hielp dat de selectiecommissie uit relatief jonge raadsleden bestond. De kandidaten voelden zich daarbij snel op hun gemak. Voor het vervolg is het volgens betrokkenen belangrijk dat er gekeken wordt naar de diversiteit van zowel de kandidaten (en hun school) en van de selectiecommissie (politieke partij, geslacht, etc.).

Betrek dagelijkse begeleiders bij het selectieproces
Na het selectieproces werden de taken voor het begeleiden van de kinderburgemeester bij evenementen en activiteiten overgedragen van de bestuursadviseurs burgerparticipatie naar het kabinet van de burgemeester. Dit is in lijn met de aanbevelingen uit de tussenevaluatie. De nieuwe begeleiders vonden het lastig om vanaf dat punt verder te gaan. Zij adviseren de dagelijks begeleiders voor de selectie van de volgende kinderburgemeester al in dit stadium te betrekken.

Zeer beperkt animo onder scholen beïnvloedt kansen van kinderen
Hoewel alle Arnhemse scholen uit het reguliere basisonderwijs uitgenodigd zijn om deel te nemen aan het selectieproces, besloten voor het jaar 2023/2024 slechts drie scholen deel te nemen. Het is niet vaak onduidelijk waarom scholen niet (of wel) deelnemen. Hierbij blijkt dat de tijd en ruimte die scholen (kunnen) vrijmaken voor dit proces sterk uiteenloopt. Daardoor ben je als kind afhankelijk van de keuze van je school om mee te kunnen doen aan het selectieproces. Als jouw school niet meedoet kan jij geen kinderburgemeester worden. Dit biedt niet elk kind de kans om kinderburgemeester te worden. Dit blijkt in de praktijk ook het geval. Zo kregen de begeleiders van de kinderburgemeester dit jaar een mail van een kind wat kinderburgemeester wilde worden. Zij konden het kind enkel naar de eigen school doorverwijzen met de vraag om mee te doen. Hierbij was het nog onduidelijk of deze school wilde deelnemen. De begeleiders noemen als mogelijke oplossing om de selectie anders of breder te organiseren, bijvoorbeeld via sociale media zoals in Amersfoort het geval is (zie bijlage 3).

Groter aantal gesprekskandidaten onwenselijk
Hoewel het nastrevenswaardig is om meer kinderen de kans te geven kinderburgemeester te worden, zou dit wel invloed hebben op de vorm van het selectieproces. Betrokkenen geven aan dat het niet wenselijk is om met meer dan drie à vier kandidaten selectiegesprekken te voeren. Wanneer er meer kandidaten zijn, dan zou dit betekenen dat er meer kandidaten zouden moeten afvallen op basis van een sollicitatiebrief, audiofragment of videofragment of dat het selectieproces op een andere manier moet worden ingericht. Het afwijzen van kandidaten voor de kinderburgemeester hoeft daarbij in principe geen probleem te zijn, wanneer goed wordt gekeken naar de communicatie met de afgevallen kandidaten. Dit komt overeen met de uitkomsten van de tussenevaluatie. Daarnaast is het ook mogelijk om afgevallen kandidaten op een andere manier te betrekken, bijvoorbeeld als adviseurs van de kinderburgemeester of hen een andere rol te geven zoals de Jan Ligthartschool zelf deed.

Kosten en baten

Tijdsbesteding op hoofdlijnen gelijk aan vorig jaar
Zoals te lezen in de tussenevaluatie is tijdens het selectieproces voor het jaar 2022/2023 220 uur ingezet door de ambtelijke organisatie, college & raad en externe betrokkenen zoals de kinderburgemeester en haar ouders, kandidaat kinderburgemeesters en ouders en de betrokken scholen. Op hoofdlijnen is deze tijdsinzet hetzelfde voor het selectieproces van 2023/2024. De uitzondering hierop zijn de werkzaamheden rondom de voorlichtingen. Doordat deze niet zijn georganiseerd was er minder tijdsinzet van raadsleden, de wethouder, deelnemende scholen en de bestuursadviseurs burgerparticipatie nodig.

3. Zichtbaarheid

Plan van aanpak

Evenementen en activiteiten
In het plan van aanpak stond dat de kinderburgemeester de Arnhemse kinderen (samen met de burgemeester of een wethouder) gedurende het jaar zou vertegenwoordigen bij – ten minste – de volgende evenementen:

- Intocht van Sinterklaas;
- Uitreiking van het jeugdlintje;
- Airborne herdenking;
- Andere bijeenkomsten die passen bij basisschoolleerlingen;
- De landelijke dag van kinderburgemeesters.

Het uitgangspunt voor het aantal bij te wonen evenementen, was dat de kinderburgemeester maximaal 9-12 keer per jaar (eens per 4-6 weken) aanwezig zou zijn bij een evenement en tussentijds te reageren op reacties van andere kinderen. Dit om de belasting beperkt te houden en zo het welzijn van het kind te beschermen.

Sociale media
In het plan van aanpak was nog geen aandacht voor sociale media van de kinderburgemeester. In het eerste jaar van de Arnhemse kinderburgemeester is echter een Instagramaccount opgezet voor de functie van kinderburgemeester. Regelmatige updates via dit kanaal zijn bedoeld om de zichtbaarheid van de kinderburgemeester te vergroten.

Uitvoering

Evenementen en activiteiten
Net als in 2022/2023 kon de kinderburgemeester (samen met haar ouders) zelf kiezen op welke uitnodigingen zij inging. De begeleiders vanuit de gemeente gaven hierbij advies over het al dan niet gaan. Zij bereidden de kinderburgemeester (en haar ouders) ook voor op het betreffende evenement. Dit deden zij met een informatieformulier en waar nodig met het schrijven van een speech of het maken van een smoelenboek zodat de kinderburgemeester aanwezigen herkent. Ook waren de begeleiders bij bijna alle evenementen zelf aanwezig.

In totaal bezocht de kinderburgemeester 22 activiteiten en evenementen in 2023/2024. Daarnaast is niet ingegaan op 15 uitnodigingen. Bijvoorbeeld omdat de kinderburgemeester niet kon, het onderwerp niet aansloot of omdat het te druk was. In bijlage 4 is een jaaroverzicht te vinden van de bezigheden van de kinderburgemeester in de periode 2023/2024. In 2022/2023 bezocht de kinderburgemeester in totaal 21 evenementen en activiteiten. Al met al is het aantal evenementen en activiteiten dat de kinderburgemeester bijwoonde in beide jaren vergelijkbaar en hoger dan de in het plan van aanpak genoemde 9 tot 12 keer.

Sociale media
De begeleiders van de burgemeester beheerden in 2023/2024 het sociale media (Instagram) kanaal van de Arnhemse kinderburgemeester. In totaal plaatsten zij 14 posts.[2] Dit is vergelijkbaar met 2022/2023. Toen waren dit er 15. Posts gingen bijvoorbeeld over de mega wandel marathon, het bezoek aan Hugo de Jonge en de aanwezigheid bij Keti Koti.

[2] *Tot en met augustus 2024.*

Ervaringen

Dagelijkse begeleiding positief ervaren ondanks tijdtekort
De kinderburgemeester en haar ouders zijn positief over de begeleiding. De begeleiding is betrokken, nabij en laagdrempelig. Ook werd er gedacht aan mooie momenten voor de kinderburgemeester zoals Sinterklaas en haar verjaardag. De begeleiders reageerden altijd snel. Een verbeterpunt dat wordt genoemd is dat er een uitgebreider startgesprek nodig is om meer duidelijkheid te krijgen over de verwachtingen. Mogelijk kan dit ook worden aangevuld met een document met informatie over de betrokken begeleiders en andere belangrijke informatie wat thuis kan worden doornemen.

De begeleiders zelf waren ook tevreden over de uitvoering van de dagelijkse begeleiding. Hierbij is het echter belangrijk om te benadrukken dat het takenpakket aanzienlijk groter was dan geanticipeerd. Op basis van contact met de NKGB is voorafgaand de pilot besloten tot en met 2025 incidenteel 0,2 fte beschikbaar te maken vanuit de bestaande bezetting burgerparticipatie. Hierdoor zijn andere taken niet uitgevoerd of naar de toekomst verplaatst. Tijdens de periode 2023/2024 nam het kabinet van de burgemeester het grootste deel van deze tijdsinzet over, ook binnen bestaande bezetting. De incidenteel beschikbaar gemaakte 0,2 fte bleek niet voldoende. Al met al namen de werkzaamheden rondom zichtbaarheid nagenoeg alle beschikbare tijd in beslag, terwijl ook dat in sommige periode zelfs al meer was. Dat betekent dat andere taken rondom de kinderburgemeester zoals het selectieproces, werkzaamheden rondom de inhoudelijke bijdrage en deze evaluatie bovenop de genoemde 0,2 fte moeten worden uitgevoerd. Dit is in lijn met de bevindingen uit de tussenevaluatie en komt overeen met de ervaringen van andere gemeenten (zie bijlage 3).

Aantal activiteiten hoger dan verwacht, maar goed ervaren
In 2022/2023 bezocht de kinderburgemeester 21 activiteiten en evenementen. In 2023/2024 zijn dit er 22. Dat is beiden aanzienlijk hoger dan de in het plan van aanpak beschreven 9 tot 12. Desondanks heeft de kinderburgemeester het dit jaar het niet als te druk ervaren. Uiteraard heeft dit ook invloed op de tijdsinzet van de begeleiders. Bovendien gaven de betrokkenen aan dat er nog meer evenementen of activiteiten zijn waar de kinderburgemeester wilde of kon aansluiten, wat de tijdsinzet verder had verhoogd.

Zowel de ouders als de begeleiders vervullen hierbij een filterfunctie. Zij kijken welke activiteiten interessant, noodzakelijk en/of passend zijn voor de kinderburgemeester te bezoeken. Betrokkenen benadrukken dat goede onderlinge afstemming hierbij belangrijk is. Het is daarbij ook belangrijk om te kijken naar de spreiding van de evenementen en activiteiten over het jaar heen. Zo was er afgelopen jaar een piek in het najaar en de winter van 2023, terwijl het later juist rustig was.

Meer mogelijkheden voor zichtbaarheid via sociale media
Volgens betrokkenen biedt sociale media meer potentie voor zichtbaarheid. Ten eerste zien zij kansen in de snelheid van het posten. Het zou tot meer zichtbaarheid kunnen leiden wanneer er sneller na, tijdens of zelfs voorafgaand een evenement over bericht wordt via het Instagram account van de kinderburgemeester. Daarnaast zou meer investering in het sociale media-account het account een professionelere uitstraling kunnen geven, met betere content die nog beter aansluit bij de doelgroep, welke primair uit andere kinderen bestaat.

Begeleiding kinderburgemeester vraagt ook pedagogische vaardigheden
In zowel 2021/2022 als in het jaar 2022/2023 waren de kinderburgemeester en haar ouders positief over de dagelijkse begeleiding. Hierbij noemden zij dat ook dat het belangrijk is dat de kinderburgemeester door herkenbare gezichten wordt begeleid, en dat er zo min mogelijk afwisseling tussen begeleiders plaatsvindt.

Op basis van ervaringen van andere gemeenten en het NGKB blijken echter winstpunten mogelijk. Zo stelt het NGKB dat om kinderen kwalitatief en vanuit hun leefwereld te leren participeren, de coach een pedagogische achtergrond dient te hebben. Hierbij kan het al helpen wanneer de begeleiders zich in bredere mate bezighouden met kinderparticipatie, zoals het geval is in de gemeente Brunssum waar er één coördinator 18 uur per week de tijd heeft voor de kinderraad, kinderburgemeester en kidsreporters. Een ander voorbeeld is de gemeente Amersfoort waarbij de projectleider (tijdelijk) 13,5 uur per week heeft om kinderparticipatie in brede zin te organiseren in de gemeente.

Te weinig ruimte voor nieuwe initiatieven
Doordat de dagelijkse begeleiding van de kinderburgemeester rondom activiteiten en evenementen alle tijd in beslag neemt, is er te weinig tijd en geld om verdere stappen te zetten rondom de kinderburgemeester of verdere kinderparticipatie. Op dit moment loopt het proces rondom de kinderburgemeester goed, maar is het in hogere mate dan gewild een ceremoniële functie. Betrokkenen noemen dat er wel potentie is om de kinderburgemeester verder te ontwikkelen, maar hiervoor extra middelen nodig zijn.

Rol van andere kinderen en de eigen school beperkt
De bekendheid van de kinderburgemeester op haar eigen school is beperkt. Andere kinderen zijn niet sterk geïnteresseerd. Wanneer de kinderburgemeester in functie andere kinderen bezoekt is de interesse wel groter, bijvoorbeeld tijdens Koningsdag of bij het schoolbezoek tijdens de week van het geld.

Daarnaast geven betrokkenen aan dat de eigen school van de kinderburgemeester beperkt de tijd heeft voor verdere activiteiten rondom de kinderburgmeester. Begeleiders van de kinderburgemeester hebben vaker geprobeerd om bijvoorbeeld de rest van de klas uit te nodigen voor een evenement, maar ging de school – veelal vanwege drukte - niet op in.

Kosten en baten

Dagelijkse begeleiding neemt nagenoeg alle beschikbare tijd in
De kinderburgemeester bezocht in 2023/2024 ongeveer evenveel evenementen en activiteiten als het jaar ervoor. De tijdsinzet voor het beheer van het sociale media-account is gelijk gebleven. Daarmee blijft over de hele linie de tijdsinzet voor ongeveer ‘zichtbaarheid’ gelijk aan het jaar ervoor (bijna 20 uur per activiteit). Net als vorig jaar nemen daarmee de taken rondom zichtbaarheid nagenoeg alle beschikbare tijd in van de incidenteel tot en met 2025 uit bestaande bezetting beschikbaar gemaakte 0,2 fte

4. Inhoudelijke bijdrage

Plan van aanpak

Twee inhoudelijke thema's
Om de kinderburgemeester tijdens het ambtsjaar ook inhoudelijke invloed te geven, werd in het jaarprogramma van het plan van aanpak opgenomen dat de kinderburgemeester zich over twee zelfgekozen, inhoudelijke en voor kinderen relevante thema's zou buigen. Het doel is om aan het eind van het jaar adviezen te geven aan de gemeenteraad over dit thema.

De uitlijning van de inhoudelijke bijdrage van de kinderburgemeester was minimaal in het plan van aanpak. In het jaar 2022/2023 is zodoende een eigen invulling gegeven aan deze bijdrage. Hierbij is aan de kinderburgemeester gevraagd met welke thema's zij zich gedurende het jaar bezig wilde houden. Aan de hand van deze thema's zijn de betrokken ambtenaren nogmaals in gesprek gegaan met de kinderburgemeester. In 2023/2024 werd dezelfde werkwijze beoogd.

Uitvoering

Nog niet alle activiteiten uitgevoerd
In 2022/2023 richtte de kinderburgemeester zich op groen en armoede, waarbij uiteindelijk een project rondom groen werd uitgevoerd. De kinderburgemeester 2023/2024 gaf aan zich te willen richten op inclusie en diversiteit. Daarvoor heeft de kinderburgemeester een gedicht voorgedragen tijdens Keti Koti, een podcast opgenomen over het onderwerp racisme en verzorgde de kinderburgemeester het startschot bij de Mega Wandelmarathon voor Stichting het Gehandicapte Kind.

Daarnaast wilde de kinderburgemeester een raadsvergadering bijwonen waarbij het onderwerp (of een aanrakend onderwerp) wordt besproken en wilde de kinderburgemeester graag een cultuurdag organiseren op basisscholen. Beide zijn niet gebeurd. Voor de cultuurdag bleek geen animo van uitgenodigde scholen. Ook bleek geen geschikte raadsvergadering voor de kinderburgemeester om bij te wonen.

Ervaringen

Een inhoudelijke bijdrage kan ook zonder groot project
In het plan van aanpak was geen duidelijke beschrijving opgenomen voor de inhoudelijke bijdrage van de kinderburgemeester, behalve dat er 5000,- euro is begroot voor een maatschappelijke activiteit. In het jaar 2022/2023 is dat vervolgens georganiseerd door een groter project te organiseren: de groenwedstrijd.

In 2023/2024 is er nog geen activiteit zoals deze georganiseerd. Desondanks bleken er ook andere manieren voor de kinderburgemeester om zich te richten op het onderwerp inclusie, zoals de lezing bij Keti Koti, de podcast over racisme of het startschot bij de Mega Wandelmarathon. Dit beeld komt overeen met de tussenevaluatie van 20222/2023. Daaruit blijkt dat er ook zonder grootschalig project manieren zijn om aandacht voor het onderwerp inclusie te genereren.

Project biedt mogelijkheden om andere kinderen te betrekken
Hoewel de inhoudelijke bijdrage van de kinderburgemeester ook via andere activiteiten en evenementen georganiseerd kan worden, kan een los project voor deze bijdrage specifiek zorgen voor het betrekken van andere kinderen bij het inhoudelijke onderwerp. Zo zal het organiseren van de cultuurdag (mogelijk) leerlingen van verschillende deelnemende basisscholen betrekken. Hiervoor bestaat met het losse project meer bewegingsruimte dan

op andere momenten. Daarvoor is het wel zaak dat de juiste ambtenaren of juist andere externe personen of organisaties op tijd bij de organisatie van het project betrokken worden.

Gebrek aan uren en middelen
De organisatie van de cultuurdag is niet te organiseren binnen de hiervoor incidenteel tot en met 2025 uit bestaande bezetting beschikbaar gemaakte 0,2 fte, omdat binnen deze uren ook de dagelijkse bezigheden en de begeleiding van de kinderburgemeester georganiseerd moeten worden. Daarbij worden geen extra uren toegewezen gekregen, waardoor de organisatie van de cultuurdag binnen de beschikbare uren uitgevoerd moet worden. Dit beeld komt overeen met vorig jaar.

Kosten en baten

Weinig tijdsinzet door uitblijven activiteit
Doordat er dit jaar tot dusverre geen (substantiële) activiteit is georganiseerd op het gebied van inclusie is de tijdsinzet beperkt tot het gesprek met de (ouders van de) kinderburgemeester aan het begin van het jaar, en enkele afspraken. Dit is minder dan 2022/2023 toen de groenwedstrijd werd georganiseerd.

5. Conclusies en lessen voor de toekomst

De hoofdvraag

Deze evaluatie vertrok vanuit de vraag hoe we de invulling van het kinderburgemeesterschap de komende jaren verder kunnen verbeteren, en of dit programma uit te breiden is met een kinderraad.

Daarbij werd specifiek gekeken hoe het kinderburgemeesterschap bijdraagt aan de wensen die de gemeenteraad in de motie uitsprak en aan de vijf stappen zoals opgesteld door het kinderrechtencomité van de Verenigde Naties voor betekenisvolle kinderparticipatie.

Oordeel van betrokkenen

Betrokkenen zijn positief over het Arnhemse kinderburgemeesterschap. Natuurlijk zijn er verbeteringen mogelijk, maar over het initiatief en hoe het kinderburgemeesterschap bijdraagt aan kinderparticipatie zijn betrokkenen positief, ook al is dit nu vooral beperkt tot één kind.

Wensen van de raad

De raad vroeg het college er in het bijzonder om er aandacht aan te besteden dat de kinderburgemeester niet enkel een ceremoniële invulling krijgt, maar dat inhoudelijke onderwerpen voor kinderen leidend zijn. Dat daarom zoveel mogelijk (ook) aansluiting wordt gezocht bij relevante beleidsvelden (in het bijzonder onderwijs en jeugd) en dat daarnaast oog is voor een goede samenwerking met de Arnhemse scholen bij het proces om tot een gekozen kinderburgemeester te komen.

De rol van de kinderburgemeester is momenteel sterker ceremonieel dan inhoudelijk gedreven. De organisatie van projecten en activiteiten die ingaan op inhoudelijke onderwerpen zoals groen en diversiteit helpen om dit tegen te gaan. In deze projecten wordt op verschillende manieren samengewerkt met relevante beleidsvelden, of met relevante externe initiatieven. Er is op dit moment er echter te weinig beschikbare fte om deze werkzaamheden goed uit te voeren.

Voor de verkiezing van het jaar 2023/2024 zijn alle Arnhemse scholen uit het reguliere basisonderwijs betrokken. Er bleek weinig tot geen animo onder de Arnhemse scholen. Drie scholen deden in 2023/2024 mee. Daarmee zorgt het huidige selectieproces – via Arnhemse basisscholen – ervoor dat niet elk kind in de gemeente Arnhem kans heeft om kinderburgemeester te worden.

Betekenisvolle kinderparticipatie

Op dit moment draagt het Arnhemse kinderburgemeesterschap bij aan alle vijf stappen voor betekenisvolle kinderparticipatie. Zo zorgen zowel het selectieproces als de voorbereiding voor activiteiten en evenementen voor een goede voorbereiding tot het vormen en geven van de eigen mening. Bovendien moedigen deze evenementen de kinderburgemeester ook aan haar of zijn mening te geven en wordt deze serieus meegewogen. Daarnaast wordt rondom alle evenementen uitgelegd hoe en in welke mate de mening van de kinderburgemeester wordt meegenomen. Onduidelijker is hoe de kinderburgemeester bijdraagt aan de mogelijkheid om te klagen of in beroep te gaan, gezien hiervoor de afgelopen jaren (zover bekend) geen aanleiding is geweest. Hierbij is het belangrijk om te noemen dat het kinderburgemeesterschap vooral bijdraagt aan betekenisvolle kinderparticipatie van de kinderburgemeester zelf. Het positieve effect kan verbreed worden door meer kinderen te betrekken. Bijvoorbeeld via een kinderraad, een alternatieve vorm van verkiezingen of de organisatie van een maatschappelijke activiteit die daaraan bijdraagt.

Een kinderraad

In het plan van aanpak werd specifiek gevraagd om bij de evaluatie te kijken naar de mogelijkheid om het programma uit te breiden met een kinderraad. Een kinderraad zou voordelen bieden. Zo draagt het eraan bij dat meer kinderen kunnen participeren, zorgt het

ervoor dat de kinderburgemeester zich vertrouwder voelt in het kinderburgemeesterschap en zorgt het in het algemeen voor een bredere bekendheid van Arnhemse kinderparticipatie.

Daartegenover staat de tijdsinzet van begeleiders. Op dit moment nemen de werkzaamheden rondom de evenementen en activiteiten van de kinderburgemeester nagenoeg alle beschikbare tijd – die vanuit bestaande bezetting is georganiseerd – in beslag. Werkzaamheden rondom het selectieproces, de inhoudelijke bijdrage en deze evaluatie komen daar nog bovenop. Daaruit blijkt dat een kinderburgemeester op dit moment al om een extra investering vraagt. Het instellen, organiseren en begeleiden van een kinderraad zou daarbij aanzienlijk meer tijdsinzet vragen, en daarmee ook om een aanzienlijke aanvullende investering.

Lessen voor de toekomst

Op basis van deze evaluatie bleken drie overkoepelende punten:

Bepaal de kaders rondom kinderparticipatie

De gemeente Arnhem heeft nu twee jaar een kinderburgemeester. In die tijd zijn via de twee uitgevoerde evaluaties nieuwe inzichten opgedaan over kinderparticipatie. Daarnaast zijn er nog tot en met 2025 middelen beschikbaar voor de kinderburgemeester in de huidige vorm. Dat maakt het nu een geschikt moment om in gesprek te gaan over de toekomst van kinderparticipatie in de gemeente Arnhem, vanaf het schooljaar 2025/2026. De gemeente Arnhem kan de kaders rondom kinderparticipatie (opnieuw) bepalen, door stil te staan bij vragen als:

- Wat is de visie van de gemeente Arnhem als het gaat om kinderparticipatie? (Bijvoorbeeld zoveel mogelijk kinderen beperkt betrekken of een kleinere groep diepgaand betrekken)
- Welke invloed geeft de gemeente Arnhem aan kinderen? (Willen we dat kinderen adviezen geven, en wat doen we er dan mee?)
- Wie is verantwoordelijk voor kinderparticipatie? (Hoe heeft dit invloed op de insteek van kinderparticipatie?)
- Welke middelen (uren en budget) stellen we hiervoor beschikbaar?
- Wanneer is de gemeente Arnhem tevreden over kinderparticipatie? (Welke doelen willen we bereiken, en willen we dit meten?)

Door stil te staan bij deze vragen aan de hand van inzichten uit de evaluaties en verdere inzichten en voorkeuren kan de gemeente Arnhem haar kaders voor kinderparticipatie formuleren. Gezien de kinderburgemeester tot stand is gekomen vanuit een van de gemeenteraad, is het belangrijk om dit gesprek als college en gemeenteraad samen te voeren.

Extra middelen nodig voor inhoudelijke en proactieve kinderburgemeester

Wanneer de kinderparticipatie op de huidige manier wordt ingericht, via een kinderburgemeester, zijn extra middelen nodig. De kinderburgemeester heeft op dit moment meer een ceremoniële functie dan gewenst. Net als in de tussenevaluatie is het advies om dit in te perken en de focus te leggen op de inhoudelijke bijdrage die de kinderburgemeester kan leveren, omdat dit essentieel is voor betekenisvolle kinderparticipatie.

Hiervoor zijn extra middelen nodig, vooral als het gaat om de beschikbaar gestelde fte. Op dit moment is de incidenteel tot en met 2025 uit bestaande bezetting beschikbaar gemaakte 0,2 fte enkel voldoende voor de dagelijkse begeleiding van de kinderburgemeester rondom evenementen en activiteiten. Door meer fte beschikbaar te stellen hebben begeleiders meer tijd voor het organiseren van het selectieproces en de maatschappelijke activiteit rondom het inhoudelijke thema waarmee de kinderburgmeester aan de slag wil. Daarnaast kan de extra tijd benut worden om proactief initiatieven te ontplooien. Denk hierbij aan een professioneler

sociale media-account om zichtbaarheid te vergroten, het betrekken van andere kinderen bij de kinderburgemeester via projecten op scholen of andere gelegenheden.

Alternatief selectieproces nodig voor minder kansenongelijkheid
Het selectieproces wordt momenteel uitgevoerd in samenwerking met Arnhemse basisscholen. Slechts weinig uitgenodigde scholen nemen echter deel aan de verkiezingen. Bovendien verschillen deelnemende scholen in de mate waarin zij hun kandidaat voorbereiden op het kinderburgemeesterschap. Onder andere hierdoor is twee keer een kandidaat van dezelfde school kinderburgemeester geworden. Deze school nam twee keer deel aan de verkiezing en stak veel tijd in de voorbereiding van de kandidaten. Andere scholen bieden deze mogelijkheden niet. Dat verkleint de kans dat hun leerlingen kinderburgemeester worden.

Om deze kansenongelijkheid tegen te gaan is het nodig het selectieproces aan te passen. Zoals vorig jaar in de tussenevaluatie werd geconcludeerd is het niet aan te bevelen om het aantal deelnemende scholen drastisch te verhogen: praktisch gezien is dit nagenoeg onhaalbaar en zal waarschijnlijk ingeboet worden aan de kwaliteit die nu neergezet is. Wanneer hiervoor wel wordt gekozen is het belangrijk rekening te houden met aanzienlijke extra kosten en tijdsinzet. Daarnaast bestaan er andere opties. Denk bijvoorbeeld aan verkiezingen via sociale media zoals in Amersfoort of het kiezen van de kinderburgemeester uit het midden van de kinderraad (Brummen). Voor de laatste optie dient uiteraard eerst een kinderraad te worden ingesteld. Aanvullend kan de kansenongelijkheid verder worden beperkt door extra eisen voor kandidaatstelling (bijvoorbeeld niet twee jaar op rij van dezelfde school) of door scholen strakkere kaders mee te geven voor de verkiezingen (zoals een afgebakend lespakket over het kinderburgemeesterschap). Dit kan de drempel voor scholen om deel te nemen echter weer verhogen.

Hierbij dient ook vermeldt te worden dat het belangrijk is om meer kinderen de kans te bieden, maar dat het niet wenselijk is om meer kandidaten te spreken tijdens het selectieproces. Dat betekent dat meer kandidaten zullen afvallen zonder de selectiecommissie te spreken. Afhankelijk van de invulling van het selectieproces moet daarom zorgvuldig bekeken worden hoe om te gaan met afgevallen kandidaten. Hiervoor bieden eerdere ervaringen goede voorbeelden.

Bijlage 1 - Bronnenoverzicht

Hieronder ziet u een overzicht van de bronnen die gebruikt zijn voor deze eindevaluatie.

Documenten[3]

- 16 januari 2019: Agenderingsverzoek "Oprichting Arnhemse Kinderraad"
- 16 januari 2019: Manifest Kinderraad en Kinderburgemeester van KinderrechtenNu
- 14 juli 2021: motie vreemd aan de agenda "Kinderburgemeester" (21M54)
- 21 juli 2021: Aangenomen motie vreemd aan de agenda Kinderburgemeester (21M54g)
- 15 maart 2022: Collegenota Kinderburgemeester motie 21M54G
- 15 maart 2022: Raadsvoorstel "Afdoening motie 21M54G Kinderburgemeester"
- 15 maart 2022: Bijlage - Plan van aanpak Arnhemse kinderburgemeester
- 1 juli 2022: Brief 'Kinderburgemeester'
- 19 juli 2022: Collegenota stand van zaken kinderburgemeester
- 19 juli 2022: Raadsbrief stand van zaken kinderburgemeester
- 14 maart 2023: Raadsbrief "Stand van zaken kinderburgemeester"
- 14 maart 2023: Collegenota "Stand van zaken kinderburgemeester"
- 18 augustus 2023: Raadsbrief “Tussenevaluatie Arnhemse kinderburgemeester”
- 18 augustus 2023: Collegenota “Tussenevaluatie Arnhemse kinderburgemeester”
- 18 augustus 2023: Bijlage – Rapport tussenevaluatie Arnhemse kinderburgemeester”

Personen (in functietitel)

- Medewerker kabinet - I
- Medewerker kabinet - II
- Medewerker kabinet – III
- Kinderburgemeester 2023/2024
- Moeder kinderburgemeester 2023/2024
- Bestuursadviseur burgerparticipatie
- Bestuursadviseur wijken en burgerparticipatie
- Lid selectiecommissie – I (via online vragenlijst)
- Lid selectiecommissie – II (via online vragenlijst)
- Lid selectiecommissie – III (via online vragenlijst)

[3] *Alle documenten zijn terug te vinden in de bestuurlijke informatie van de gemeenteraad.*

Bijlage 2 – Verslag Nederlands Genootschap van Kinderburgemeesters (NKGB)

Enkel een kinderburgemeester is niet genoeg
De basis van kinderrechten en kinderparticipatie is volgens het Genootschap gestoeld op het doel om kinderen te ‘leren participeren’. Om überhaupt te kunnen participeren (einddoel) moet een kind namelijk eerst leren diens mening te vormen en te uiten - een cruciale stap die vaak vergeten wordt. Dit leren participeren is veelal succesvol wanneer dit gedaan wordt vanuit de leefwereld van kinderen. Een kinderraad onder begeleiding van een pedagoog is hier de ideale tool om zo veel mogelijk kinderen te betrekken (kwantiteit) en leren te participeren (kwaliteit), en vervolgens hun meningen over maatschappelijke vraagstukken op te halen.

De NGKB ziet een kinderraad daarom ook als de optimaalste vorm van kinderparticipatie, waarbij het hebben van een kinderburgemeester slechts secundair is. Als er enkel een kinderburgemeester is, is er veelal de valkuil dat deze alleen een ceremoniële functie toegediend krijgt. Met zo’n functie draagt een kinderburgemeester meer bij aan de zichtbaarheid van kinderparticipatie, dan dat het daadwerkelijke kinderparticipatie voortbrengt. Waar zichtbaarheid zeer nuttig ingezet kán worden, is het wel zaak om het niet te laten verworden tot een lege huls. Dit kan voorkomen worden door een kinderburgemeester te kiezen uit het midden van een kinderraad; hij of zij is dan het gezicht van de raad maar wordt ook inhoudelijk betrokken.

Het ‘er even bij doen’
Van de ongeveer 25 gemeentes waarmee het genootschap de afgelopen tijd gesproken heeft, was bij de meesten de boodschap dat ze kinderparticipatie ‘er even bij moesten doen’. Bij elke gemeente was dit een tijdskwestie: er waren te weinig uren vrijgemaakt om écht kwalitatieve kinderparticipatie op te zetten. Het gevolg hiervan is dat de kinderburgemeester veelal niet op waarde wordt geschat en dat de functie kwalitatief niet uit de voeten komt. Niet uit onwil, maar uit onmacht. De NGKB is op basis van deze gesprekken bezig met het – naar boven – bijstellen van de richtlijnen voor het benodigde aantal uren dat een gemeente nodig heeft voor het opzetten van betekenisvolle kinderparticipatie.

Inbedding
Het ideaalbeeld van het NGKB nu is dat gemeentes een kinderraad hebben onder begeleiding van een kinderrechtencoach, die (en dit is cruciaal) voldoende fte heeft. Deze coach waarborgt kinderparticipatie in de gemeente door intern in gesprek te gaan, vormen van kinderparticipatie op te zetten (zoals een kinderraad en kinderburgemeester) en deze te begeleiden. Om kinderen kwalitatief en vanuit hun leefwereld te leren participeren, dient de coach een pedagogische achtergrond te hebben. Anderzijds dient de coach kennis te hebben van de gemeente, omdat het diens taak is om de adviezen van kinderen te vertalen naar concrete acties binnen de organisatie.

Bijlage 3 – Verslagen referentiegemeenten

Gemeente Brunssum

Vorm(en) van kinderparticipatie
Brunssum zit in het proces om zowel een kindergemeenteraad en ook een kinderburgemeester op te zetten (start in september 2023). De kinderraad bestaat uit één kind van elke van de 10 basisscholen en heeft als doel om erachter te komen wat er bij kinderen speelt, wat in hun ogen belangrijk is om vanuit de gemeente aan te pakken, en om hen vervolgens om tafel te krijgen met volwassenen. Kinderen bepalen inhoudelijk zoveel mogelijk zaken zelf, waarbij de gemeente kaders schept zodat de kinderraad ook in de praktijk écht de mogelijkheid heeft om te participeren. De kinderburgemeester wordt gekozen uit het midden van de kinderraad, participeert in deze raad en heeft daarnaast ceremoniële taken.

Als aanvulling op de kinderraad en kinderburgemeester komen er in Brunssum kidsreporters. Per basisschool wordt één kind gekozen om een jaar lang het doen en laten van de kinderraad op journalistiek vlak (en geheel vanuit de leefwereld van kinderen) vast te leggen. Dit is een vorm van kinderparticipatie die nu enkel bestaat in scholen onder leiding van Dekidsreporters.nl. Brunssum wordt de pilotversie om deze werkvorm in gemeenten te introduceren.

Door het hebben van een kinderraad, kinderburgemeester én kidsreporters is het echt een participatietraject van meerdere kinderen over het hele jaar heen.

Ambtelijke inbedding
Kinderparticipatie is bij Gemeente Brunssum ingedeeld bij de afdeling van Maatschappelijke Ontwikkeling. Hier heeft een coördinator 18 uur gekregen om bezig te zijn met de kindergemeenteraad en de kinderburgemeester. Volgens deze coördinator is dit urenaantal het minimum om de benodigde taken te vervullen en het onderwerp recht aan te doen. Door genoeg uren te hebben komen er bovendien nieuwe initiatieven op, zoals de kidsreporters.

Vorm van het selectieproces
Brunssum betrekt al haar tien scholen bij het selectieproces. Dit doen zij middels een kant-en-klaar pakket met workshops. Onderdeel van deze workshops is het opstellen van een profielschets, waarin kinderen duidelijk maken wat voor ideeën ze hebben voor de stad. Dit wordt gedaan vanuit hun eigen leefwereld, door middel van vragen als “als ik kon toveren zou ik…” Ook zijn er debatten over onderwerpen die naar boven kwamen in de profielschetsen. Kinderen die tijdens het proces net wat reëlere en uitvoerbaardere ideeën aandragen komen in aanmerking voor de kinderraad.

Waarborgen van zichtbaarheid
De aanloop naar de kinderburgemeester is iets wat vaak actief opgepakt wordt door de media, maar na een tijdje dooft dit effect uit. De kidsreporters zijn daarom ideaal om de zichtbaarheid van zowel kinderraad als kinderburgemeester te waarborgen door het jaar heen. Belangrijk is dat de gemeente hierbij enkel de tools biedt die de reporters nodig hebben om zich te uiten, maar kinderen verder geheel vrijlaat in wat zij willen behandelen.

Naast deze kidsreporters, draagt ook de kinderburgemeester zijdelings bij aan zichtbaarheid van kinderparticipatie, met een aantal evenementen die hij of zij bijwoont onder begeleiding van de burgemeester. Belangrijk is dat de ceremoniële functie hier niet centraal mag staan, maar dat de ceremonies echt bijdragen aan kinderparticipatie. Dit wordt gedaan door de kinderburgemeester invloed te geven op hoe de agenda eruitziet: zowel wat betreft de keuze van evenementen als welke voorbereidingsmomenten nodig zijn.

Ten slotte wordt er gewerkt aan de zichtbaarheid en binding van de kinderraad ten opzichte van de gemeenteraad. Zo wordt de kersverse kinderraad direct na het selectieproces in de gelegenheid gesteld om hun profiel en ideeën te pitchen, en krijgen zij ook naderhand tijd om de raad in te lichten.

Gemeente Amersfoort

Vorm(en) van kinderparticipatie
In gemeente Amersfoort zijn op dit moment negen kinderwijkraden actief, met de intentie om door te groeien naar vijftien raden. Deze raden hebben als doel om kinderen te leren hoe de gemeente werkt, hen hier een stem te geven en hun zienswijze mee te nemen in besluitvorming. De kinderwijkraden geven hiermee direct vanuit hun eigen leefwereld input aan de gemeente – het opzetten van een algemene kinderraad in Amersfoort is daarom achterwegen gelaten. De kinderburgemeester heeft vervolgens als functie om al deze kinderwijkraden bij elkaar brengen, hen een directe doorgang te bieden om de gemeente te bereiken met hun bevindingen, en hun zichtbaarheid te verhogen.

Ambtelijke inbedding
Voor de installatie van de kinderburgemeester is een projectleider aangesteld met ca. 13,5 uur per week. Deze dient als tijdelijke hoofdverantwoordelijke om het onderwerp van kinderparticipatie goed weg te zetten in de organisatie. De projectleider heeft een team waarvan elk lid 4 beschikbare uren per week heeft voor kinderparticipatie. De kinderburgemeester is officieel ingedeeld bij de griffie, en haakt bij het bezoeken van evenementen altijd samen met een begeleider aan bij de burgemeester (ceremonieel) of wethouder (inhoudelijk).

Een belangrijk punt in Amersfoort is dat de projectleider slechts tijdelijk aangesteld is. Als deze eindverantwoordelijke (inclusief bijbehorende uren) wegvalt ligt het gevaar op de loer dat de nieuwe verantwoordelijken het ‘er even bij moeten doen’.

Vorm van het selectieproces
Alle Amersfoortse kinderen uit groep 7 worden opgeroepen voor het kinderburgemeesterschap door middel van verschillende kanalen zoals een filmpje van de burgemeester op sociale media, scholen en de kinderraden. Na afstemming met de ouders van geïnteresseerden, worden zij uitgenodigd voor een sessie om ‘hun droom voor de stad’ uit te beelden op een A3-vel. Over dit werkstuk worden zij geïnterviewd, en hiervan worden geluidsfragmenten gemaakt. De resulterende werkstukken en geluidsfragmenten worden ingezet voor een tentoonstelling in het stadhuis, welke door kinderwijkraden (of afgevaardigden van basisscholen) bezocht worden om te stemmen voor de nieuwe kinderburgemeester. De winnende kandidaat mag zijn of haar droom uit laten komen in samenwerking met de kinderraden. Bijzonder aan dit selectieproces is dat geen enkele volwassene gekozen heeft.

Waarborgen van zichtbaarheid
De kinderburgemeester woont hoofdzakelijk evenementen bij die ingaan op zijn of haar ‘droom’. Door deze duidelijke kaders, blijft de planning van de kinderburgemeester goed in balans. Naast de thematische evenementen zijn er uiteraard ook een aantal algemene ceremonies die bijgewoond worden. Dit is er ongeveer één per maand, die in het begin van het jaar worden ingepland. Daarbij heeft de kinderburgemeester een zichtbaarheidsfunctie ten opzichte van de kinderwijkraad. In de praktijk zien we dat de kinderburgemeester een boost geeft om kinderwijkraden te krijgen in wijken waar deze nog niet gevestigd zijn.

Inhoudelijke bijdrage
Door tijdens het selectieproces al te destilleren wat ‘de droom’ van de kinderburgemeester is, is vanaf het begin al duidelijk met welk thema de kinderburgemeester aan de slag gaat. Dit onderwerp wordt maandelijks behandeld: ongeveer acht keer komt de kinderburgemeester samen met afgevaardigden van elke kinderwijkraad, om te praten over zijn of haar ‘droom’. Deze sessies worden begeleid door een kenner van kinderparticipatie, die de ideeën van kinderen direct kan toetsen aan uitvoerbaarheid. De uitkomsten van de bijeenkomsten worden naderhand door kinderen meegenomen naar hun eigen wijkraden, waar ze bespreken hoe ze de nieuwe ideeën in de wijk willen implementeren. Gedurende het jaar zijn er ten slotte drie terugkoppelmomenten naar de raad, met kinderburgemeesterberichten. Deze aanpak is zeer voordelig: er worden op deze manier maar liefst 100 kinderen bereikt en de kinderburgemeester heeft het hele jaar een team om zich heen. Voor gemeenten die geen kinderwijkraden heeft is het dan ook sterk aan te raden een groepje kinderen om de kinderburgemeester te verzamelen. Denk aan één vertegenwoordiger per school of wijk.

Gemeente Lingewaard

Vorm(en) van kinderparticipatie
Ongeveer acht jaar geleden kreeg gemeente Lingewaard haar eerste kinderburgemeester, die sindsdien is uitgebreid met een kinderraad bestaande uit de klas van de kinderburgemeester. De achterliggende intentie is om kinderen meer te betrekken bij de politiek, kennis te laten maken met de democratie en bewust te maken dat ook kinderen invloed kunnen hebben op het doen en laten van de gemeente. In de acht jaar dat Lingewaard bezig is met kinderparticipatie, heeft het concept zich sterk ontwikkeld. Ten slotte hecht gemeente Lingewaard veel waarde aan de contactmomenten met andere kinderburgemeesters. Zo organiseren zij de Regionale Kinderburgemeesterdag.

Ambtelijke inbedding
De kinderburgemeester is ingedeeld bij de bestuursassistent van de burgemeester in het bestuurssecretariaat (ofwel: het kabinet.) Van de fulltime functie van deze assistent gaat gemiddeld zes uur per week naar de kinderburgemeester, die in drukkere perioden uitlopen tot hele dagen.

Samen met de burgemeester heeft de bestuursassistent de regie over de kinderburgemeester. Verzoeken die binnenkomen worden áltijd door hen samen besproken. Het voordeel van coördinatie door de bestuursassistent is dat alle verzoeken voor de (kinder)burgemeester op dezelfde plek binnenkomen. Ook zijn er zeer korte lijntjes met de raad, de griffie en de burgemeester, en kan er eenvoudig wekelijks contact opgenomen worden met de kinderburgemeester en ouders. Dit leidt dus tot een efficiënte werkvorm met een duidelijk aanspreekpunt binnen de gemeente. Volgens de bestuursassistent is dit van groot belang voor het functioneren van de kinderburgemeester; zij kan hem of haar op deze manier zeer goed begeleiden (van planning tot aan het filteren van vervelende reacties op sociale media) zonder daarvoor te steunen op de tijd van ouders.

Vorm van het selectieproces
Gemeente Lingewaard bestaat uit zeven kernen, waarvan er elk jaar één uitgekozen wordt voor de selectie van een kinderburgemeester. Met gastlessen en sollicitatiebrieven, kiezen de kinderburgemeester en burgemeester de nieuwe kandidaat. De installatie van de nieuwe kinderburgemeester wordt gedaan in twee aparte momenten: enerzijds is er een officieel afscheidsmoment van de voorgaande kinderburgemeester, en anderzijds wordt de voorganger in de gelegenheid gesteld om de nieuwe kinderburgemeester te installeren.

Waarborgen van zichtbaarheid
De kinderburgemeester heeft hoofdzakelijk een ceremoniële functie bij openingen en evenementen zoals Sinterklaas en carnaval, en activiteiten bij die passen bij de speerpunten die in het begin van het jaar worden opgesteld met o.a. de kinderburgemeester. Gemiddeld gezien is er elke week wel een evenement om bij te wonen. De bestuursassistent gaat hierbij altijd mee als begeleider (of regelt een andere begeleider), bereidt alles voor en schrijft eventuele speeches. Kleinere speeches laat zij door de kinderburgemeester zelf schrijven.

Naast deze ceremoniële functie, heeft de kinderburgemeester een zichtbaarheidstaak ten opzichte van kinderen in de gemeente. Voor kinderen is het contacteren van een kinderburgemeester een stuk laagdrempeliger dan een burgemeester, waardoor zij sneller met vragen aankomen. Door zichtbaar te zijn (onder andere middels ceremoniële aangelegenheden en gastlessen) worden kinderen zich ervan bewust dat zij direct contact op kunnen nemen met de kinderburgemeester door hem of haar te mailen. Op die manier wordt de gemeente benaderbaar voor de doelgroep van kinderen.

Inhoudelijke bijdrage
Aan de kinderen van de deelnemende scholen én de uiteindelijke kinderburgemeester wordt tijdens het selectieproces gevraagd of zij inhoudelijke speerpunten hebben. Aan de hand hiervan bepalen ambtenaren de kaders voor de benoemde thema's, waaronder 1500 euro aan beschikbaar budget. Deze speerpunten gaan vervolgens direct naar de kinderraad om daar te dienen als rode draad tijdens hun regelmatige bijeenkomsten. De gemeente beoordeelt vervolgens of er al dan niet geld toegewezen wordt aan de verzoeken die binnenkomen via de kinderraad, en koppelen uiteindelijk aan de basisschool terug wat er precies gedaan is met het budget. Binnen de kinderraad vervult de kinderburgemeester de rol van voorzitter. De bestuursassistente doet hier de gehele voorbereiding voor; wat er eventueel aan de kinderburgemeester gevraagd kan worden, wat daar dan op geantwoord kan worden, en wie het woord moet krijgen.

Bijlage 4 – Jaaroverzicht bezigheden kinderburgemeester

	Week	Datum	Evenement
1.[4]	43	25-10-2023	Installatie kinderburgemeester in de gemeenteraad
2.	45	10-11-2023	Opname film kinderambassadeurs
3.	45.	Onbekend	Interview wijkkrant
4.	45	13-11-2023	Kijken bij PostNL rondom verkiezingen met Hugo de Jonge
5.	46	18-11-2023	Intocht Sinterklaas
6.	49	9-12-2023	Kerstboodschap voor Instagram
7.	3	17-1-2024	Werkbezoek Hugo de Jonge in Den Haag
8.	4	26-1-2024	Openen UitNacht in ABC Libertas
9.	9	29-2-2024	Kaart ondertekenen en post voorbereiden voor Arnhemse kinderen
10.	12	21-3-2024	Opname podcast over racisme
11.	21	25-5-2024	Startschot mega wandelmarathon
12.	11	14-3-2024	Scholenbezoek tijdens Week van het Geld
13.	17	25-4-2024	Filmen voor Instagram 4&5 mei
14.	26	26-6-2024	Airbornekrant interview
15.	27	30-6-2024	Keti Koti herdenking park Zypendaal
16.	27	1-7-2024	Keti Koti Festival Musis
Zomervakantie			
17.	37	12-9-2024	Atlas Conferentie in Arnhem
18.	37	15-9-2024	Airborne Freedom Run mini voor kinderen
19.	38	20-9-2024	Airborne herdenking
20.	40	30-9-2024	Opening vernieuwde entree van Rijnstate
21.	40	3-10-2024	Gedicht voorgedragen bij symposium ‘Het onzichtbare Zichtbaar maken’ van ACDR
22.	44	30-10-2024	Installatie volgende kinderburgemeester in de gemeenteraad

[4] Naast de getoonde evenementen en activiteiten is de kinderburgemeester in dit jaar uitgenodigd voor vijftien evenementen of activiteiten waar niet op in is gegaan.

Vervolg Arnhemse kinderparticipatie

Gemeente Arnhem

Voorgesteld gesprek

Aanleiding

Lessen uit de evaluaties

Mogelijke kaders

Mogelijke Scenario’s

Tijdspad vervolg

Aanleiding

- Twee jaar ervaring met kinderburgemeesterschap
- Lessen uit twee evaluaties
- Geen afspraken voor na 2025
- Het vervolg?

Lessen uit de evaluaties

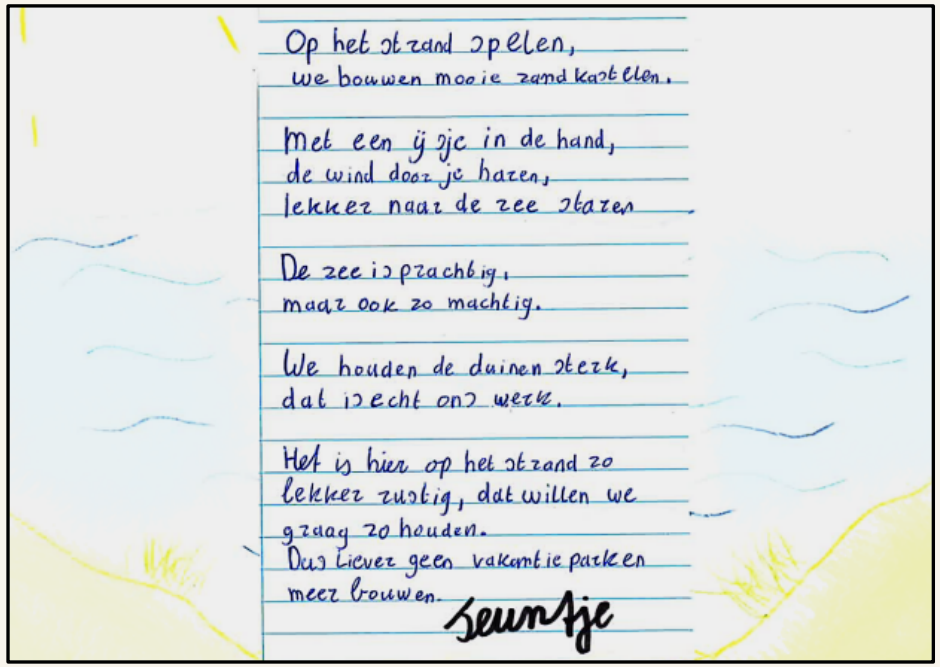

- Ervaringen positief, maar beperkt tot één kind waar veel op af komt
- Onvoldoende middelen voor inhoudelijke bijdrage
- Kinderburgemeester nu meer ceremonieel dan inhoudelijk
- Relatief weinig scholen doen mee
- Huidige aanpak via basisscholen leidt tot ongelijke kansen
- Nu is de mogelijkheid voor dit gesprek
- Kinderparticipatie vraagt altijd inzet van middelen

Mogelijke kaders

Doel	▪ Waar wil je dat kinderparticipatie toe leidt; zichtbaarheid, ontwikkeling van vaardigheden, beleidsadviezen?
Bereik	▪ Wil je een grote groep kinderen vluchtig bereiken of een (paar) kind(eren) intensief betrekken?
financieel	▪ Welke kosten mag kinderparticipatie met zich meebrengen?

Mogelijke scenario's

Mogelijkheden

- Dit zijn mogelijke scenario's, deze zijn niet per se onuitputtelijk of wederzijds uitsluitend.

Scenario A

Inzetten op een zichtbare kinderburgemeester

Kosten ca. €38.000,- per jaar

Scenario B

Breid het huidige kinderburgemeester-schap uit met een kinderraad

Kosten ca. €105.500,- per jaar

Scenario C

Stoppen met kinder-burgemeesterschap en (beter) benutten van bestaande initiatieven

Kosten ca. €25.00,- per jaar

Scenario D

Stoppen met het kinderburgemeester-schap

Geen kosten

Voorbeelden bestaande initiatieven

Arnhemse voorbeelden

Landelijke voorbeelden

Tijdspad vervolg

Maart	▪ Bespreking in de raad
Oktober	▪ Afscheid kinderburgemeester Annelien van Luijt
November	▪ Nieuwe scenario in begroting

Vervolg Arnhemse kinderparticipatie

Gemeente Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

Gespreksnotitie ‘Vervolg Arnhemse kinderparticipatie’

Fasering

Niet van toepassing.

Eerdere besprekingen

- **12 maart 2025: informatieve bespreking en bestuurlijk gesprek**

Aanwezig

De raadsleden/fractievolgers Noomen (GroenLinks), Van Harten (BBA), Verheij (PVV), Heemskerk (D66), Lukkassen (FvD), Schrijvers (VVD), Kraaijenbrink (Arnhem Centraal), Jansen (ChristenUnie), Neutkens (Volt), Groenendijk (PvdA) en Hogenhout (PvdD).

De fracties CDA, Groep van den Broek, DENK en SP waren niet aanwezig.

Verder aanwezig: Roelofs (wethouder), Van der Hulst (ambtelijke ondersteuning)

Bespreking

De bespreking is gestart met een ambtelijke presentatie verzorgd door Gideon van der Hulst (bestuursadviseur burgerparticipatie). In de presentatie is stilgestaan bij de aanleiding van de gespreksnotitie, de geleerde lessen van het kinderburgemeesterschap en de mogelijke scenario’s voor de toekomst. De aanwezige raadsfracties zijn in de gelegenheid gesteld om vragen te stellen. Vervolgens is een bestuurlijk gesprek gevoerd tussen college en raadskamer. De wethouder heeft daarin de gespreksnotitie kunnen toelichten, de fracties hebben een bijdrage gedeeld.

Toezeggingen

- Wethouder Roelofs zegt toe de raad te informeren over de stand van zaken van de uitreiking van het jeugdlintje.

Conclusie

Aan het einde van de vergadering is geconcludeerd dat de bespreking van de gespreksnotitie is afgerond.

De raadsadviseur,

R. Oosthout

De voorzitter,

K. Groot

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELADVIES

Raadsvoorstel Ouderenbeleid 2025 ‘Op eigen wijze oud(er) worden in Arnhem’

Fasering

- ☐ Informatieve bespreking
- ☐ Meningsvormende bespreking
- ☑ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Procedure:

Datum vergadering
12 maart 2025

Type voorstel
Raadsvoorstel vanuit het college van B&W

Spreekrecht publiek?
Nee

Voorgesteld resultaat:
Start en afronding bespreking concept amendementen en moties.

Bespreking amendementen in moties:
Er wordt in maximaal twee termijn vergadert per amendement en/of motie.

Voorgesteld besluit

De raad wordt gevraagd om het Ouderenbeleid 2025 ‘Op eigen wijze oud(er) worden in Arnhem’ vast te stellen.

Aandachtspunten

Vorige besprekingen
- 5 februari 2025: informatieve bespreking en eerste termijn van de meningsvormende bespreking.
- 12 februari 2025: voortzetting van de meningsvormende bespreking.
- 19 februari 2025: voorzetting en afronding van de meningsvormende bespreking.

Maandag 10 maart worden de ingediende concept amendementen en moties aan de vergaderstukken toegevoegd en hier vermeld.

In het voorjaar van 2023 heeft het college de raadsbrief ‘integraal ouderenbeleid in Arnhem’ aan de raad aangeboden. In reactie op de raadsbrief heeft de raad in het najaar van 2023 met inwoners en maatschappelijke organisaties gesproken met als doel het college aandachtpunten mee te geven bij de uitwerking van het beleid.
Deze besprekingen zijn hier terug te kijken:
15 november 2023: rondetafelgesprekken
21 november 2023: raadskamerbespreking met portefeuillehouder

Halverwege 2024 heeft het college de raad geïnformeerd over de stand van zaken omtrent de ontwikkeling van het ouderenbeleid: raadsbrief ‘integraal ouderenbeleid in Arnhem (2)’

Na vaststelling van het beleidsplan wordt de uitvoeringsagenda 2025 verder uitgewerkt. Volgens het voorstel zijn er naar verwachting aanvullende middelen nodig voor het uitvoeringsplan en zijn er vanaf 2026 geen structurele middelen beschikbaar. Dit kan van invloed op het uitvoeringsplan.

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELADVIES

Contactgegevens

Portefeuillehouder:
Bob Roelofs

Ambtenaar
Irina van Brakel
irina.van.brakel@arnhem.nl
026 377 1962

Raadsadviseur
Petra Wielaard
petra.wielaard@arnhem.nl
026 377 4836

Openstaande moties en toezeggingen

Bij de bespreking van het agenderingsverzoek over het ouderenbeleid heeft de portefeuillehouder de volgende toezeggingen gedaan:
Platform ouderenactiviteiten: De wethouder gaat de vindbaarheid en het overzicht van activiteiten, faciliteiten en ontmoetingsplekken voor ouderen verbeteren, mogelijkerwijs door middel van een platform, en dit te betrekking bij het uitvoeringsplan.
OV Ouderen: Als onderdeel van het participatietraject zal ook worden gesproken over de tarieven voor het gebruik van het openbaar vervoer door ouderen (55+ zonder Gelrepas).
Ouderenombudsman: De wethouder gaat de mogelijkheid van een ouderen ombudsman en/of community coach verkennen en bespreken met SWOA.

Bij de begrotingsbehandeling (2024) heeft de portefeuillehouder naar aanleiding van motie 'Eenzaamheid bestrijden door ontmoeten' (24M160) de volgende toezegging gedaan in relatie tot ouderen:
• zo snel als mogelijk met het wijkplatform Rijkerswoerd aan de slag te gaan om een ontmoetingsplek voor met name ouderen te realiseren, gebruikmakend van de provinciale subsidie;
• de provincie Gelderland te verzoeken om meergenoemde subsidieregeling ook in 2025 te laten gelden;
• te onderzoeken of ook in andere Arnhemse wijken behoefte bestaat aan ontmoetingsplekken voor met name ouderen en de raad hierover te informeren dan wel initiatieven te ontplooien om tot realisatie te komen, bij voorkeur in samenwerking met de provincie Gelderland in het kader van de bestrijding van eenzaamheid.

In lijn met de door de raad aangenomen motie 24M135 'Vele handen maken licht werk' wordt het 'verkennen kansen betaald werk na pensionering' opgevoerd als één van de kansrijke projecten voor de uitvoeringsagenda.

Ingediende amendementen en moties

Maandag 10 maart worden de ingediende concept amendementen en moties aan de vergaderstukken toegevoegd en hier vermeld.

Orde van de vergadering

Ieder amendement en/of motie wordt afzonderlijk besproken in twee termijnen, te beginnen met de amendementen en op volgorde van volgnummer:

- Start eerste termijn aan de zijde van de raad.
    - De indiener(s) van de motie of het amendement krijgt of krijgen als eerste de gelegenheid.
    - Als fracties vragen hebben aan de indiener kunnen zij die stellen in de eerste termijn van de indiener.

  - De overige fracties worden in hun eigen eerste termijn uitgenodigd om hun voorlopige mening over de motie of het amendement te delen en/of vragen aan de wethouder te stellen.

- Start eerste termijn aan de zijde van het college. Hierin geeft de portefeuillehouder een preadvies en worden gestelde vragen in de eerste termijn beantwoord.
- Tweede termijn aan de zijde van de raadskamer, waarin weer gestart wordt bij de indiener(s);
- Indien nodig: tweede termijn aan de zijde van het college;
- Interrupties zijn in alle termijnen toegestaan. Zoals altijd kan de voorzitter interrupties beperken.

Mogelijk resultaat:

- Nadat de bespreking is afgesloten, alle concept-moties en -amendementen besproken zijn, besluit de raadskamer of het voorstel wordt doorgeleid naar de besluitvormende vergadering.
  - Een dergelijk besluit komt tot stand als de fracties waarvan de woordvoerders zich daarachter hebben geschaard, in de raad een meerderheid opleveren (20 zetels of meer).
- De raadskamer kan besluiten, als alle in de raadskamer aanwezige woordvoerders van de fracties hiermee instemmen, om een onderwerp als hamerstuk door te geleiden naar de besluitvormende fase.

RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 4390354

Onderwerp: Beleidsplan Op eigen wijze oud(er) worden in Arnhem

Kernboodschap

In 2050 is één op de drie Arnhemmers 55 jaar en ouder. Inwoners wonen langer thuis en naarmate de leeftijd vordert wordt hun zorgvraag vaak complexer. Dit vraagt om beleid en een integrale aanpak om 55-plussers optimaal te ondersteunen bij het vitaal en zelfstandig oud(er) worden in hun eigen buurt. Dit beleidsplan kwam tot stand dankzij vele gesprekken met inwoners en betrokken organisaties. Het is geschreven vanuit de leefwereld van inwoners met wie wij samen werken aan veerkrachtige gemeenschappen en een inclusieve en zorgzame samenleving in Arnhem.

Voorstel

1. Het beleidsplan ‘Op eigen wijze oud(er) worden in Arnhem’ vast te stellen.

Inleiding

De afgelopen jaren is er geen beleid ontwikkeld voor specifieke doelgroepen. Echter vragen diverse maatschappelijke ontwikkelingen, waaronder de vergrijzing, in Nederland om een duidelijke koers en gerichte keuzes om hiermee toekomstbestendig te zijn.
In Arnhem zien wij de toename van het aantal 55-plussers in onze stad in de eerste plaats als een verrijking; vitaal oud(er) worden kan een bron van persoonlijke groei zijn en biedt ruimte voor actieve deelname in gemeenschappen.

Hoewel we gemiddeld langer en vitaler leven, gaat ouder worden ook gepaard met ingrijpende levensgebeurtenissen die plaatsvinden; zoals het wegvallen van een partner, ziekte of een steeds kleiner wordend netwerk. Inwoners kunnen hierdoor (al dan niet tijdelijk) hun veerkracht verliezen. Vergrijzing brengt – naast verrijking en kansen – dus ook maatschappelijke uitdagingen met zich mee. Met name de toename van 75-plussers leidt tot meer ouderen met complexe zorgvragen. Mensen blijven langer thuis wonen en gaan alleen naar een verpleeghuis als ze ernstig ziek zijn of als het thuis echt niet meer gaat.
Daarnaast zijn er 55-plussers die voor extra uitdagingen staan, zoals het niet spreken van de Nederlandse taal of ze ervaren een andere drempel tot ontmoeting. Voor hen neemt de mogelijkheid om mee te doen snel af, wat hun welbevinden en gezondheid negatief beïnvloedt. We bieden gerichte ondersteuning aan hen die dit het hardst nodig hebben en waar we de meeste impact kunnen realiseren.

Tegelijkertijd is er een krappe arbeidsmarkt, waardoor het moeilijk is om voldoende personeel te vinden om voor ouderen te zorgen, zowel thuis als in verpleeghuizen. Hierdoor hebben wij elkaar

Gemeente Arnhem

harder nodig dan ooit om alle 55-plussers, ook die in een kwetsbare positie, midden in de samenleving te houden.

Samen trotseren we de bijbehorende uitdagingen zodat iedereen kan blijven meedoen. Dit vraagt dat we meer omkijken naar elkaar, maar ook om erkenning en waardering van 55-plussers die zich inzetten voor hun gemeenschap. Wij stimuleren en faciliteren inwonersinitiatieven en netwerken daarom zo veel mogelijk. Een bestaande rol die wij – samen met onze partners – verder gaan uitbreiden.

Beoogd effect

Met dit beleidsplan stimuleren we een beweging van zorg naar preventie, een sterke sociale basis en omzien naar elkaar. Arnhemse 55-plussers houden zo lang mogelijk zelf de regie, zetten hun talenten in, zijn - al dan niet door middel van een betaalde baan - maatschappelijk betrokken en blijven zichzelf ontwikkelen. Ze kunnen oud(er) worden in hun eigen buurt en worden gestimuleerd om zelf initiatieven op te starten.
Daarnaast zetten we gericht in op inwoners in een kwetsbare positie, zoals 55-plussers die de Nederlandse taal niet (goed) beheersen of minder mobiel zijn, om de drempel tot ontmoeten en meedoen te verkleinen en gezondheidsvaardigheden te vergroten. Dit doen we onder andere door het faciliteren van inclusieve en toegankelijke ontmoetingsplekken.
Dit stimulerende beleid draagt bij aan de realisatie van doelen en ambities van Arnhem.

Argumenten

1.1 Dit beleidsplan biedt helderheid in hoe wij in Arnhem omgaan met de vergrijzing.

Een actueel en toekomstbestendig ouderenbeleid geeft houvast voor de toekomst van 55-plussers omdat we duidelijkheid en voorspelbaarheid creëren over welke koers we de aankomende jaren gaan varen. Daarnaast geeft het inzicht in hoe we in Arnhem omgaan met de maatschappelijke opgaven als gevolg van de toenemende vergrijzing.
Voor (subsidie)partners biedt het beleidsplan duidelijkheid over de richting die we opgaan zodat zij hier vanuit hun expertise aan kunnen bijdragen.

1.2 De maatschappelijke uitdagingen die de vergrijzing met zich meebrengt, maakt stimulerend ouderenbeleid noodzakelijk.

Door stevig in te zetten op het versterken van sociale cohesie en netwerken ontstaat een bredere en inclusievere zorgstructuur die inwoners aanmoedigt om actief deel te nemen aan hun gemeenschap of buurt. Dit leidt tot betrokkenheid en inwoners die voldoening ervaren. Tevens is dit nodig omdat de huidige zorginfrastructuur niet meer langer houdbaar is en het aantal ouderen steeds verder toeneemt.

We bevorderen bewustwording onder inwoners over de uitdagingen behorend bij het ouder worden in combinatie met maatschappelijke ontwikkelingen. Dit doen we door informatieverstrekking en te stimuleren dat zij nadenken over hoe zij oud willen worden en wat zij kunnen doen om zichzelf voor te bereiden. Een voorbeeld is bewustwording over de

	ouderenzorg die financieel niet houdbaar is, hoe je een woning kunt aanpassen zodat deze levensloopbestendig wordt en hoe je het risico op vallen kunt verkleinen. Wij richten ons op alle Arnhemmers die met deze veranderingen te maken krijgen en hebben daarbij specifiek aandacht voor de groep vanaf 55 jaar. Tevens hebben we aandacht voor preventie bij inwoners voor wie dit niet vanzelfsprekend is en waarbij de levensverwachting door gezondheidsachterstanden afneemt. Onderzoek van Pharos toont aan dat mensen met een laag opleidingsniveau en laag inkomen gemiddeld vier jaar korter leven. Door inwoners bewust te maken van hoe zij vitaler oud(er) kunnen worden en te investeren in het ontwikkelen van gezondheidsvaardigheden, dragen wij bij aan het verkleinen van gezondheidsachterstanden, zodat iedere 55-plusser de kans krijgt om zo vitaal mogelijk oud(er) te worden.
1.3	*Een integrale aanpak op diverse leefgebieden zoals wonen, zorg en welzijn (maar ook mobiliteit en vervoer) is nodig om de vitaliteit van 55-plussers te stimuleren.*
	Arnhem stimuleert 55-plussers om er een gezonde levensstijl op na te houden en om maatschappelijk betroken te blijven door onder ander actieve sport, vrije tijds- en cultuur beleving. Ook hebben we oog voor de rol die gepensioneerden kunnen hebben in het arbeidsproces. Daarnaast vraagt de vergrijzing – en de daarbij behorende maatschappelijke opgaven met diverse thema's zoals wonen en zorg – om een integrale, proactieve en goed gecoördineerde aanpak. Dit brengt diverse uitdagingen met zich mee zoals de toenemende vraag naar welzijnsvoorzieningen en zorg, geschikte woonvoorzieningen, passend sport- en beweegaanbod en culturele en sociale activiteiten. Door zowel ambtelijk als extern met partners domeinoverstijgend samen te werken, kunnen wij effectief onze krachten bundelen én ons huidige aanbod innoveren zodat het toekomstbestendig is voor uitdagingen die op ons af komen.
1.4	*Gerichte inzet op ondersteuning voor 55-plussers in een kwetsbare positie verlaagt de drempel tot ontmoeten en meedoen.*
	We hebben al veel aanbod voor 55-plussers, maar dit is nog niet voor iedereen laagdrempelig genoeg. Daarom zetten we gericht in op activiteiten voor 55-plussers die nu niet participeren, waarbij we (zo veel mogelijk) gebruik maken van collectieve voorzieningen, met als doel om de drempel tot ontmoeting zo laag mogelijk te maken. Dit doen we onder andere door cultuursensitief te werken, door het inzetten van ambassadeurs in diverse gemeenschappen en actief contact te zoeken met vertegenwoordigers van moskeeën en koffiehuizen.
1.5	*Strategische samenwerking met externe partners op het snijvlak wonen, welzijn en zorg voor ouderen verkleint de tweedeling in de stad.*
	In Arnhem zien we een diversiteit aan ouderen met verschillende sociaal economische achtergronden (SES). De diverse wijken verschillen nogal ten opzichte van elkaar. We concluderen dat ouderen met hoge(re) inkomens toegang hebben tot particuliere zorg en goede huisvesting. Terwijl ouderen met lage(re) inkomens die deze toegang missen, steeds vaker in geïsoleerde en kwetsbare situaties terecht komen. Dit leidt tot vereenzaming en

	minimale zorgvoorzieningen, met als mogelijk gevolg dat deze groep op termijn in omstandigheden van verwaarlozing kan belanden. Zonder ingrijpen of investering kan er – vanwege de vergrijzing en toenemende krapte in de zorg – een situatie ontstaan waarin ouderen in verwaarloosde omstandigheden en armoedige voorzieningen belanden. Om deze zorgwekkende ontwikkeling tegen te gaan, is een integrale aanpak op het snijvlak van wonen, welzijn en zorg noodzakelijk. Dit vereist een strategische samenwerking tussen de gemeente en externe partners, zoals zorgorganisaties, woningcorporaties en welzijnsinstellingen. Deze samenwerking moet gericht zijn op het ontwikkelen van een omgeving waarin ouderen, ongeacht hun inkomen, zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen in een zorgzame en ondersteunende gemeenschap.
1.6	*Het waarborgen van realisatiekracht is essentieel voor het succes van het ouderenbeleid.*
	Het is nodig om de integrale aanpak van de projecten in de uitvoeringsagenda te coördineren, mede uit te voeren, te monitoren, op te schalen en de beweging in gang te zetten in de stad en in de organisatie. De ambities in het beleidsplan zijn groot, maar we beginnen klein in de uitvoering en moeten prioriteren, gelet op de beperkte middelen en hiermee samenhangend de realisatiekracht. Als wij onze beleidsambities willen waarmaken dan moeten we op meerdere beleidsterreinen integraal samenwerken.
1.7	*Ontwikkeling van een uitvoeringsagenda met projecten waar we de meeste impact gaan creëren.*
	De ‘nieuwe’ ouderen hebben andere behoeften en wensen dan we tot nu gewend waren. Het is belangrijk om in te spelen op de veranderende behoeften en wensen van de (toekomstige) 55-plussers door ons aanbod hierop te laten aansluiten. Als bijlage in het beleidsplan vindt u een overzicht van kansrijke projecten voor de uitvoeringsagenda, ontstaan vanuit de opgehaalde prioriteiten tijdens het participatieve proces. Tevens zijn deze projecten op inhoudelijke haalbaarheid getoetst. De uitvoeringsagenda 2025 wordt na vaststelling van dit beleidsplan verder uitgewerkt en omschrijft wat wij concreet gaan doen, waar wij een focus op leggen en hoe het bijdraagt aan het behalen en realiseren van onze doelen en ambities. Een van de projecten houdt in dat we – in lijn met de aangenomen motie 24M135 ‘Vele handen maken licht werk’ – kansen om betaald werk na pensionering te (blijven) verrichten, nader gaan verkennen.

Kanttekeningen en risico's

1.1	*De middelen zijn beperkt en vooralsnog incidenteel.*
	Voor het ouderenbeleid voorzien we dat aanvullende middelen nodig zijn. Wanneer deze niet beschikbaar zijn, heeft dit geen gevolgen voor het beleidsplan. Wel zal dit betekenen dat de uitvoeringsagenda minder ambitieus wordt. De incidentele middelen voor de ontwikkeling van het ouderenbeleid zijn in 2024 volledig besteed aan de beleidsontwikkeling. Voor 2025 vindt de uitvoering zoveel mogelijk plaats binnen bestaande formatie en dekking vanuit incidentele middelen; deels met rijksmiddelen uit SPUK-GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord) en het budget Wonen. Voor specifieke projecten binnen de uitvoeringsagenda proberen we daarnaast gebruik te maken van alternatieve financieringsstromen zoals ZonMw subsidie.

	Vanaf 2026 betekent dit dat door het ontbreken van structurele middelen de projecten in de uitvoeringsagenda van het ouderenbeleid vooralsnog niet kunnen worden geborgd; succesvol gebleken projecten moeten mogelijk worden stopgezet en er is wellicht geen ruimte om verder te ontwikkelen. De mate van opschaling in de uitvoering is afhankelijk van de hoeveelheid extra middelen.
1.2	*Samenwerking en integraliteit is van belang in de verdere ontwikkeling*.
	Een van de succesfactoren is dat er wordt samengewerkt om te komen tot een gewenste integrale aanpak en activiteiten, die we beogen aan elkaar te verbinden en die – binnen de huidige ontwikkelingen van de samenleving – nodig zijn om toekomstbesteding te zijn. Hiermee vormt dit gelijk ook een risico: wanneer deze integrale aanpak en samenwerking niet mogelijk blijkt, dan kan dit betekenen dat het beleid op een sectorale (welzijnsgerichte) manier wordt uitgevoerd.

Participatie

Binnen de beleidsontwikkeling hebben we sterk ingezet op een breed participatief traject. Ruim 70 enthousiaste partners, (inwoners)initiatieven en organisaties in Arnhem hebben bijgedragen aan de totstandkoming van het ouderenbeleid. We hebben meerdere themasessies georganiseerd en met onze kernpartners is een programmagroep samengesteld om zowel het beleid als de uitvoeringsagenda vorm te geven.
Voor inwoners hebben we een vijftal theatervoorstellingen “Veerkracht on tour” georganiseerd. Tijdens het bijbehorende nagesprek konden inwoners aangeven wat veerkracht voor hen inhoudt en wat zij nodig hebben om vitaal oud(er) te worden in Arnhem.
Een aantal bezoekers heeft zich aangemeld om hier dieper over in gesprek te gaan in zogenaamde focusgroepen. Deze input is gebruikt om te komen tot het beleid en wordt tevens meegenomen in het proces om te komen tot een breed gedragen uitvoeringsagenda. De kansrijke projecten binnen de uitvoeringsagenda zijn vervolgens gepresenteerd aan inwoners met de uitnodiging om een concretiseringsslag hierin aan te brengen.

Het ouderenbeleid en de kansrijke projecten voor de uitvoeringsagenda zijn ter advies voorgelegd aan de adviesraad Jeugd en Wmo. In dit advies wordt veelal verwezen naar de uitvoering(sagenda). De aanbevelingen nemen wij dan ook mee in de uitvoeringsagenda.

Als bijlage in het beleidsplan is een participatielogboek opgenomen waarin is beschreven welke resultaten de diverse vormen van participatie hebben opgeleverd. De opgehaalde informatie en inzichten zijn meegenomen in de totstandkoming van het voorliggende ouderenbeleid en dienen ter input bij de ontwikkeling van de bijbehorende uitvoeringsagenda.
In het najaar van 2025 wordt een inwonerssessie georganiseerd waarin we evalueren.

Financiën

De uitvoering van het ouderenbeleid vindt in 2025 plaats binnen bestaande financiële kaders en incidentele middelen. Diverse projecten in de uitvoeringsagenda worden bekostigd vanuit SPUK-

GALA middelen ad 78.000 euro (2025) en meerjarig (vijf jaar) vanuit incidenteel geld dat is gereserveerd bij Wonen voor de community builders. In 2025 betreft dit 50.000 euro en in de vier jaar daarna 100.000 euro. In de prestatieafspraken Arnhem 2025-2029 is afgesproken dat de corporaties de helft van de kosten voor de community builder meebetalen.
De projecten binnen de nader te ontwikkelen uitvoeringsagenda 2025 worden in co-creatie uitgevoerd.
Bij positief effect van de projecten dient borging hiervan zo veel mogelijk plaats te vinden binnen bestaande middelen en capaciteit (van uitvoeringspartners). Daarnaast voorzien wij vanaf 2026 een structureel financieringsvraagstuk vanwege de groei van de doelgroep en om de ambities van het beleid te kunnen realiseren, zodat we op ook op de langere termijn duurzame resultaten kunnen behalen. Hiervoor ontvangt u een voorstel bij de perspectiefnota 2026. Wanneer deze middelen niet beschikbaar komen, heeft dit geen gevolgen voor het beleidsplan. Wel zal dit betekenen dat de uitvoeringsagenda minder ambitieus wordt.

Uitvoering

Parallel aan het ontwikkelproces van het beleidsplan zijn kansrijke projecten voor de uitvoeringsagenda geselecteerd. Verdere ontwikkeling van de uitvoeringsagenda vindt plaats in het eerste kwartaal van 2025.
Na vaststelling van dit beleidsplan zullen wij – als vanzelfsprekend – de door de raad geformuleerde attentiepunten betrekken in de uitvoeringsagenda.

De uitvoeringsagenda wordt in co-creatie met uitvoeringsorganisaties en de gemeente opgesteld, op basis van de input van inwoners. De uitvoeringsagenda wordt in de het tweede kwartaal van 2025 aan uw raad ter kennisgeving aangeboden. Een uitgebreide beschrijving van het participatieve traject is opgenomen in de bijlage ‘participatie logboek’.

Communicatie

In het vierde kwartaal van 2025 ontvangt uw raad informatie over de voortgang van het ouderenbeleid.

Tijdens het beleidsproces heeft op diverse momenten communicatie met inwoners plaatsgevonden. Inwoners die hebben deelgenomen aan gesprekken met de raad in 2023, focusgroepen en informatiemarkt, worden door de griffie op de hoogte gehouden van de behandeling van dit beleidsplan. Zij ontvangen tevens ter zijner tijd de uitvoeringsagenda.
Er is een speciale webpagina in ontwikkeling voor ouderen in Arnhem: www.arnhem.nl/ouderen. Hierop wordt relevante informatie geplaatst over dit thema.

Gezien de hoeveelheid aan ontwikkelingen binnen het sociaal domein die diverse onderwerpen van onder andere zorg en welzijn raken, onderzoeken wij of we een lokaal, integraal communicatieplan kunnen ontwikkelen dat aansluit op de landelijke bewustwordingscampagne: “Praat vandaag over morgen.” Wanneer een brede, gezamenlijke communicatie niet mogelijk is, of als blijkt dat dit niet de voorkeur betreft, dan wordt een specifiek communicatieplan ontwikkeld dat

is gericht op de uitvoeringsagenda van het ouderenbeleid. We streven ernaar u over het communicatieplan in het tweede kwartaal van 2025 te informeren.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

Beleidsplan: Op eigen wijze oud(er) worden in Arnhem

RAADSVOORSTEL

Besluit van	
Zaaknummer	4390354

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 10 december 2024, zaaknummer 390354;

gelet op artikel 147, lid 2 van de Gemeentewet;

besluit het beleidsplan ‘Op eigen wijze oud(er) worden in Arnhem’ vast te stellen.

De griffier, De voorzitter,

GEMEENTE Arnhem

Op eigen wijze oud(er) worden in Arnhem

Samen bouwen aan de kracht van 55-plussers

Ouderenbeleid Arnhem

GEMEENTE Arnhem

Inhoudsopgave

1.	**Inleiding**	**03**
2.	**Hoe het gaat met onze 55-plussers**	**08**
3.	**Kaders voor het beleidsplan**	**14**
4.	**Meedoen en ontmoeten**	**19**
5.	**Gezond en fit in Arnhem**	**23**
6.	**Samen wonen, samen leven**	**28**
7.	**Samen bouwen aan de uitvoering**	**31**
8.	**Bijlagen**	**35**
	Bijlage 1: Verbinding met bestaand beleid en ontwikkelingen	36
	Bijlage 2: Participatielogboek ouderenbeleid Arnhem	41
	Bijlage 3: Lijst van betrokken organisaties – ouderenbeleid Arnhem	48
	Bijlage 4: Duiding cijfers 55-plussers in Arnhem	50
	Bijlage 5: Infographic	59
	Bijlage 6: Kansrijke projecten 2025-2026	61

1. Inleiding

Een veerkrachtige stad

De waarde van elke nieuwe dag wordt beter voelbaar naarmate je ouder wordt. Als 68-jarige kan ik er inmiddels over meepraten. Daarom ben ik er trots op dat ik mag werken aan beleid om ouderen op een volwaardige manier te betrekken bij het leven in onze mooie stad. De kennis en levenservaring die het ouder worden met zich meebrengt is belangrijk. Ook al kun je fysiek niet meer wat je vijftig jaar geleden kon, je wil wel gezien worden en je eigen bijdrage leveren.

Een op de drie Arnhemmers is straks ouder dan 55 jaar. Daar bereiden we ons nu al op voor. Het is mooi om te zien wat er in de afgelopen jaren al is bereikt. Dit danken we aan de goede samenwerking met onze partners in Arnhem, waarvoor ik als wethouder dankbaar ben. Het is fijn dat er ook nu al een netwerk van inwoners en organisaties bestaat dat zich dagelijks inzet voor het welzijn van ouderen. Als gemeente ontwikkelen we integraal ouderenbeleid. Dit beleidsplan is daartoe een eerste aanzet. We streven naar een veerkrachtige leefomgeving, waarbij we uitgaan van de kracht van onze ouderen.

Arnhem is een levendige stad, waar generaties elkaar ontmoeten en van elkaar leren. Daarom investeren we in laagdrempelige ontmoetingsmogelijkheden voor 55-plussers. We faciliteren vrijwilligerswerk en mantelzorg. We stimuleren vitaliteit door een specifiek bewegingsaanbod en financiële ondersteuning voor wie dit nodig heeft. En we werken aan een gevarieerd en eigentijds woningaanbod voor ouderen.

Onze samenleving is in de afgelopen tientallen jaren veranderd. Mensen worden ouder, zijn mondiger dan vroeger en wonen langer thuis. Arnhem past zich daarop aan. We ondersteunen wie kwetsbaar is, zodat er gelijke kansen ontstaan. Ouderen doen ertoe en bouwen mee aan de stad van morgen. Samen zijn we Arnhem.

Bob Roelofs
Wethouder Ouderenbeleid

"Een op de drie Arnhemmers is straks ouder dan 55 jaar. Daar bereiden we ons nu al op voor."

Fotograaf: Gerrit Davelaar

"Wij wensen al die mensen veerkracht toe. Dat zij positief zijn, zin krijgen. Dat ze zich sterk en strijdvaardig voelen. Dat ze de energie laten stromen, de armen gracieus zwaaiend in de lucht, dansend! Dat ze weer sprankelen. Wij wensen die mensen de speelsheid toe van een kind en dat ze zich weer zeker mogen voelen, ondanks dat stramme oude lijf."

Quote uit de voorstelling Veerkracht on Tour van Theatermaker Boaz Boele

Ouderen verrijken Arnhem met hun levenservaring, wijsheid en kennis, verbinden generaties en versterken onze gemeenschappen. De verhalen en inzichten die zij delen zijn van grote waarde en verrijken het leven in onze stad op betekenisvolle wijze.

In de komende jaren zal de rol van ouderen in Arnhem nog verder toenemen aangezien de samenstelling van onze samenleving verandert; er komt een dubbele vergrijzing op ons af. In 2050 is 1 op de 3 inwoners in Arnhem 55 en ouder. Deze stijging leidt tot meer ouderen met complexe zorgvragen. Waar voorheen ouderen sneller naar een verzorgingshuis verhuisden, zijn de zorg en ondersteuning voor ouderen steeds meer gericht op zo lang mogelijk behoud van zelfregie en thuis wonen. Voor de groep ouderen die langer thuis woont met een complexe zorgvraag, neemt de mogelijkheid om mee te doen snel af, wat hun welbevinden en gezondheid negatief beïnvloedt. Tegelijkertijd is er een krappe arbeidsmarkt, waardoor het moeilijk is om voldoende personeel te vinden om voor ouderen te zorgen, zowel thuis als in verpleeghuizen.

Er is dus sprake van een tekort aan personeel en onvoldoende geld, waardoor het leveren van goede zorg onder druk staat. Dat betekent dat wij een beweging moeten maken van zorg naar preventie, een sterke sociale basis en omzien naar elkaar. Als gemeente Arnhem moeten wij keuzes maken om de ondersteuning en zorg die wij bieden toekomstbestendig te maken. Naasten, wijkgenoten, mantelzorgers en vrijwilligers zullen – naast partners en professionals – steeds meer een rol krijgen in het ondersteunen van en zorgen voor onze oudere inwoners.

Dit betekent dat er dus niet alleen een beroep wordt gedaan op de gemeente en haar partners, maar ook op de rest van de gemeenschap. Deze beweging is nodig zodat onze oudere inwoners zo lang mogelijk onderdeel kunnen blijven van onze zorgzame gemeenschap. Want zo vitaal mogelijk oud(er) worden, doen wij niet alleen. We hebben elkaar nodig om veerkrachtig te zijn en dit samen te realiseren.

De vergrijzing brengt niet alleen een uitdaging, het brengt ook een rijkdom aan veerkrachtige inwoners die steeds langer en actiever oud(er) worden in Arnhem en zich (vrijwillig) inzetten met hun passie en levenservaring. Ze doen dat bijvoorbeeld door hun talenten en senioriteit op de werkvloer in te zetten, maar ook met oppassen op kleinkinderen, het geven van workshops in het wijkcentrum of door voor een ander te koken. Energieke, talentvolle ouderen zijn een steunpilaar en een verrijking voor de gemeenschappen in onze wijken en buurten.

Om richting te kunnen geven aan de wijze waarop onze Arnhemse inwoners ouder worden en weloverwogen hun keuzes kunnen maken, hebben wij dit beleidsplan ontwikkeld. Het plan, ‘Op eigen wijze oud(er) worden in Arnhem’, geeft een meerjarenperspectief en geeft daarmee antwoord op de vraag:

Hoe zorgen we dat Arnhemmers vitaal en op eigen wijze oud(er) kunnen worden in onze stad?

Het beleidsplan komt voort uit onze visie dat Arnhem een levendige en verbonden stad moet zijn waar generaties elkaar ontmoeten en van elkaar leren. Voor onze 55-plussers betekent dit dat we een samenleving creëren waarin zij vitaal oud(er) kunnen worden, actief betrokken blijven en hun levenservaring kunnen delen. Wij investeren in inclusieve

en zorgzame buurten waarin iedereen zich welkom voelt, waar de diversiteit van onze ouderen gezien wordt als een bron van kracht en inspiratie en waar wij naar elkaar omkijken.

Ook als je in een kwetsbare positie komt, blijven we elkaar ondersteunen, altijd in de vertrouwde sfeer van de Arnhemse wij(k)cultuur. De wederkerigheid tussen elkaar (wij) en in de wijk. Samen bouwen we aan een stad waar ouderen zich gewaardeerd voelen en volop mee kunnen blijven doen.

Het beleidsplan legt de focus op 'inzet in de wijk' en 'investeren in preventie' zoals beschreven in de visie 'Een sociaal domein in beweging', de 'Nota Wonen en Zorg' en 'het regioplan Centraal Gelderland' (Integraal Zorg Akkoord).

Centraal staan hierin drie pijlers: **'Meedoen en ontmoeten', 'Gezond en fit'** en **'Samen wonen, samen leven'**. Binnen die pijlers richten wij ons op zo veel mogelijk preventie en uitstel van de zorgvraag van ouderen door vitaal oud(er) te worden.

Nieuwe ontwikkelingen zoals de transformatie welzijn, de wijknetwerken zorg en welzijn, het huisvestingsplan voor senioren, het verbeteren van de inkomensregelingen en het vrijwilligersbeleid zijn cruciale ontwikkelingen om vitaal oud(er) te kunnen worden in Arnhem. De integraliteit ligt in de voortdurende samenwerking die nodig is om de doelstellingen in dit beleidsplan te realiseren. Samen bouwen wij aan 'Op eigen wijze oud(er) worden in Arnhem'.

Het beleidsplan richt zich op de doelgroep 55-plus. Hoe jong iemand zich voelt, komt niet altijd overeen met hun werkelijke leeftijd. De leeftijdsgroep 55-plussers is enorm divers en verschillende levensfases vragen om een andere aanpak.

Arnhem gaat al in een vroeg stadium investeren in onze ouder wordende inwoners om er aan bij te dragen dat Arnhemmers zo vitaal mogelijk oud(er) worden. Vitaliteit zorgt voor een leven vol ontmoeting en zingeving én stelt hiermee ook de zorgvraag uit. Om dit te bereiken, worden Arnhemmers al vanaf hun 55e levensjaar gestimuleerd om op jonge(re) leeftijd bewust te zijn van hoe zij vitaler oud(er) kunnen worden. Daarnaast is er een groep die om verschillende redenen meer afhankelijk is van de ondersteuning van een ander en voor wie vitaal ouder worden niet vanzelfsprekend is. Factoren zoals armoede, taalgebrek, mobiliteitsproblemen, gezondheidsproblemen, dementie, een klein sociaal netwerk en/of andere belemmeringen maken het moeilijk om actief deel te nemen aan de maatschappij. Door deze groep extra aandacht te geven, kan bij deze Arnhemmers de meeste impact worden bereikt.

In dit beleidsplan beginnen we met een analyse van de huidige situatie van onze 55-plussers, waarbij de cijfers uit hoofdstuk 2 en bijlage 4 'Duiding cijfers 55-plussers in Arnhem' als een nulmeting dienen voor toekomstige ontwikkelingen. De cijfers worden aangevuld met duiding uit gesprekken die gevoerd zijn met Arnhemse ouderen en betrokken organisaties. In hoofdstuk 3 worden de kaders voor vitaal ouder worden geschetst en de belangrijkste werkzame elementen benoemd. Vervolgens maken we in de hoofdstukken 4, 5 en 6 de doelstellingen en acties voor respectievelijk 'meedoen en ontmoeten', 'gezond en fit', en 'samen wonen, samen leven' concreet. Tot slot biedt hoofdstuk 7 een vooruitblik op de uitvoering van dit beleidsplan.

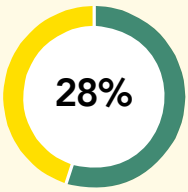
2. Hoe het gaat met onze 55-plussers

Dit hoofdstuk geeft inzicht in de demografie van de 55-plussers in Arnhem. In **bijlage 4** worden de cijfers nader toegelicht en gekoppeld aan de ervaringen van de doelgroep. De ervaringen komen voort uit vele gesprekken die er zijn geweest met ouderen zoals tijdens de raadsbijeenkomst in november 2023, de nagesprekken van Veerkracht on Tour in juni en juli 2024 en de focusgroepen met 55-plussers in september 2024.

De cijfers én ervaringen geven weer hoe het gaat met onze 55-plussers én welke kansen voor ontwikkeling er zijn. De cijfers dienen tevens ook als meetbare indicatoren waaraan we onze doelstellingen en toekomstige resultaten kunnen toetsen.

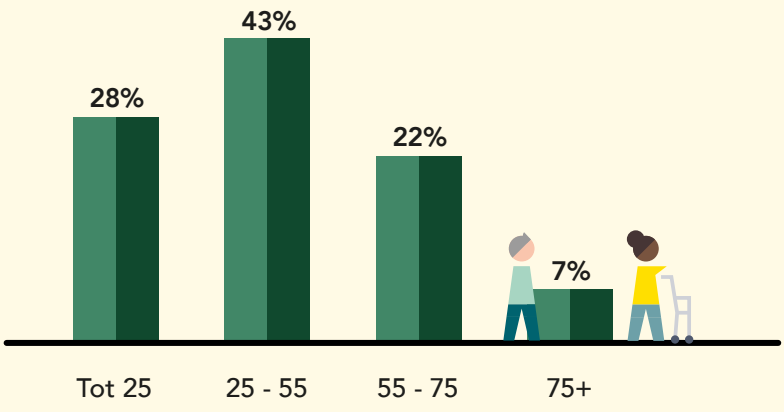
2.1 Demografie

Op dit moment is bijna een derde van de inwoners van Arnhem ouder dan 55 jaar. Voornamelijk de groep 75-plussers zal bijna twee keer zo groot zijn in 2040. Bij met name deze groep neemt de complexe zorgvraag toe. De gemeente wil met dit beleidsplan voorsorteren op deze sterke vergrijzing door de vitaliteit onder 55-plussers te vergroten.

van de Arnhemmers is 55 jaar of ouder
48.090 Arnhemmers zijn 55 jaar of ouder, 28% van alle inwoners.
Het aantal 25-minners ligt iets hoger: 49.620 inwoners.
De meesten, zo'n 43%, zijn tussen de 25 en 55 jaar.*

Figuur 1: percentage inwoners per leeftijdscategorie (2024)

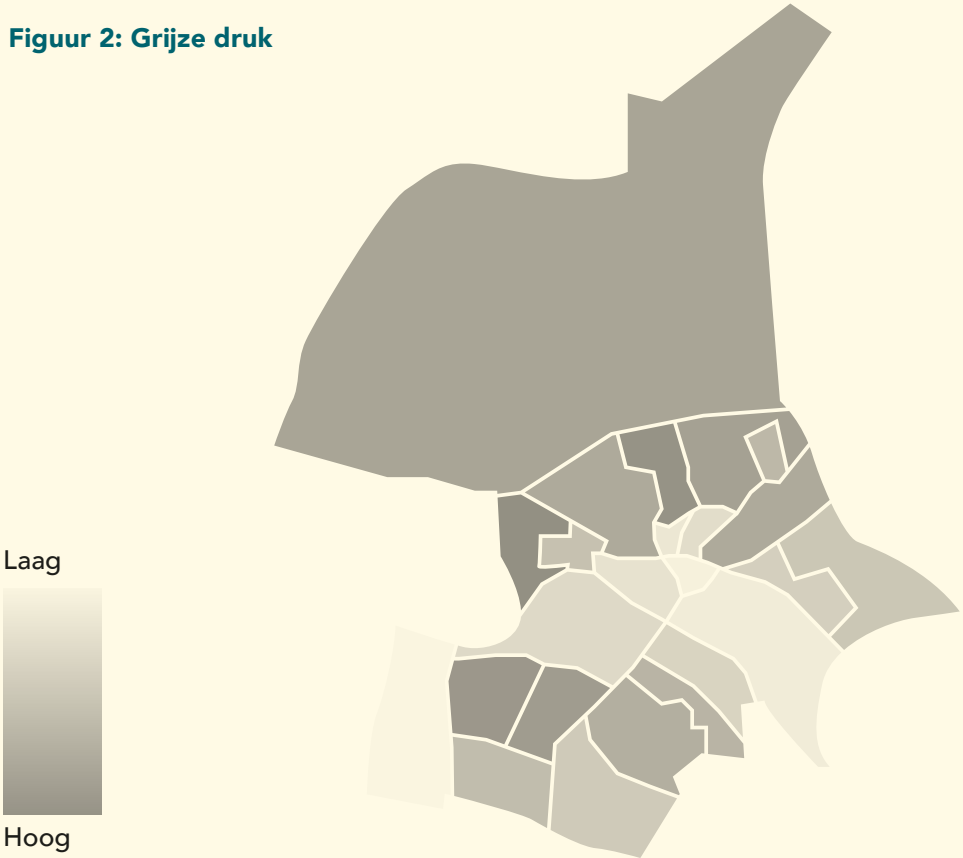
*Bron: Arnhem in cijfers 2023

Mate van grijze druk in Arnhemse wijken

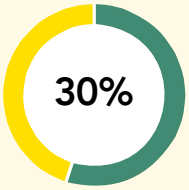
Grijze druk geeft inzicht in de verhouding van het aantal 65-plussers ten opzichte van de beroepsbevolking (20-64 jaar) in verschillende wijken van Arnhem. Donkergekleurde wijken hebben een hoge grijze druk, wat kan betekenen dat deze wijken extra ondersteuning, voorzieningen en passende woningen nodig hebben om de oudere inwoners te ondersteunen. De wijken Klingelbeek, Alteveer/Cranevelt, Elderveld en Elden hebben op dit moment de meeste grijze druk.*

Figuur 2: Grijze druk

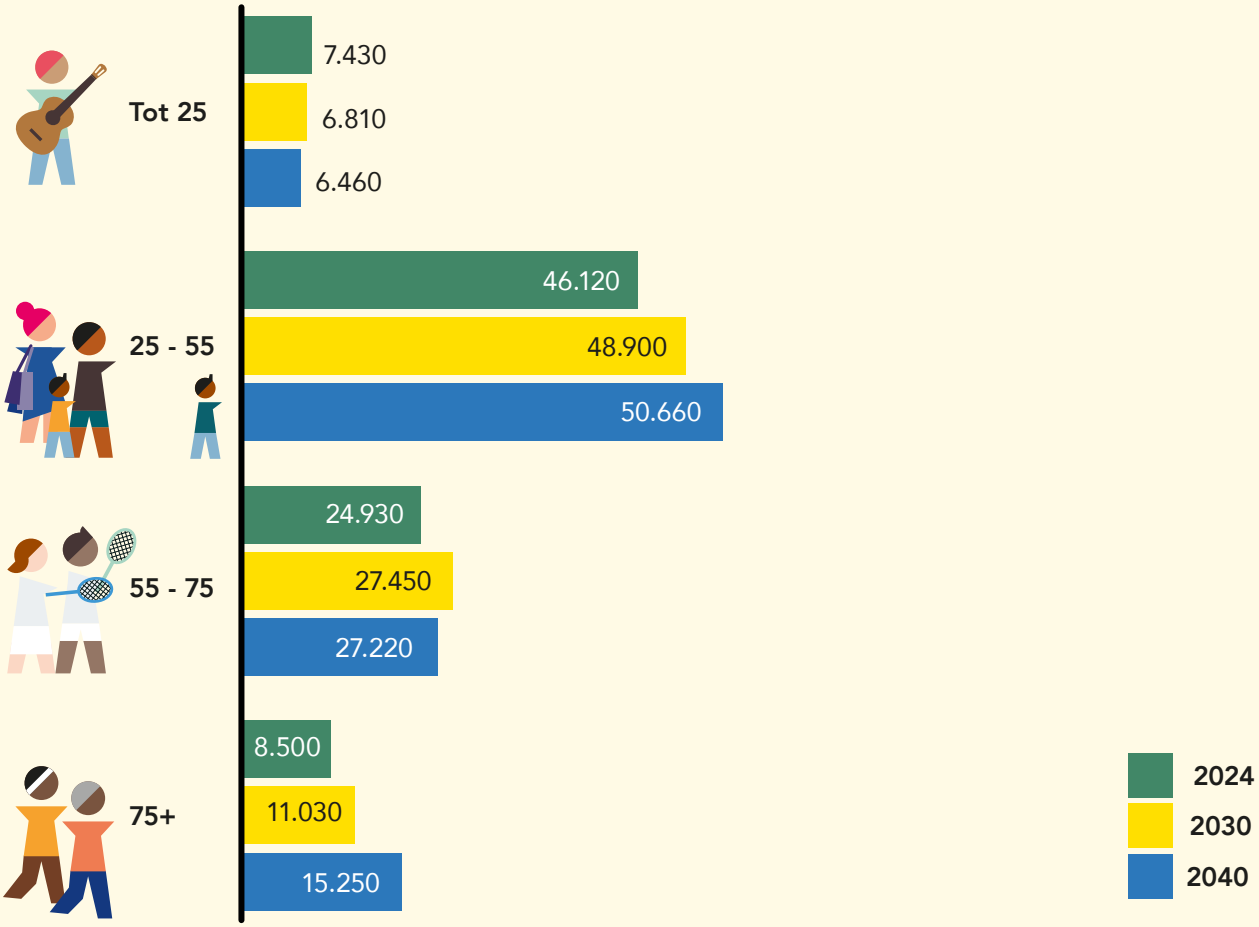
*Bron: Arnhem in cijfers 2023

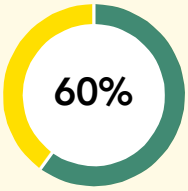
meer 75+-huishoudens in 2030

Het aantal 75+-huishoudens stijgt met 30% tot en met 2030. In de periode daarna zet de groei in het aantal 75+-huishoudens door: een stijging van ongeveer 38% tussen 2031 en 2040. In deze groep zal de zorgvraag toenemen en complexer worden. Het aantal 55 - 75-jarigen huishoudens stijgt met 10% tot en met 2030 maar blijft daarna relatief gelijk.*

Figuur 3: ontwikkeling huishoudens naar leeftijd (2024-2040)

*Bron: Arnhem in cijfers 2023

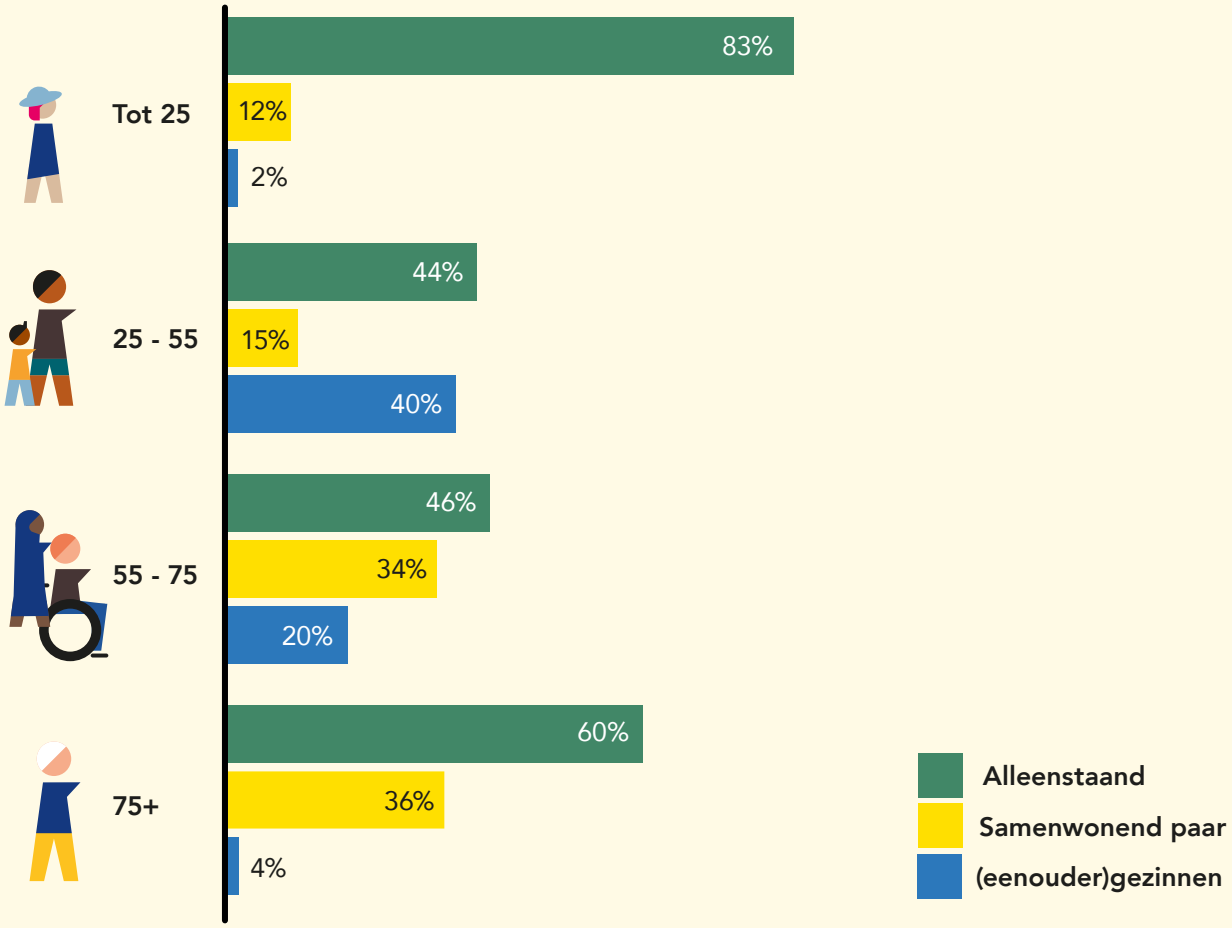

van Arnhemse 75-plussers zijn alleenstaand

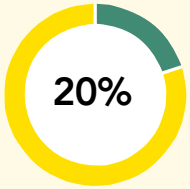
Veel ouderen wonen alleen of samen met hun partner. Naarmate de leeftijd toeneemt komt men er vaker alleen voor te staan. Maar liefst 60% van de doelgroep 75+ is alleenstaand, ten opzichte van 46% in de groep 55- tot 75-jarigen. Alleenstaanden ervaren vaker meer eenzaamheid en krijgen minder makkelijk ondersteuning van naasten.*

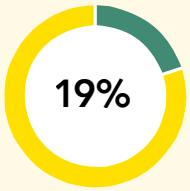
Figuur 4: huishoudens naar leeftijd en type (2024)

*Bron: Arnhem in cijfers 2023

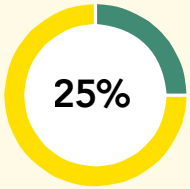

van de 55- tot 75-plussers hebben kinderen nog thuis wonen
De mate van thuiswonende kinderen bij 55- tot 75-plussers duidt op zowel een verlate zelfstandigheid van jongvolwassenen als op een tekort aan betaalbare huisvesting. Dit kan leiden tot verhoogde zorgdruk bij ouderen, vooral als zij ook verantwoordelijk zijn voor de zorg van nog oudere familieleden.*

van de 55-plussers hebben een migratieachtergrond
9275 van 55-plussers in Arnhem hebben een migratieachtergrond. Dit zijn 55-plussers die in het buitenland geboren zijn. Deze groep heeft vaker moeite om mee te doen. Hierbij zijn niet meegerekend de 55-plussers die zelf in Nederland geboren zijn met tenminste 1 ouder in het buitenland.*

van de inwoners vindt dat er voldoende voorzieningen zijn voor 55-plussers
Dit is een daling ten opzichte van 2021 toen 27% van inwoners vond dat er voldoende voorzieningen zijn voor 55-plussers. Passende voorzieningen zijn nodig ter ondersteuning bij het vitaal oud(er) worden.*

***Bron: Arnhem in cijfers 2023**

3. Kaders voor het beleidsplan

In dit hoofdstuk worden de kaders van het beleidsplan én de werkzame elementen voor een vitaal oud(er) Arnhem beschreven. We beginnen met de analyse van de doelgroep 55-plussers, gevolgd door een toelichting op de drie pijlers en waarom we ons hierop richten. Binnen deze pijlers ligt de nadruk op preventie en de sociale basis.

3.1 Vitaler oud(er) worden: wat is dat?

Een recent onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) genaamd **"Investeren in vitale Ouderen" (2024)** laat zien hoe we ouderen kunnen helpen gezond en gelukkig oud te worden.

Ouderen zijn gezonder en gelukkiger wanneer ze tevreden zijn met hun leven, plezier hebben en zich nuttig voelen. Ook helpt het hun gezondheid het meest als ze meedoen aan sociale, culturele en sportieve activiteiten. Daarnaast zijn (vrijwilligers)werk, inkomen, relaties, vaardigheden en gezondheid belangrijk. Ouderen die anderen ontmoeten voelen zich goed, doen meer mee en hebben een sterkere sociale basis. Hierdoor blijven ze langer gezond en wordt hun zorgvraag uitgesteld.

Een vitaal oud(er) wordende samenleving is een verrijking. Vitaal oud(er) worden kan een bron van persoonlijke groei zijn en biedt ruimte voor actieve deelname aan de gemeenschap. Hierdoor voelen 55-plussers zich enerzijds gewaardeerd en betrokken en profiteren we anderzijds allemaal van hun kennis, ervaring en bijdrage. Dit versterkt de sociale cohesie en zorgt voor een hechtere, inclusieve samenleving waar iedereen zich gewaardeerd voelt.

Bewustwording over vitaal oud(er) worden is de eerste stap. Dat geldt niet enkel voor 55-plussers maar voor de gehele samenleving. Door de bewustwording onder 55-plussers te vergroten kunnen zij op tijd keuzes maken. Keuzes voor een gezonde leefstijl, waar en hoe zij willen wonen en wie er straks voor hen zorgt als dat nodig is. Deze inzichten en de opbrengsten van de gesprekken met Arnhemse ouderen hebben geleid tot drie pijlers voor vitaler oud(er) worden in Arnhem. Deze pijlers komen overeen met het model Positieve Gezondheid dat al veel gebruikt wordt door professionals in Arnhem.

"Het is geweldig om elkaar te kunnen helpen. Nieuwe mensen geven energie."

Ingrid is vrijwilliger bij verzorgingshuis Heyendaal (onderdeel van Drie Gasthuizen). Ze handwerkt er met bewoners en 1x per maand organiseert ze er een danscafé. Ingrid: "Dat slaat heel erg goed aan. We organiseren het elke maand en het is steeds een groot succes. Ik trek iedereen erbij en zorg dat ze een gezellige middag hebben. De verzorgers waren eerst wat terughoudend, maar doen nu ook mee." Wim, haar man, kwam er ook wel eens om spullen te repareren en werd door de coördinator gevraagd of hij niet meer wilde doen. En zo werd hij chauffeur.

Ingrid, vrijwilliger bij verzorgingshuis Heyendaal (onderdeel van Drie Gasthuizen)

Pijler 1: Meedoen en ontmoeten

Sociale en culturele ontmoetingen zijn cruciaal voor ouderen om een sterk sociaal netwerk te behouden, vooral als ze langer thuis wonen met een zorgvraag. Door ontmoetingen te stimuleren, van huiskamergesprekken tot vrijwilligerswerk, kunnen ouderen actief blijven en hun sociale netwerken uitbreiden. Dit verhoogt hun vitaliteit en vermindert hun zorgbehoefte.

Pijler 2: Gezond en fit

Preventie is essentieel voor een gezonde levensstijl bij ouderen. Samen met zorg-, woon- en welzijnsorganisaties werken we aan een integrale aanpak om ouderen vitaal te houden. Dit omvat het aanbieden van gezondheidsprogramma's, voorlichting over voeding en beweging en het bevorderen van gezondheidsvaardigheden. Een stabiele basis, zoals voldoende inkomen, een veilige woonsituatie en passende zorg en ondersteuning zijn hierbij cruciaal. Door samen te werken, verschuiven we de focus van zorg naar preventie.

Pijler 3: Samen wonen, samen leven

We versterken gemeenschappen om een zorgzame en inclusieve omgeving te creëren. Het doel is dat ouderen zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen waarbij ze zelf de regie voeren en zo lang mogelijk in hun eigen buurt kunnen blijven.
We volgen deze pijlers om inzichtelijk te maken waar we ons op richten. Echter is er binnen deze pijlers sprake van kruisbestuiving. Door deze drie pijlers te volgen en de inzichten uit het SCP-onderzoek te integreren, creëren we in Arnhem een omgeving waar ouderen vitaal, actief en betrokken kunnen blijven, met ondersteuning wanneer zij die nodig hebben.

3.2 Verschillende levensfases

Met 55 jaar voelt men zich vaak nog niet 'oud'. Inwoners tussen de 55 en 65 jaar werken meestal nog, doen vrijwilligerswerk, hebben soms nog kinderen thuis en/of zijn mantelzorger voor hun ouders. Toch zien we dat de invulling van het leven in deze fase sterk kan verschillen, afhankelijk van persoonlijke omstandigheden en sociale factoren. Dat vraagt om een brede en flexibele benadering. We hebben er bewust voor gekozen dit beleidsplan ook te richten op de inwoner vanaf 55 jaar om de volgende redenen:

- Veranderingen in leefstijl op jonge leeftijd zorgen voor vitaliteit en zelfstandigheid op latere leeftijd;
- Veel inwoners tussen de 55-65 jaar worden de 'sandwichgeneratie' genoemd, waarin ouders zowel voor hun kinderen als voor hun (ouder wordende) ouders moeten zorgen. Dit kan heel belastend zijn en vraagt specifieke ondersteuning;
- Sommige inwoners voelen zich eerder oud door armoede, gezondheidsproblemen, dementie, een klein sociaal netwerk en/of andere belemmeringen om actief deel te nemen aan de maatschappij;
- 'De oudere bestaat niet'. Hoe jong iemand zich voelt hangt niet altijd samen met leeftijd. De ene doet op zijn 85ste nog alles zelf. De ander krijgt al op jonge leeftijd dementie. Het leven is voor iedereen anders. Dit onderstreept de noodzaak om verschillen te erkennen en een divers beleid te voeren.

In dit beleidsplan leggen wij vooral de focus op het vergroten van vitaliteit en het zo lang mogelijk behouden van zelfstandigheid en regie, ongeacht de leeftijd. Onze prioriteit ligt bij Arnhemmer van 65 jaar en ouder. Daarnaast hebben we oog voor de leeftijdsgroep van 55 tot 65 jaar, met wie we vooral preventief aan de slag gaan. We zorgen voor een basisfundament zodat ook zij straks op eigen wijze oud(er) kunnen worden in Arnhem.

Om dit te realiseren, hebben we een indeling gemaakt in diverse levensfases, zodat ons beleid aansluit bij de specifieke behoeften van verschillende groepen. We onderscheiden hierin de volgende (niet-leeftijdsgebonden) levensfasen:

- Nog actief werkenden
- Gepensioneerd en nog relatief gezond en vitaal
- (Steeds) meer afhankelijk van hulp van een ander

Bij het maken van activiteiten en voorzieningen voor deze groepen is het belangrijk om uit te gaan van de verschillende behoeften. In de uitvoering van het beleidsplan houden wij rekening met een verscheidenheid aan activiteiten die passen bij de verschillende levensfasen van onze inwoners.

3.3 Mantelzorgers en vrijwilligers

Mantelzorgers en vrijwilligers spelen een onmisbare rol in de ondersteuning van kwetsbare groepen binnen de Arnhemse samenleving. Dit geldt in het bijzonder voor de 55-plussers die, zoals eerder benoemd, steeds vaker te maken krijgen met keuzes rondom eigen vitaliteit, wonen en mantelzorg.

Er is een groeiende groep 55-plussers die zelf zorg verleent aan hun ouders of andere naasten. Soms zelfs als hun kinderen nog thuis wonen. Deze mantelzorgers zijn essentieel voor het ondersteunen van een tweede groep: mensen die, door gezondheidsproblemen en andere barrières, afhankelijker zijn van de ondersteuning van anderen. Mantelzorgers en vrijwilligers zorgen ervoor dat deze kwetsbare groep toch deel kan blijven uitmaken van de maatschappij.

In dit beleidsplan erkennen wij de waarde van mantelzorgers en vrijwilligers, maar gaan niet specifiek in op de ondersteuning van deze doelgroepen. De ambities, doelen en activiteiten voor vrijwilligers staan in het **vrijwilligersbeleid** en het **mantelzorgakkoord**.

3.4 Hoe bouwen wij door?

In de hoofdstukken 4 tot en met 6 beschrijven wij hoe we onze huidige initiatieven en aanbod kunnen verbeteren, zodat het beter past bij de behoeften van de ouderen van nu en dat deze toekomstbestendig zijn. We bespreken dit aan de hand van de pijlers ‘meedoen en ontmoeten’, ‘gezond en fit’ en ‘samen wonen, samen leven’. Waar we zien dat er iets extra’s nodig is, starten wij met initiatieven in de wijk. Dat doen we om te garanderen dat onze voorzieningen aansluiten bij de behoeften van de inwoners en omdat we zien dat er per wijk maatwerk nodig is. Door op een vernieuwende en flexibele manier te werken, kunnen we ons aanbod voortdurend aanpassen aan de veranderende behoeften van de inwoners. Wat werkt, schalen we op.

4. Meedoen en ontmoeten

4.1 Waarom is meedoen en ontmoeten belangrijk?

Recent onderzoek van het **Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP)** toont aan dat het activeren van ouderen om te participeren de kans op behoud van welbevinden in latere levensjaren verhoogt. Met participatie bedoelen we een brede deelname aan sociale ontmoetingen, cultuur, sport en beweging. Naarmate je ouder wordt, wordt dit nog belangrijker dan (vrijwilligers)werk.

In de gemeente Arnhem zetten we ontmoeting in als toegangspoort. Ontmoeting is het startpunt van het meedoen, kennis en ervaring terug geven aan de maatschappij en zingeving ervaren. Het is ook een toegangspoort om passende ondersteuning en hulp te krijgen wanneer dat nodig is. Wanneer we elkaar helpen, dragen wij bij aan de wij(k)-cultuur van Arnhem. De wederkerigheid tussen elkaar (wij) en in de wijk. Dit hoofdstuk beschrijft hoe we dat gaan aanpakken.

4.2 Doelen

We monitoren de voortgang van deze doelen via indicatoren uit de Arnhemse Leefbare Wijken monitor (ALW), te vinden op **Arnhem in Cijfers** óf via rapportages van onze partners uit bestaande en nieuwe initiatieven.

- Meer 55-plussers ervaren voldoende voorzieningen voor ontmoeting in hun wijk;
- Er is meer inclusief aanbod voor ontmoeting voor 55-plussers die een drempel ervaren tot ontmoeting;
- We bieden meer collectieve voorzieningen aan binnen welzijn in plaats van individuele ondersteuning;
- Organisaties werken samen om op effectieve en innovatieve wijze zowel locaties als programmering van activiteiten voor ontmoeting en meedoen samen aan te bieden;
- Het aantal actieve mantelzorgers en vrijwilligers is toegenomen;
- Meer 55-plussers kunnen terecht bij hun buren voor hulp en geven hulp aan buren.

Fotograaf: Gerrit Davelaar

"Ik zong vroeger heel vaak. Bij Veerkracht mocht ik meedoen in het zangkoor. Zo fijn was dat!"

Annie had veel verdriet over een overleden vriendin en ging in gezondheid achteruit.
Via de huisarts en SWOA kwam ze in contact met theatervoorstelling Veerkracht.

Annie: "Tijdens de repetities heb ik veel nieuwe mensen leren kennen en vriendinnen aan overgehouden. Nu Veerkracht gestopt is, zie ik ze nog regelmatig. Dat is echt heel waardevol."

Eén van de zangeressen van Veerkracht

4.3 Inclusieve ontmoeting

Er hebben diverse gesprekken plaatsgevonden met 55-plussers die een drempel ervaren bij het ontmoeten door allerlei redenen zoals door fysieke beperkingen, sociale eenzaamheid, een diverse achtergrond of als 55-plusser uit de LHBTIQ+-gemeenschap. Uit het participatietraject met 55-plussers blijkt dat het aanbod van de gemeente niet altijd passend, toegankelijk en/of begrijpelijk is voor deze inwoners. We willen een inclusieve stad zijn. Daarom worden huidige initiatieven slimmer met elkaar verbonden en – daar waar nodig – begrijpelijk, passend en toegankelijk gemaakt.

We willen van individueel naar collectief. Dit bevordert preventie maar ook ontmoeting. Daarom gaan we – daar waar mogelijk – van individuele voorzieningen naar collectief welzijnsaanbod. Door bijvoorbeeld in de wijknetwerken zorg en welzijn van individuele naar collectieve begeleiding te gaan.

Bepaalde doelgroepen vragen om een andere aanpak. Soms is er een één-op-één-relatie nodig voordat 55-plussers durven te ontmoeten in grotere groepen. Ambassadeurs uit diverse culturen worden ingezet om ervoor te zorgen dat 55-plussers met een diverse achtergrond meer ontmoeten en meedoen op een manier die bij hen past. Welzijnsorganisaties faciliteren de ambassadeurs door hen onder andere trainingen aan te bieden en te zorgen voor een geschikte ontmoetingsruimte.

4.4 Hoe kunnen wij mee(r)doen?

Er is nog veel onbenut potentieel bij onze 55-plussers om op basis van talenten, kennis en ervaring (wijk) initiatieven te organiseren. Hoewel er al veel wijkinitiatieven zijn, ervaren ouderen een drempel om zelf (wijk)initiatieven te organiseren. We ondersteunen hen door middel van een ‘doe-het-zelf’-traject. Ook gaan wij experimenteren met intergenerationele projecten om jong en oud aan elkaar te verbinden.

Arnhem is een creatieve stad met een breed cultureel aanbod, waarin 55-plussers volop kunnen deelnemen. Zo is er een speciaal cultureel programma voor 55-plussers, Cultuur 55-plus. We blijven het bestaande aanbod ondersteunen en zetten ons in om het huidige aanbod passend, toegankelijk en begrijpelijk te maken, zodat alle ouderen in Arnhem kunnen meedoen en genieten van kunst en cultuur.

We stimuleren initiatieven die wederkerigheid bevorderen. Dat betekent dat wij het aantrekkelijk moeten maken om mantelzorger of vrijwilliger te zijn. De activiteiten die hieraan verbonden zijn, staan beschreven in het vrijwilligersbeleid en mantelzorgakkoord.

Samen maken we van Arnhem een stad waar iedereen zich welkom voelt en waar 55-plussers met plezier met anderen om hen heen oud(er) kunnen worden.

5. Gezond en fit in Arnhem

Om vitaal oud(er) te worden, dienen Arnhemmers bewust een gezonde leefstijl te omarmen en een stabiele basis te hebben die hen stimuleert om actief te blijven. Ook kunnen gemeente, welzijns- en zorgorganisaties en woningbouwcorporaties effectiever samenwerken. Dit hoofdstuk beschrijft hoe we dat gaan aanpakken.

5.1 Doelen

We monitoren de voortgang van deze doelen via indicatoren uit de Arnhemse Leefbare Wijken monitor (ALW), te vinden op **Arnhem in Cijfers** óf via rapportages van onze partners uit bestaande en nieuwe initiatieven.

- De ervaren fysieke én mentale gezondheid van 55-plussers stijgt;
- Het aantal wijken in Arnhem met een ouderennetwerk/voorzorgcirkel stijgt;
- Het aantal ouderen dat aangeeft te sporten en bewegen stijgt;
- Het aantal 55-plussers dat aangeeft dat het beweegaanbod beter aansluit bij hun behoeften stijgt;
- Het aantal 55-plussers dat aangeeft dat ze over informatie beschikken om vitaler oud(er) te worden stijgt;
- Meer ouderen die een drempel ervaren tot meedoen, nemen deel aan het aanbod voor het bevorderen van gezondheidsvaardigheden;
- Specifieke programma's voor verschillende culturele achtergronden en mensen met dementie worden succesvol geïntegreerd en de deelname van deze groep aan het beweegaanbod stijgt;
- Het aantal 55-plussers dat gebruikmaakt van financiële regelingen van de gemeente stijgt;
- Er is een actief netwerk met welzijn, zorg en wonen organisaties die effectieve en innovatie veranderingen maakt in de ouderensector.

5.2 Inclusiever aanbod

In Arnhem is er een breed scala aan gezondheids- en beweegprogramma's die speciaal afgestemd zijn op de behoeften van ouderen. We hebben bijvoorbeeld wandelclubs, walking football en kookworkshops voor een gezonde maaltijd. We zien dat het aanbod niet altijd toegankelijk is voor 55-plussers die extra ondersteuning nodig hebben om te participeren. Daarom gaan wij het huidige aanbod – waar nodig – passend, begrijpelijk en toegankelijk maken.

Door middel van voorzorgcirkels, gemeenschapsnetwerken waarin ouderen en hun omgeving (zoals familie, vrienden en vrijwilligers) samenwerken om ondersteuning en zorg te organiseren, worden 55-plussers ondersteund bij het opbouwen van een sociaal vangnet. Hierdoor kunnen zij langer zelfstandig blijven wonen en kan hulp en zorg sneller worden ingezet wanneer dat nodig is.

5.3 Bewustwording

Niet iedereen weet welke veranderingen in levensstijl nodig zijn als je ouder wordt. Praktische informatie zoals het meer eten van eiwitrijk voedsel maar ook hoe om te gaan met rouw en verlies en welke financiële keuzes te maken. Er is nog een wereld te winnen aan bewustwording met name bij 55-plussers die vroeg kunnen investeren in over vitaler oud(er) worden en keuzes voor de toekomst moeten maken. Als je gezond en fit oud wil worden, is het juist belangrijk om alvast na te denken hoe jij je daarop goed kunt voorbereiden. Hoe wil jij je leven invullen als je met pensioen gaat? De gemeente stimuleert de bewustwording onder 55-plussers in Arnhem door met een bewustwordingscampagne gesprekken te stimuleren in de stad. We moeten vandaag samen over morgen praten. Door in gesprek te gaan, dragen wij ook bij aan de beweging die we beogen: dat iedereen op eigen wijze oud(er) kan worden.

Op **het gezondheidsplein** werken professionals samen om de gezondheid en het welzijn van inwoners in Arnhem te bevorderen. Artsen en verpleegkundigen in het ziekenhuis verwijzen patiënten door naar het gezondheidsplein in Rijnstate. Huisartsen in Malburgen en Presikhaaf verwijzen door naar de gezondheidspleinen in de wijken. Ongeveer de helft van de deelnemers is 55-plus. Er wordt stevig ingezet op bewustwording hoe je vitaler oud(er) wordt.

De ketenaanpak 'Vitaal ouder worden in Arnhem' bevordert de samenwerking tussen zorgprofessionals en welzijnsorganisaties om ouderen te ondersteunen bij een gezonde, actieve leefstijl en zo hun zelfstandigheid te vergroten. Binnen deze aanpak speelt valpreventie een belangrijke rol, waarbij ouderen via beweegprogramma's en trainingen worden geholpen om valrisico's te verminderen en hun vitaliteit te behouden.

“Samen zoeken naar een nieuwe balans in ons leven.”

Riet (78) kreeg ruim vijf jaar geleden de diagnose dementie. Een moment dat onwerkelijk lijkt voor haar, maar het was ook de realiteit om direct op zoek te gaan naar de juiste hulp.

Voor Riet verandert er veel, maar voor Jan net zo goed. Naast alle aanpassingen in huis, de vele bezoekjes aan zorgverleners en de continue zorg voor Riet, heeft Jan als haar mantelzorger helaas weinig tijd over voor zijn eigen hobby’s.

Jan: “We zoeken samen naar een nieuwe balans in ons leven met dementie en alle hulp die we krijgen is van harte welkom.”

Dankzij de liefdevolle zorg van Jan, hun kinderen en alle professionele hulp zijn ze blij dat Rita nog steeds veilig kan thuis blijven wonen in Arnhem.

5.4 Bevorderen van gezondheidsvaardigheden

Het is niet voor iedereen vanzelfsprekend dat je gezond en fit oud wordt. Dit staat haaks op onze ambitie dat 55-plussers vitaal oud(er) worden in Arnhem. De verschillen tussen wijken zijn groot, dat betekent dat de ervaring van ouder worden sterk kan variëren, afhankelijk van waar men woont. Wij dragen bij aan het verkleinen van de gezondheidsachterstanden door te investeren in het ontwikkelen van gezondheidsvaardigheden en bewustwording. Dat doen we door informatie over hoe je vitaler oud(er) wordt begrijpelijk, passend en toegankelijk te maken voor bijvoorbeeld 55-plussers met een diverse achtergrond én door ambassadeurs uit diverse culturen in te zetten.

5.5 Een stabiele basis

Er zijn diverse regelingen op het gebied van bestaanszekerheid, maar deze zijn niet altijd bekend, overzichtelijk of praktisch. We willen investeren in bewustwording rondom financiën bij het ouder worden en het meer bekendmaken over de huidige financiële regelingen. We sluiten hierbij aan op de bestaande acties rondom het toegankelijk maken van de financiële regelingen van de gemeente en hierbij meer aandacht te besteden aan de doelgroep 55-plus.

5.6 Effectief samenwerken

De eerste stappen in de samenwerking tussen welzijn, zorgorganisaties en de woningbouwcorporaties zijn gezet om te zorgen voor een passende steunstructuur voor 55-plussers, zowel gericht op preventie als wanneer er extra hulp nodig is. Zorgprofessionals en woningbouwcorporaties hebben eerder zicht op 55-plussers in kwetsbare posities. Door samen te werken, kunnen we preventief en passend inzetten. Dit vormt een sterk netwerk dat zich inzet voor vitaal oud(er) worden in Arnhem. Dit doen we door de inwoner centraal te stellen, luisteren naar wat echt belangrijk is voor hen en hen oplossingen te bieden.

6. Samen wonen, samen leven

Groene wijken met een sterk sociaal netwerk helpen ouderen langer zelfstandig te blijven wonen, met behoud van de dingen die hen gelukkig maken. Dit creëert een leefomgeving waarin ouderen zich gezien en gesteund voelen, met de ruimte om hun eigen leven te leiden in de wijk waar ze thuis zijn. Dit hoofdstuk beschrijft hoe we dat gaan aanpakken.

6.1 Doelen

We monitoren de voortgang van deze doelen via indicatoren uit de Arnhemse Leefbare Wijken monitor (ALW), te vinden op **Arnhem in Cijfers** óf via rapportages van onze partners uit bestaande en nieuwe initiatieven.

- Voor het vormgeven van de fysieke infrastructuren voor 55-plussers en mensen met dementie heeft de gemeente een set criteria die gebruikt wordt bij (her)inrichtingen van wijken;
- De wijken die het grootst aantal ouderen heeft, beschikken over leeftijds- en dementievriendelijke infrastructuren volgens **de dementiescan van Alzheimer NL** vóór 2035;
- Er is meer woningaanbod dat als passend wordt ervaren door 55-plussers;
- Er zijn meer gevarieerde woonvormen voor 55-plussers;
- Het aantal 55-plussers dat aangeeft over voldoende informatie te beschikken om vitaler oud(er) worden stijgt;
- Meer ouderen die een drempel tot meedoen ervaren nemen deel aan het aanbod voor het bevorderen van digi-vaardigheid;
- Meer 55-plussers kunnen terecht bij hun buren voor hulp en geven hulp aan buren;
- Meer 55-plussers ervaren voldoende voorzieningen voor ouderen in hun wijk;
- Meer 55-plussers kunnen blijven wonen in hun wijk wanneer er langdurige zorg nodig is.
- Meer ouderen kunnen samen met hun huisdier oud worden.

6.2 Een passende omgeving

We worden als samenleving steeds ouder. Hiermee moeten we rekening houden bij de (her)inrichting van onze stad. Met een passende infrastructuur zodat ook ouderen langer mobiel kunnen blijven en de omgeving uitnodigt om vitaal oud(er) te worden. Bij herinrichting en nieuwbouw houden wij rekening met onze ouderen. Bijvoorbeeld door onze omgeving dementievriendelijk in te richten door meer bushaltes te plaatsen, voorzieningen op loopafstand te hebben en de wandelpaden van voldoende bankjes te voorzien.

6.3 Samen wonen

Gedeelde en gemeenschappelijke woonvormen bieden ouderen de mogelijkheid om samen te wonen met naasten en leeftijdsgenoten. Dit bevordert niet alleen sociale interactie en vermindert eenzaamheid, maar zorgt er ook voor dat inwoners elkaar kunnen ondersteunen in het dagelijks leven. Denk aan gezamenlijke maaltijden, doen van elkaars boodschappen, hulp bij het verzorgen van huisdieren, mantelzorg en zelfs gedeelde zorgdiensten. Als gemeente willen wij omkijken naar elkaar bevorderen door gedeeld en gemeenschappelijk wonen te stimuleren. In de **nota Wonen en Zorg** staan de strategieën en instrumenten beschreven die de komende jaren worden ingezet om te zorgen voor passende woningen voor ouderen, een betere doorstroming en meer ontmoeting.

Mantelzorgers worden ondersteund om de zorg thuis te behouden. Trainingen en informatievoorzieningen zoals workshops over de BordjeVol-methodiek helpen mantelzorgers balans te vinden tussen draaglast en draagkracht. Ook biedt het ouderenbeleid ruimte voor innovatieve woonvormen die rekening houden met mantelzorgers. Denk aan woonprojecten waarin mantelzorgers en naasten dicht bij elkaar kunnen wonen.

Samen wonen betekent zoveel mogelijk blijven wonen in de eigen wijk met passende ondersteuning en zorg, zodat Arnhemmers hun eigen sociale netwerk behouden. Wij hebben aandacht voor de prioriteitswijken waar vergrijzing sterk toeneemt. We richten ons op het ontwikkelen van een gezamenlijke strategie met woon-, welzijn- en zorgaanbieders in de prioriteitswijken met een sterke vergrijzing. We richten ons op het creëren van een samenhangend aanbod van wonen, welzijn en zorg, zodat ouderen kunnen blijven in hun eigen wijk met passende zorg en ondersteuning. Juist voor ouderen kan het hebben van een huisdier erg belangrijk zijn voor hun lichamelijk en psychisch welzijn.

"Niemand hoeft zich eenzaam te voelen. Wij proberen dat tegen te gaan en er voor elkaar te zijn: Naoberschap."

Stadsburen is een buren-initiatief op Stadseiland, een nieuwe wijk in Arnhem-Zuid: een groep zeer enthousiaste en energieke wijkbewoners die samen activiteiten organiseert in en met de wijk. Het is zo'n 8 jaar geleden ontstaan tijdens een etentje bij een wijkbewoner die voor anderen kookt.

Nu is het uitgegroeid tot een groep van zo'n 15 bewoners. Zij vinden het fijn om elkaar en andere wijkbewoners te ontmoeten en organiseren allerlei activiteiten. Ze vergaderen regelmatig bij een van hen thuis om ideeën te bedenken en plannen te maken. Sommige activiteiten zijn wat groter van opzet, zodat ook andere wijkbewoners mee kunnen doen.

Sinds kort hebben ze ook een speciale, opvallende, bakfiets. Deze is ontwikkeld door studenten van de HAN, creatieve wijkbewoners en een paar Stadsburen. Deze fiets is bedoeld om gesprekken op gang te brengen.

Peter: "We rijden met de fiets naar een plek in de wijk en gaan daar gesprekken aan met mensen die langskomen. Ook weer om de verbinding op te zoeken met de wijk."

6.4 Digi-vaardigheid

Technologie zal een steeds grotere rol spelen in het ondersteunen van ouderen in hun wijk. Slimme huizen met zogeheten domotica-systemen kunnen ouderen helpen om langer zelfstandig te blijven wonen en hun autonomie te behouden. Voorbeelden hiervan zijn medicijnendispensers en apparaten die helpen met sokken aan doen. Steeds vaker zijn e-consulten, dossiers en vragenlijsten enkel digitaal toegankelijk. Het omgaan hiermee is niet voor iedereen even makkelijk. Zeker voor mensen met een drempel tot sociale participatie en een taalbarrière. We gaan samenwerken vanuit 'Op eigen wijze oud(er) worden in Arnhem' en 'Vaardig Arnhem' om 55-plussers te ondersteunen die minder digi-vaardig zijn. We helpen 55-plussers door de digitale gezondheidswereld te navigeren: zoals inloggen op gezondheidsportalen, gebruiken van gezondheidsapps, gebruiken van technologische ondersteuning, domotica en het doen van e-consulten. We doen dat laagdrempelig in de wijk met een actieve benadering gericht op relatie. Ook dit is een manier om gezondheidsvaardigheden te verbeteren.

6.5 Inclusieve gemeenschappen

We streven naar inclusieve gemeenschappen waar 55-plussers actief deelnemen aan het sociale leven in de wijk. Er zijn al veel wijkinitiatieven in Arnhem en we blijven die ondersteunen. We investeren specifiek in het bevorderen van ontmoeting in de ontmoetingsruimtes van sociale huurcomplexen door in te zetten op community building. 55-plussers die in sociale huur wonen, ervaren vaker een grotere drempel om te ontmoeten, hebben een groter risico op eenzaamheid én hebben een slechtere gezondheid. Met een laagdrempelige aanpak investeren we gericht in degenen die ons het hardst nodig hebben.

De toekomst van wonen voor ouderen ligt in gemeenschappelijke, gezonde en inclusieve woonomgevingen.

"We helpen 55-plussers door de digitale gezondheidswereld te navigeren."

7. Samen bouwen aan de uitvoering

Dit beleidsplan heeft hoge ambities en kijkt (ver) vooruit. We willen antwoord geven op de vraag: hoe kan de gemeente en haar partners, 55-plussers helpen om op een toekomstbestendige manier gezond en zelfstandig te blijven? Wat nu werkt, kan iets anders zijn dan over vijf of tien jaar. Daarom dromen wij groot en beginnen klein waardoor we flexibel zijn, een lerend vermogen hebben en opschalen wat werkt. Het uitvoeringsplan onder dit beleidsplan wordt om deze reden telkens voor een kortere periode vastgesteld.

Dit beleid is bedoeld om richting te geven aan de benodigde acties in de aankomende jaren. De uitwerking van deze acties wordt opgenomen in de uitvoeringsagenda. Een aantal kansrijke projecten is op basis van input vanuit de participatiesessies geselecteerd, andere mogelijke projecten worden na vaststelling van dit beleid verkend en bij (inhoudelijke) haalbaarheid in een later stadium geconcretiseerd. Een overzicht van kansrijke projecten voor de uitvoeringsagenda is opgenomen in **bijlage 6**.

De uitvoeringsagenda wordt opgesteld op basis van enkele belangrijke uitgangspunten:

- We doen het samen
- We doen het op basis van de input van onze inwoners
- We doen het net een beetje anders
- We dromen groot en beginnen klein

Om onze ambities te realiseren, moeten we verder reiken dan alleen de invloedsferen van de gemeente Arnhem. We hebben partijen nodig die actief zijn in de ouderenzorg – welzijn en zorgorganisaties, woningbouwcorporaties, de zorgverzekeraar, huisartsen, paramedici et cetera – om een gezamenlijke aanpak te ontwikkelen voor de ouderensector. De gemeente Arnhem neemt de komende jaren het voortouw om een geïntegreerd welzijns-, wonen en zorgnetwerk voor ouderen te creëren. Want zo vitaal mogelijk oud(er) worden doen wij niet alleen. We hebben elkaar nodig om veerkrachtig te zijn en dit samen te realiseren.

Bijlagen

Bijlage 1: Verbinding met bestaand beleid en ontwikkelingen

In deze bijlage van het ouderenbeleid 'Op eigen wijze oud(er) worden in Arnhem' wordt per pijler de verbindingen met bestaand beleid en regionale en landelijke ontwikkelingen genoemd.

Meedoen en ontmoeten

Visie Sociaal Domein in Beweging gaat uit van de GPS-aanpak: Gebiedsgericht, Preventie voorop en Sterk in maatwerk. Het ouderenbeleid volgt deze aanpak door gebiedsgericht prioriteit te geven aan wijken met vergrijzing, preventief in te zetten op bijvoorbeeld valpreventie en sociale ontmoetingen en maatwerk te bieden via passende huisvesting en zorg. Zo werken beide beleidskaders samen om ouderen optimaal te ondersteunen, afgestemd op hun specifieke behoeften en leefomgeving.

De Koersnota Van Wijken Weten 2023 - 2030 en het ouderenbeleid zijn beide gericht op het versterken van de lokale gemeenschappen en het bevorderen van sociale cohesie. Ze delen de ambitie om leefbare, inclusieve wijken te creëren waar inwoners – en in het bijzonder ouderen – actief kunnen deelnemen aan het sociale leven en zich ondersteund voelen. De Koersnota benadrukt het belang van wijksturing, burgerparticipatie en samenwerken met maatschappelijke partners om de leefbaarheid van wijken te bevorderen door in te spelen op de specifieke kenmerken van elke wijk. Het ouderenbeleid sluit hier naadloos op aan door de focus te leggen op het creëren van zorgzame wijken waar ouderen langer zelfstandig kunnen wonen en actief deel kunnen blijven nemen aan de samenleving.

Het Vrijwilligersbeleid in Arnhem 2025 en het ouderenbeleid zijn nauw verbonden door hun focus op sociale cohesie en het ondersteunen van kwetsbare doelgroepen, zoals sommige 55-plussers. Beide benadrukken de cruciale rol van vrijwilligers in het versterken van de sociale basis en het bieden van informele ondersteuning, wat ouderen helpt langer thuis te wonen. Het vrijwilligersbeleid richt zich op het inzetten van vrijwilligers op basis van hun kwaliteiten. Het vrijwilligersbeleid is essentieel om de ambities in het ouderenbeleid te realiseren. Samen versterken deze beleidsstukken de zorgzame en inclusieve wijken in Arnhem.

Arnhem stroomt door en het ouderenbeleid streven naar een inclusieve stad waar cultuur bijdraagt aan de kwaliteit van leven, met speciale aandacht voor kwetsbare doelgroepen, waaronder sommige 55-plussers. Het stimuleren van cultuur in de wijken, zoals beschreven in het cultuurbeleid, draagt bij aan de doelstellingen van het ouderenbeleid door cultuur toegankelijker te maken voor deze doelgroep, wat hun welzijn en sociale participatie versterkt. Ook bevordert dit de ontwikkeling van 55-plussers in Arnhem. Er worden momenteel voorbereidingen getroffen voor een uitgangspuntennota Cultuur.

Arnhemse Buurthuizen Visie 2022 - 2032 en het ouderenbeleid zijn sterk met elkaar verweven door hun gezamenlijke focus op het creëren van sociale ontmoetingsplekken en het bevorderen van verbinding en participatie. Beide beleidsstukken richten zich op het versterken van sociale netwerken en gemeenschapsvorming. Buurthuizen spelen hierin een belangrijke rol door activiteiten en voorzieningen te faciliteren die ook ouderen aanspreken, zoals ontmoetingen en preventieve zorg. Daarnaast dragen buurthuizen bij aan de bevordering van de zelfstandig- en zelfredzaamheid van ouderen. Dit sluit naadloos aan bij de doelen van het ouderenbeleid om 55-plussers te stimuleren actief te zijn en blijven in hun eigen leefomgeving

Het ouderenbeleid en **het welzijnsbeleid** dat eind 2024 in de raad ligt ter besluitvorming, zijn sterk met elkaar verbonden omdat beide streven naar het versterken van de sociale basis en het vergroten van de veerkracht van inwoners. De transformatie van het welzijnsveld zet zich ook in voor het versterken van zorgzame en sociale gemeenschapen en voor een integraal samenwerkend netwerk van welzijns- en zorgorganisaties. Samen dragen deze beleidsstukken bij aan het voorkomen van zorgvragen door preventieve ondersteuning te bieden en 55-plussers langer actief en zelfstandig te houden in hun eigen leefomgeving.

Het ouderenbeleid sluit aan bij het **mantelzorgakkoord** doordat beide gericht zijn op ondersteuning en ontlasting van 55-plussers en hun mantelzorgers en daarnaast zelfstandigheid en welzijn stimuleren. Het mantelzorgakkoord biedt instrumenten zoals respijtzorg, informatievoorziening en diverse vormen van steun, die direct helpen om de zorgdruk voor mantelzorgers te verlagen. Door deze ondersteuning kunnen mantelzorgers 55-plussers langer thuis helpen, wat aansluit bij het ouderenbeleid dat inzet op zelfstandig wonen en integrale zorg in de buurt. Gezamenlijk versterken deze beleidslijnen het netwerk rond 55-plussers, met oog voor de balans tussen draaglast en draagkracht voor hun mantelzorgers.

Een tegen eenzaamheid is een actieprogramma van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport om eenzaamheid in Nederland te verminderen. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het vormgeven van een lokale aanpak tegen eenzaamheid. Initiatieven, gestart in Arnhem vanuit de strijd tegen eenzaamheid dragen ook bij aan de doelen van het ouderenbeleid zoals het bevorderen van ontmoeting. Coalities zoals opgestart in Zuid-Oost en Zuid-West Arnhem zijn een platform voor overleg tussen verschillende partijen, waar onderling overleg en afstemming plaatsvindt.

Gezond en Fit

De **Wet Publieke Gezondheid Publieke Gezondheid (WPG)** is een verantwoordelijkheid van de gemeente. De WPG stelt dat de gemeenteraad bij het vaststellen van de nota gemeentelijk gezondheidsbeleid (binnen twee jaar na de landelijke nota) in ieder geval de landelijke prioriteiten in acht neemt, zoals opgenomen in de landelijke nota gezondheidsbeleid. In de landelijke nota gezondheidsbeleid 2020-2024-Gezondheid breed op de agenda, staan vier thema's gespecificeerd waarvan één Vitaal ouder worden.

Het **nieuwe landelijke gezondheidsbeleid** dat binnenkort wordt ingevoerd, legt een sterke nadruk op preventie en het verbeteren van samenwerking op volksgezondheidsgebieden, specifiek gericht op kwetsbare doelgroepen zoals ouderen.

De **Volksgezondheid Toekomst Verkenning (VTV) 2024** signaleert trends zoals vergrijzing en de toename van chronische aandoeningen, wat vraagt om preventieve maatregelen en een integrale aanpak die ouderen helpt langer gezond en zelfstandig te blijven. Dit sluit nauw aan bij het ouderenbeleid, dat inzet op bewustwording, preventie en samenwerking met wonen, zorg-, welzijnsaanbieders.

Het **Integraal Zorg Akkoord (IZA)** heeft als doel de gezondheidszorg in Nederland toegankelijk, betaalbaar en kwalitatief goed te houden door de samenwerking tussen de zorg, welzijnssector, gemeente en zorgverzekeraars te bevorderen. Het **Regioplan Centraal Gelderland** heeft drie belangrijke pijlers. De samenhang met het ouderenbeleid is met name terug te zien in de eerste twee pijlers van het regioplan, te weten: Verbinding in de wijk en Beweging van preventie naar gezond(heid) centraal.

In het **Arnhemse Preventieakkoord: Een leven lang Gezond & Fit, Gezond en Fit: Aanpak voor een gezonde leefstijl in Arnhem** en het **Sport en Beweegakkoord Arnhem** staan de kaders beschreven voor hoe Arnhem en haar (uitvoerings)partners een vitale levensstijl bevorderen. Het ouderenbeleid draagt bij aan de doelen die er beschreven staan zoals inclusief bewegen, een beweegvriendelijke omgeving en meer bewegen door ouderen.

Het ouderenbeleid van Arnhem is voorliggend aan **de Wmo** en legt een sterke nadruk op preventie en het langer thuis blijven wonen door de inzet van sociale netwerken en buurtinitiatieven. De ambities in het ouderenbeleid dragen bij aan het versterken van de sociale basis en het stimuleren van algemene voorzieningen, zodat inwoners elkaar kunnen ondersteunen. Wanneer 55-plussers vitaal oud(er) worden, wordt de zorgvraag uitgesteld. Deze focus op preventie helpt ouderen om zelfstandig en vitaal te blijven in hun eigen woonomgeving, terwijl de Wmo aanvullende ondersteuning biedt wanneer dat nodig is.

Het ouderenbeleid en **de ketenaanpak valpreventie** waar de raad in november over geïnformeerd is, versterken elkaar door hun gedeelde focus op het bevorderen van gezondheid en zelfstandigheid van ouderen. De ketenaanpak streeft naar het verminderen van valrisico's en het stimuleren van mobiliteit, waardoor 55-plussers langer zelfstandig en actief kunnen blijven. De ketenaanpak biedt praktische maatregelen zoals voorlichting en beweegprogramma's, die direct bijdragen aan de doelstellingen van het ouderenbeleid.

Vanuit **Vaardig Arnhem** en het ouderenbeleid zet de gemeente zich in om de digitale basisvaardigheden in relatie tot gezondheid bij ouderen te versterken. De gemeente wil 55-plussers met een laagdrempelig cursusaanbod, samen met educatieve aanbieders en welzijnspartners, beter ondersteunen in het gebruik van digitale middelen én informatiekanalen die essentieel zijn voor hun gezondheid en zelfredzaamheid. Deze inzet helpt ouderen bij het vinden, begrijpen en toepassen van gezondheidsinformatie via digitale platforms, zodat zij zelfstandiger kunnen blijven omgaan met hun gezondheid. Door verbinding te leggen met het netwerk volwasseneducatie bieden we ouderen de tools en kennis om gezond en verbonden te blijven in een steeds digitaler wordende samenleving.

Het ouderenbeleid van Arnhem bouwt voort op de afspraken vastgelegd in de **Intentieovereenkomst Netwerksamenwerking Dementie Arnhem en Omstreken**. Door deze overeenkomst wordt de samenwerking tussen zorg- en welzijnsorganisaties

versterkt, wat de basis vormt voor het ouderenbeleid om ouderen met dementie beter te ondersteunen. Deze afspraken richten zich op het verbeteren van de zorgcoördinatie, het bieden van toegankelijke informatie en het ondersteunen van mantelzorgers, zodat ouderen met dementie langer zelfstandig kunnen wonen met passende zorg. Hiermee wordt een integraal netwerk gecreëerd, afgestemd op de behoeften van ouderen met dementie en hun omgeving in Arnhem. Bovendien is Arnhem een dementievriendelijke gemeente. Het ontwikkelen van een dementievriendelijke aanpak is dan ook één van de doelen van de uitvoeringsagenda, waarmee de gemeente zich inzet voor een samenleving waarin mensen met dementie zo volwaardig mogelijk kunnen deelnemen.

De aanpak **Verbetering Bestaanszekerheid en Inkomensregelingen** van de gemeente Arnhem gaat in op maatregelen om de bestaanszekerheid van inwoners te versterken. De brief benoemt initiatieven voor inkomensondersteuning en aanpassingen in inkomensregelingen, gericht op kwetsbare doelgroepen. Eén van de projecten in de uitvoeringsagenda van het ouderenbeleid is om te verkennen hoe de huidige financiële regelingen van de gemeente meer toegankelijk gemaakt kunnen worden voor ouderen. Dit sluit aan op de aanpak verbetering bestaanszekerheid en inkomensregelingen.

Samen wonen, samen leven

Het landelijke programma **Langer Thuis Wonen** is opgezet om de toenemende vergrijzing – en de wens van ouderen om zelfstandig thuis te blijven wonen – beter te ondersteunen. Het Rijksprogramma richt zich op het bevorderen van geschikte huisvesting, het versterken van lokale netwerken voor informele zorg en het toegankelijk maken van passende zorg en ondersteuning dichtbij huis. De gemeente Arnhem bouwt met het ouderenbeleid voort op de doelstellingen van het landelijke programma.

De **Woondeal 2.0 Groene Metropool Regio Arnhem-Nijmegen** richt zich op de bouw van levensloopbestendige en betaalbare woningen, passend bij de woonbehoeften van 55-plussers, zodat zij langer zelfstandig kunnen blijven wonen. Dit sluit direct aan op het ouderenbeleid van Arnhem, dat inzet op de ontwikkeling van toegankelijke woningen met zorg en welzijn in de buurt. Door deze woondeal wordt de woningvoorraad voor 55-plussers versterkt, met een focus op sociale en middenhuur, wat de toegankelijkheid voor oudere inwoners met een lager inkomen vergroot.

De **Woonvisie Arnhem 2024-2029/2034** legt de focus op het creëren van voldoende, betaalbare en levensloopbestendige woningen, vooral voor 55-plussers en andere kwetsbare doelgroepen. Er wordt ingezet op het verbeteren van woonkwaliteit in specifieke wijken met een toenemende vergrijzing en het versterken van woon-zorgcombinaties, zodat inwoners langer thuis kunnen blijven wonen met passende ondersteuning. De visie streeft ook naar een evenwichtige spreiding van woningtypen en zorgvoorzieningen over de stad, waarbij duurzaamheid en toegankelijkheid kernwaarden zijn. Het ouderenbeleid sluit aan op deze visie door in te zetten op levensloopbestendige woningen, woon-zorgcombinaties en sociale netwerken die ouderen ondersteunen in het langer zelfstandig wonen.

De **Nota Wonen en Zorg** van de gemeente Arnhem richt zich specifiek op het integreren van wonen en zorg voor kwetsbare groepen, waaronder 55-plussers, zodat zij langer zelfstandig kunnen blijven wonen met de nodige ondersteuning dichtbij. Deze nota stimuleert de ontwikkeling van woon-zorgcombinaties, zoals levensloopbestendige

woningen en gemeenschappelijke woonvormen. Daarnaast bevordert het de samenwerking tussen zorgaanbieders en woningcorporaties. Dit sluit nauw aan op het ouderenbeleid van Arnhem, dat inzet op preventieve zorg en de mogelijkheid voor 55-plussers om zo lang mogelijk veilig en zelfstandig in hun eigen buurt te blijven wonen.

De Prestatieafspraken Wonen en Zorg van Arnhem, die zich op het moment van schrijven nog in conceptfase verkeren, richten zich op het ontwikkelen van een passend woningaanbod voor ouderen in de stad. Deze afspraken omvatten doelstellingen zoals het vergroten van het aanbod van levensloopbestendige en zorggeschikte woningen, het faciliteren van doorstroming vanuit gezinswoningen en het bevorderen van gemeenschapsvorming, bijvoorbeeld via clusterwoningen en voorzorgcirkels. Deze afspraken ondersteunen het ouderenbeleid door bij te dragen aan de projecten die in de uitvoeringsagenda beschreven staan zoals bijvoorbeeld de voorzorgcirkels.

Visie en uitvoeringsagenda dierenwelzijn

Ouderen en zorginstellingen; juist voor ouderen kan het hebben van een huisdier erg belangrijk zijn voor hun lichamelijk en psychisch welzijn. Wij helpen dan ook eigenaren met dieren die om uiteenlopende redenen (tijdelijk) niet goed meer voor hen kunnen zorgen. We vinden het belangrijk dat het huisdier mee kan als ouderen in een instelling of seniorencomplex gaan wonen.

Bijlage 2: Participatielogboek ouderenbeleid Arnhem

Het ouderenbeleid van de gemeente Arnhem is tot stand gekomen door intensieve participatie met inwoners en maatschappelijke partners. Dit participatielogboek biedt een samenvattend overzicht van de participatieactiviteiten, uitkomsten en betrokken organisaties. Het doel van onze participatieve aanpak is om beleid te ontwikkelen dat aansluit bij de wensen en behoeften van 55-plussers in Arnhem, gericht op co-creatie, gedeeld eigenaarschap en innovatie. Dit doen we omdat samen de sleutel is tot succes.

Stappen in de tijd

1. Rondetafelgesprekken (november 2023)

Doel: Het rondetafelgesprek over het integraal ouderenbeleid in Arnhem was bedoeld om gemeenteraadsleden, maatschappelijke organisaties en Arnhemmers met diverse achtergronden de kans te geven om input te geven over de behoeften en prioriteiten voor de stad.

Aanwezigen: Onder de deelnemers bevonden zich gemeenteraadsleden, inwoners, lokale zorg- en welzijnsorganisaties, mantelzorgers en sleutelfiguren uit de Arnhemse samenleving.

Belangrijkste Inzichten:

1. **Toekomstbestendig en integraal beleid:** het belang van beleid dat inspeelt op de toenemende vergrijzing en dat ouderen ondersteunt om vitaal ouder te worden, was een centrale boodschap. De aanwezigen benadrukten de noodzaak van betaalbare en geschikte woningen, de ontwikkeling van ontmoetingsplekken in de wijk en ondersteuning op het gebied van gezondheid en welzijn.

2. **Dementievriendelijke gemeente:** er werd gepleit voor een uitbreiding van ondersteuning voor mensen met dementie en hun mantelzorgers. Een dementievriendelijke infrastructuur, inclusief trainingen voor buurtbewoners en zorgprofessionals, werd als cruciaal gezien voor een inclusieve stad.

3. **Behoefte aan mobiliteit en toegankelijkheid:** deelnemers gaven aan dat toegankelijk openbaar vervoer en mobiliteitsopties essentieel zijn om ouderen de kans te geven actief te blijven deelnemen aan het sociale leven in Arnhem.

Opbrengst voor beleid en uitvoeringsagenda: Het gesprek hielp om specifieke behoeften van ouderen te identificeren en bood de gemeente een eerste kader voor het ontwikkelen van het ouderenbeleid.

2. Themabijeenkomsten: Gezond en fit, Bestaanszekerheid, Prettig en passend wonen, Meedoen en ontmoeten (2e kwartaal 2024)

Doel: De vier themabijeenkomsten waren gericht op de belangrijkste pijlers van het ouderenbeleid in Arnhem: Gezond en fit, Bestaanszekerheid, Prettig en passend wonen en Meedoen en ontmoeten. Inmiddels is de pijler 'Bestaanszekerheid' opgegaan in de pijler Gezond en fit omdat het hebben van een stabiele (financiële) basis helpt bij het verkleinen van gezondheidsverschillen. De bijeenkomsten dienden voor het verzamelen van input voor het schetsen van de contouren van het beleidsplan.

Aanwezigen: Professionals en vertegenwoordigers van welzijnsorganisaties, woningcorporaties, sport- en zorginstellingen, leden van het Sociaal Wijkteam, leden van het Netwerk voor Dementie Arnhem en Omstreken en ambtelijke vertegenwoordigers namen deel aan de sessies. Hierdoor konden perspectieven vanuit diverse sectoren samenkomen.

Belangrijkste Inzichten:

1. **Gezond en fit:** aandacht voor preventieve gezondheidszorg, met nadruk op vroegsignalering en het stimuleren van gezonde leefstijlgewoonten onder 55-plussers. Er is behoefte aan ondersteuning die zich richt op zowel fysieke als mentale gezondheid. Het is nodig dat het aanbod divers is en passend en toegankelijk is voor mensen uit andere culturen.

2. **Bestaanszekerheid:** versterken van financiële zekerheid en toegang tot betaalbare zorg en huisvesting. Er is noodzaak voor maatwerk voor 55-plussers met beperkte financiële middelen. De financiële regelingen voor 55-plussers zijn onvoldoende bekend bij de doelgroep. Deze pijler is (door veranderende inzichten) ondergebracht onder 'gezond en fit' in het kader van financiële fitheid.

3. **Prettig en passend wonen:** stimuleren van doorstroming en ontwikkeling van gemengde woonvormen waar jong en oud elkaar kunnen ondersteunen. Het belang van een buurtgerichte aanpak werd benadrukt.

4. **Meedoen en ontmoeten:** Versterken van sociale netwerken en verminderen van eenzaamheid door het creëren van toegankelijke ontmoetingsplekken en laagdrempelige activiteiten die ontmoeting stimuleren.

Opmerking: De verslagen van deze bijeenkomsten zijn als bijlagen van een raadsbrief al eerder gedeeld met de gemeenteraad.

3. Veerkracht on Tour – Theaterproject en nagesprekken (juni/juli 2024)

Doel: Het theaterproject Veerkracht on Tour had als doel het thema veerkracht onder Arnhemse ouderen te verkennen en bespreekbaar te maken. Door middel van kunst, interactie en persoonlijke verhalen werd ruimte en persoonlijke aandacht gecreëerd waarin ouderen ervaringen konden delen over het ouder worden, hun uitdagingen en hun veerkracht. Deze aanpak bood ouderen de gelegenheid om zich bewust te worden van hun eigen kracht, elkaar te inspireren en mensen te ontmoeten.

Aanwezigen: De vijf voorstellingen op diverse locaties in Arnhem zijn door 338 inwoners bezocht. Een nagesprek maakte een vast onderdeel uit van de voorstelling. Er waren ouderen uit Arnhem aanwezig met diverse achtergronden, samen met zorgverleners, welzijnswerkers en buurtbewoners. Zowel acteurs en zangers als het publiek namen actief deel aan de nagesprekken en discussieerden over onderwerpen als gezondheid, vriendschappen en hun toekomstplannen.

Belangrijkste Inzichten:

1. **Ervaring van veerkracht:** 55-plussers deelden verhalen over omgaan met verandering, zoals migratie en verlies en gaven aan hoe deze ervaringen hun innerlijke kracht hadden vergroot. Veerkracht bleek voor velen samen te hangen met elkaar ontmoeten, gemeenschapszin en verbondenheid.

2. **Wensen en behoeften van ouderen:** 55-plussers uitten de wens om hun sociale netwerk te versterken en pleitten voor initiatieven die ontmoetingen in de wijk bevorderen, zoals meer ontmoetingsruimten en maatjesprojecten. Er waren veel ideeën voor activiteiten en de 55-plussers pleiten voor een extra steuntje om deze te mede organiseren in hun wijk.

3. **Actieve inzet voor toekomst:** sommige 55-plussers dachten actief na over hun toekomst en velen ook niet. Niet iedereen is bezig met vitaal oud(er) worden, hoe men wil wonen en hoe passende zorg er later uit ziet.

Opbrengst voor beleid en uitvoeringsagenda: De inzichten uit de nagesprekken hebben als waardevolle input gediend voor het beleidsplan en de activiteiten in de uitvoeringsagenda. De gedeelde verhalen, wensen en behoeften dragen bij aan beleid dat aansluit bij de realiteit van ouderen in Arnhem.

4. Focusgroepen (september 2024)

Doel: De focusgroepen, gehouden in september 2024, hadden als doel om dieper inzicht te krijgen in de uitdagingen, wensen en behoeften van ouderen in Arnhem. Door middel van gesprekken over thema's als mantelzorg, wonen, sociale contacten en persoonlijke veerkracht werd onderzocht hoe ouderen hun zelfstandigheid kunnen behouden en welke ondersteuning zij daarbij nodig achten.

Aanwezigen: Elke focusgroep bestond uit ouderen van verschillende leeftijden en achtergronden, aangevuld met vertegenwoordigers van Stichting Welzijn Ouderen Arnhem (SWOA) en enkele bestuursadviseurs van de gemeente. De gesprekken werden begeleid door een onafhankelijke moderator.

Belangrijkste Inzichten:

1. **Veerkracht en aanpassingsvermogen:** 55-plussers waarderen activiteiten die hen fysiek en mentaal uitdagen en stimuleren hun sociale contacten te behouden. Er is behoefte aan laagdrempelige ontmoetingsplekken in de wijk om hun veerkracht te ondersteunen.

2. **Mantelzorg en overbelasting:** veel ouderen zijn mantelzorger voor een naaste en ervaren dit als geestelijk belastend. Er is een groeiende behoefte aan ondersteuning en erkenning voor mantelzorgers, omdat het gevoel van verplichting vaak leidt tot overbelasting.

3. **Woonbehoeften en toekomstplanning:** 55-plussers willen regie houden over hun toekomst en zoeken naar passende woonvormen, zoals geclusterd wonen. Die zijn er nu nog niet genoeg in Arnhem. Ze willen hun zelfstandigheid zo veel mogelijk behouden en wonen met behoud van hun eigen netwerk. Het delen van voorzieningen helpt om de stap naar een andere woning te maken.

Opbrengst voor beleid en uitvoeringsagenda: De opbrengst van deze focusgroepen is meegenomen in de ontwikkeling van het beleidsplan en de uitvoeringsagenda, waarbij specifieke aandacht is besteed aan de ondersteuning van mantelzorgers, het stimuleren van veerkrachtige gemeenschappen en het creëren van geschikte woonopties voor 55-plussers in Arnhem.

5. Verkennende gesprekken ambassadeurs in Arnhem (mei en september 2024)

Doel: De verkennende gesprekken met ambassadeurs uit diverse culturele gemeenschappen in Arnhem waren gericht op het ontwikkelen van een strategie om ouderen met verschillende culturele achtergronden beter te bereiken. Het doel is om drempels voor participatie te verlagen door inzet van ambassadeurs die deze gemeenschappen goed kennen en toegankelijk te maken voor ontmoeting, zorg en welzijn.

Aanwezigen: Vertegenwoordigers van Stichting Welzijn Ouderen Arnhem (SWOA), Mantelzorg Vrijwillige Thuishulp (MVT), de gemeente Arnhem, casemanager dementie en ambassadeurs uit de Marokkaanse, Turkse, Afghaanse en Aziatische gemeenschappen namen deel.

Belangrijkste Inzichten:

1. **Ontmoetingsplekken in de wijk:** niet alle ontmoetingsplekken en activiteiten zijn toegankelijk en passend voor mensen uit diverse culturen. De inzet van ambassadeurs kan de toegankelijkheid en betrokkenheid vergroten door barrières als taal en onbekendheid te overbruggen. Ook kunnen ambassadeurs meedenken bij het passend maken van huidig aanbod.

2. **Ondersteuning van mantelzorgers:** veel mantelzorgers uit deze gemeenschappen ervaren overbelasting (en realiseren zich vaak niet eens dat ze mantelzorger zijn) en hebben behoefte aan ondersteuning. Ambassadeurs zijn essentieel om deze groep beter te bereiken en te ondersteunen.

3. **Cultuur sensitieve benadering en dagbesteding:** er is een sterke behoefte aan cultuur-sensitieve behandeling in de zorg en dagbesteding, die inspeelt op de specifieke gebruiken en voorkeuren van ouderen uit diverse gemeenschappen.

Opbrengst voor beleid en uitvoeringsagenda: De inzichten uit deze gesprekken worden ingezet om de uitvoeringsagenda te verrijken met een concrete actie voor het trainen en inzetten van ambassadeurs om cultuur-sensitieve ontmoeting en voorzieningen te bevorderen.

6. Programmagroep uitvoeringsagenda (start juli 2024)

Doel: De bijeenkomsten van de programmagroep waren gericht op samenwerking met diverse partners om de doelen van het ouderenbeleid in Arnhem te vertalen naar uitvoering. Club Goud, een organisatie die zich inzet om op een leuke en innovatieve wijze om ouderen zo lang mogelijk verbonden te houden met de maatschappij, is de organisator en aanjager geweest van deze aanpak. Het doel was om een aantal concrete projecten uit te werken binnen de pijlers Meedoen en ontmoeten, Gezond en fit en Samen wonen, samen leven, die in 2025 uitgevoerd worden.

Deelnemers: Vertegenwoordigers van SWOA, Rijnstad, Samenwerkende Arnhemse Buurthuizen (SAB), Sportbedrijf Arnhem, Rozet, GGD Gelderland-Midden, woningcorporatie Portaal en ambtelijke vertegenwoordigers van de domeinen zorg, wonen en welzijn.

Belangrijkste Inzichten:

1. **Co-creatie en innovatie:** het belang van gezamenlijke ontwikkeling, effectieve inzet en innovatie waren belangrijke onderdelen bij de totstandkoming van de projecten.

2. **Monitoring en aanpassing:** er werd afgesproken om de voortgang van de projecten regelmatig te monitoren en – indien nodig – de uitvoeringsagenda aan te passen om beter aan te sluiten bij de behoeften van ouderen in Arnhem.

3. **Betrokkenheid van ouderen:** het actief betrekken van ouderen bij de ontwikkeling en uitvoering van de projecten werd als cruciaal gezien om ervoor te zorgen dat de initiatieven aansluiten bij hun wensen en behoeften.

7. Ideeënmarkt – Feedback op projecten door 55-Plussers (oktober 2024)

Doel: De ideeënmarkt was georganiseerd zodat 55-plussers in Arnhem feedback konden geven op projecten uit de uitvoeringsagenda die samen met de partners in co-creatie vormgegeven zijn. De ideeën en feedback van 55-plussers helpen de gemeente en haar partners om deze projecten verder aan te scherpen en aan te passen aan hun specifieke behoeften en voorkeuren. Hierbij werden ook mogelijke valkuilen en risico's besproken, evenals manieren waarop 55-plussers een actieve rol kunnen spelen in de uitvoering van deze plannen.

Aanwezigen: Er waren achtentwintig 55-plussers aanwezig, inclusief drie vertegenwoordigers van de adviesraad jeugd/wmo. De partners hadden een kraam ingericht waar 55-plussers langskwamen om in gesprek te gaan over de gepresenteerde ideeën uit de uitvoeringsagenda.

Belangrijkste Inzichten:

1. **Betrokkenheid van 55-plussers:** 55-plussers benadrukten het belang van betrokkenheid bij de uitvoering.

2. **Cultuur sensitieve aanpak en wijkgericht werken:** er werd aandacht gevraagd voor een aanpak die uitgaat van diversiteit onder 55-plussers naast culturele diversiteit en de rol van buurtgerichte ontmoetingsplekken versterkt. 55-plussers waardeerden initiatieven die laagdrempelig en toegankelijk zijn.

3. **Identificeren van valkuilen en aanpassingsmogelijkheden:** tijdens de gesprekken werd gereflecteerd op mogelijke risico's zoals onbekendheid van aanbod onder 55-plussers, onderbenutting van voorzieningen, bereiken van de juiste doelgroep. 55-plussers gaven suggesties om obstakels weg te nemen en voorzieningen beter toegankelijk te maken.

Opbrengst voor beleid en uitvoeringsagenda: De feedback en inzichten uit de ideeënmarkt worden gebruikt om de uitvoeringsagenda te verfijnen en af te stemmen op de realiteit en wensen van ouderen in Arnhem.

Bijlage 3: Lijst van betrokken organisaties – ouderenbeleid Arnhem

Op alfabetische volgorde

A

Arnhems Platform voor Chronisch zieken en gehandicapten (APCG)

Adviesraad Jeugd en Wmo

Alzheimer Nederland

Attent

C

Casemanagers Thuiszorg

Casemanagers Dementie

COC Nederland

Club Goud

Coöperatie Paramedie Midden Gelderland

D

De Ouderenbond

Deelnemers Netwerk Dementie Arnhem en omstreken

Driegasthuizengroep

Dullertsstichting

G

GGD

Goed geregeld Arnhem

M

Mantelzorg en Vrijwillige Thuishulp Arnhem (MVT)

Menzis

Moskee beraad

N

Nationale Ouderenbond

Nederlands Openlucht museum Arnhem

Netwerk Dementie Arnhem en Omstreken (NDAO)

O

Onze Huisartsen

P

Pharos

Pleyade

Portaal

R

Rijnstad

Rozet

S

Samenwerkende Arnhemse Buurthuizen (SAB)

Sociale wijkteams Arnhem (SWT)

Sportbedrijf Arnhem

STMG Thuiszorg

Stichting MOES

Stichting Nasrat

Stichting Samra

Stichting Stevig

Stichting Wanyuan

Stichting Welzijn Ouderen Arnhem (SWOA)

T

Taalhuis

Thuiszorg Groot Gelre

V

Verhuiscoach provincie (Arnhem)

Vertegenwoordigers vanuit diverse gemeenschappen: Afghaanse, Aziatische, Marokkaanse en Turkse gemeenschap

VGGM

Vivare

Vitanos

Volkshuisvesting

W

Woonzorg Nederland

Bijlage 4: Duiding cijfers 55-plussers in Arnhem

Deze bijlage is toegevoegd aan dit beleidsplan om meer context te bieden bij de keuzes die zijn gemaakt, gebaseerd op zowel de demografische cijfers als op de ervaringen van professionals en inwoners. De cijfers laten zien dat de vergrijzing in Arnhem snel toeneemt, vooral onder 75-plussers, wat de komende jaren grote gevolgen zal hebben voor benodigde zorg en ondersteuning voor deze doelgroep. Daarnaast hebben de verhalen van 55-plussers uit participatietrajecten geleid tot een dieper begrip van de uitdagingen en behoeften van 55-plussers. Dit heeft bijgedragen aan het versterken van de onderbouwing van de gemaakte keuzes en maatregelen.

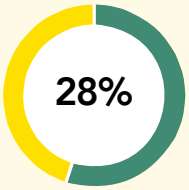
Arnhem in Cijfers

Uit de cijfers blijkt dat in 20240 bijna een derde van de inwoners van Arnhem ouder is dan 55 jaar. Voornamelijk de groep 75-plussers zal bijna twee keer zo groot zijn in 2040. Op deze sterke vergrijzing willen wij als gemeente inspelen. Uit de verhalen van de 55-plussers blijkt dat ontmoeting een belangrijk sleutel is voor vitaal oud(er) worden. We onderscheiden twee doelgroepen: Enerzijds de groep 55-plussers waarop wij de meeste impact kunnen maken door middel van bewustwording. Anderzijds de ouderen die het meeste ondersteuning nodig hebben en voor wie we ons huidige aanbod meer passend, begrijpelijk en toegankelijk kunnen maken.

Verschil in levensfase

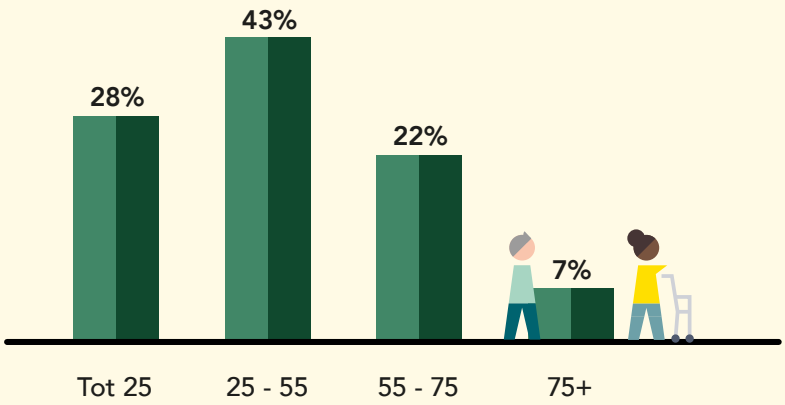
De leeftijdsgroep 55-plus is groot en beslaat veel levensfases. Daarom is er onderzocht of er uit de data wezenlijk verschillende antwoorden zijn tussen de leeftijdscategorieën binnen deze groep. Daaruit blijkt dat 85-plussers iets minder tevreden zijn over hun gezondheid, ze minder vaak actief zijn als vrijwilliger of mantelzorger en ze hun zelfredzaamheid binnenshuis minder vaak beoordelen als goed of uitstekend dan de totale groep 55-plussers. De 85-jarigen ervaren een vergelijkbare mate van tevredenheid met voorzieningen in de buurt en met de leefbaarheid in hun wijk.

Demografie

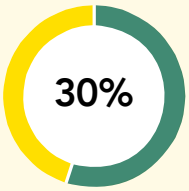
van de Arnhemmers is 55 jaar of ouder
48.090 Arnhemmers zijn 55 jaar of ouder, 28% van alle inwoners.
Het aantal 25-minners ligt iets hoger: 49.620 inwoners.
De meesten, zo'n 43%, zijn tussen de 25 en 55 jaar.*

Figuur 1: percentage inwoners per leeftijdscategorie (2024)

Uit gesprekken met 55-plussers blijkt dat velen van hen niet bewust bezig zijn met het maken van toekomstplannen. Zoals een Astrid (80 jaar), een deelnemer uit de focusgroep aangaf: "Ik ben wel 80, maar ik voel dat niet zo. Ik ben niet bezig met over 5 of 10 jaar, er is geen noodzaak." Dit soort uitspraken tonen aan dat, hoewel deze groep een significant deel van de bevolking vormt, zichzelf vaak nog jong en vitaal voelt en hierdoor niet altijd bezig is met toekomstplannen.

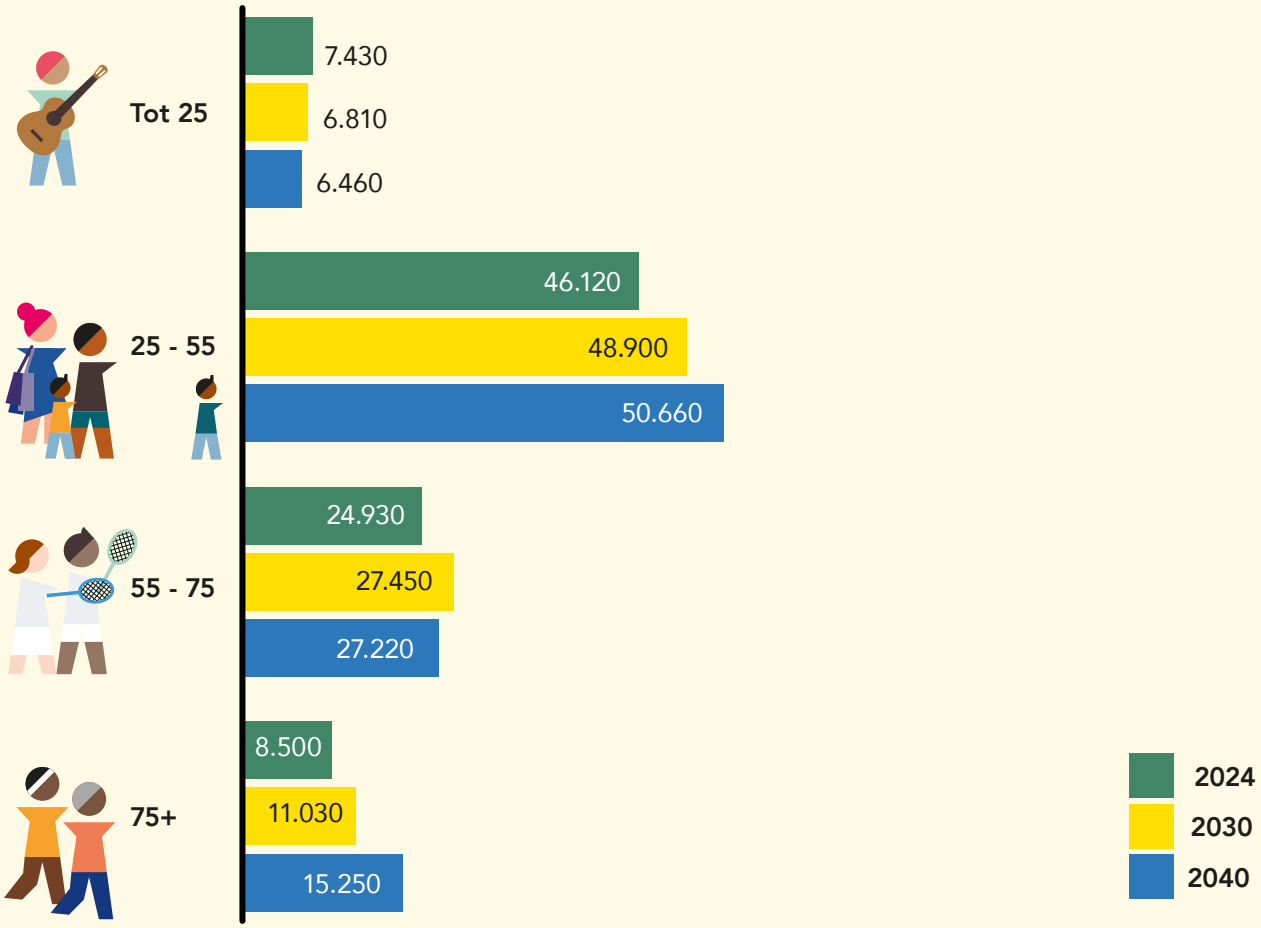
***Bron: Arnhem in cijfers 2023**

meer 75+-huishoudens in 2030

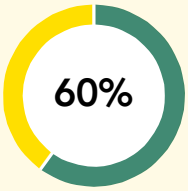
Het aantal 75+-huishoudens stijgt met 30% tot en met 2030. In de periode daarna zet de groei in het aantal 75+-huishoudens door: een stijging van ongeveer 38% tussen 2031 en 2040. In deze groep zal de zorgvraag toenemen en complexer worden. Het aantal 55 – 75-jarigen huishoudens stijgt met 10% tot en met 2030 maar blijft daarna relatief gelijk.*

Figuur 2: ontwikkeling huishoudens naar leeftijd (2024-2040)

Tijdens de gesprekken met 55-plussers werd er gesprokken over het wegvallen van hun sociale netwerk en het belang van het maken van nieuwe vriendschappen. Zo deelde een deelnemer haar zorgen over haar sociaal netwerk: "Qua vrienden hebben wij een prima netwerk, maar iedereen is van dezelfde leeftijd. De één heeft Parkinson en de ander een kankerdiagnose. Onze kinderen wonen ver weg en hebben hun eigen leven." Met name 75-plussers gaven aan nieuwe mensen te willen leren kennen maar soms niet te weten hoe. Dit benadrukt het belang van sociale verbinding en het stimuleren van zorgzame buurten.

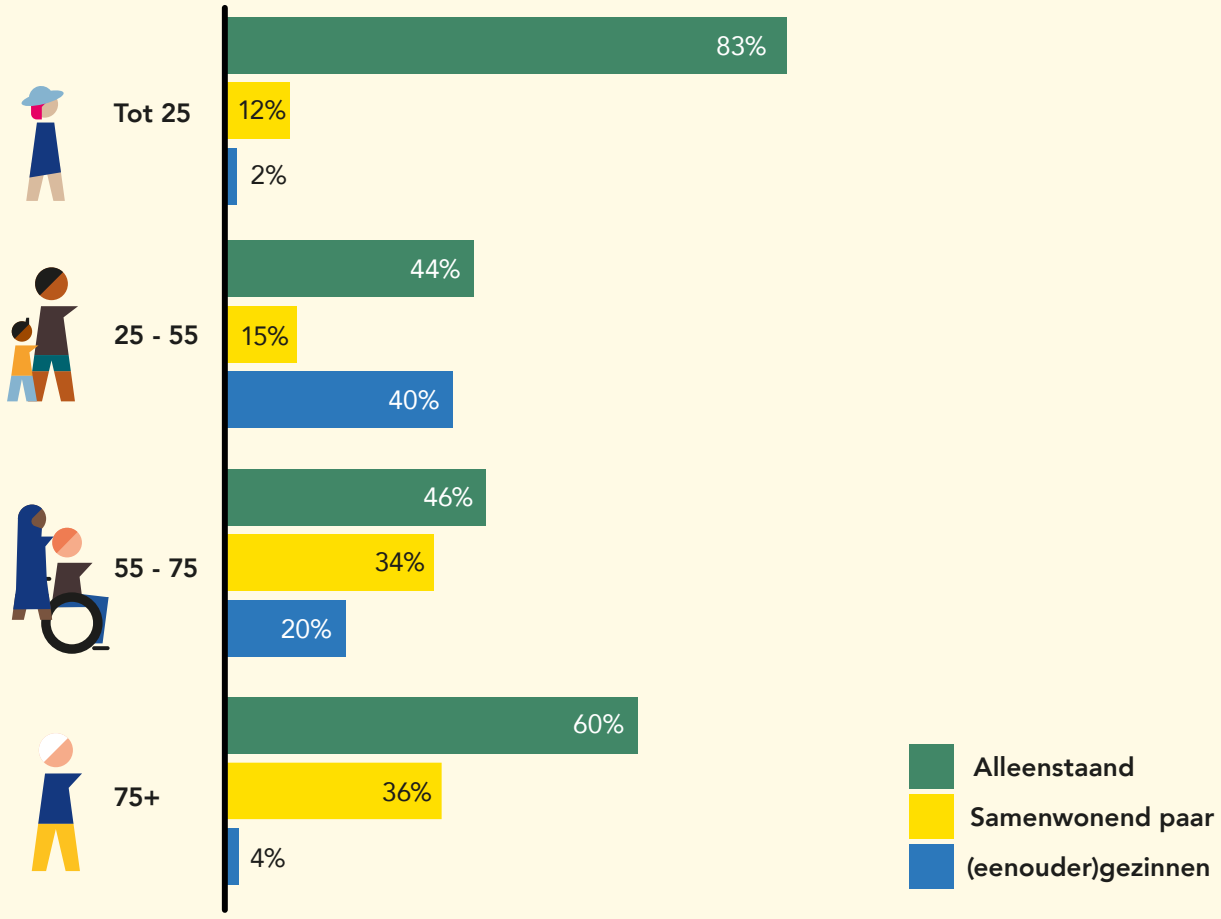
***Bron: Arnhem in cijfers 2023**

van Arnhemse 75-plussers zijn alleenstaand

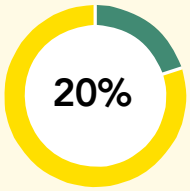
Veel ouderen wonen alleen of samen met hun partner. Naarmate de leeftijd toeneemt komt men er vaker alleen voor te staan. Maar liefst 60% van de doelgroep 75+ is alleenstaand, ten opzichte van 46% in de groep 55- tot 75-jarigen. Alleenstaanden ervaren vaker meer eenzaamheid en krijgen minder makkelijk ondersteuning van naasten.*

Figuur 3: huishoudens naar leeftijd en type (2024)

De verwachte toename van ouderen, de daarmee samenhangende toenemende zorgvraag en de personeelstekorten in de zorg en ondersteuning roepen zorgen op over hoe onze ouderen in de toekomst zullen worden ondersteund. Tijdens de gesprekken met 55-plussers werd aangegeven dat de behoefte aan ondersteuning groeit naarmate men ouder wordt, vooral als het gaat om alleenstaande ouderen. Zoals Goda (72 jaar) opmerkte: "Als ik straks wat heb, dan ben ik alleen... mijn familie woont in het buitenland." Deze groep heeft vaak niemand om op terug te vallen, wat de noodzaak van een goed georganiseerd vangnet benadrukt.

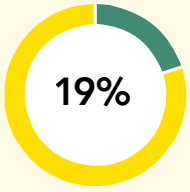
***Bron: Arnhem in cijfers 2023**

van de 55- tot 75-plussers hebben kinderen nog thuis wonen
De mate van thuiswonende kinderen bij 55- tot 75-plussers duidt op zowel een verlate zelfstandigheid van jongvolwassenen als op een tekort aan betaalbare huisvesting. Dit kan leiden tot verhoogde zorgdruk bij ouderen, vooral als zij ook verantwoordelijk zijn voor de zorg van nog oudere familieleden.*

Ouderen die nog kinderen thuis hebben, bevinden zich vaak in een complexe situatie. Deze situatie wordt "sandwichgeneratie" genoemd, waarin ouders zowel voor hun eigen kinderen als voor hun eigen (ouder wordende) ouders moeten zorgen. Tijdens de gesprekken met 55-plussers kwam naar voren dat dit een zware verantwoordelijkheid kan zijn, vooral wanneer de ouder ook mantelzorgtaken heeft voor andere familieleden. Een voorbeeld van deze dubbele zorgtaak werd genoemd tijdens een focusgroep, waar een deelnemer aangaf: "Ik werk nog en zorg voor mijn kinderen, maar tegelijkertijd ben ik mantelzorger voor mijn ouders. Het voelt soms alsof ik overal tekortschiet." Er is aandacht nodig voor mantelzorgers die een dubbelrol vervullen.

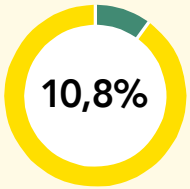

van de 55-plussers hebben een migratieachtergrond
9275 van 55-plussers in Arnhem hebben een migratieachtergrond. Dit zijn 55-plussers die in het buitenland geboren zijn. Deze groep kan minder makkelijk meedoen. Hierbij zijn niet meegerekend de 55-plussers die zelf in Nederland geboren zijn met tenminste 1 ouder in het buitenland.*

De 55-plussers met een migratieachtergrond die zelf niet in Nederland geboren zijn, ervaren vaak extra uitdagingen bij het deelnemen aan de samenleving, zoals taalbarrières, een gebrek aan kennis over beschikbare voorzieningen, en gevoelens van isolatie. Deze uitdagingen worden verder versterkt door culturele verschillen en een gebrek aan passende activiteiten. In een sessie met professionals uit de ouderensector werd besproken dat het huidige aanbod vaak niet goed aansluit op de behoeften van ouderen met een migratieachtergrond. Een deelnemer gaf aan: "Veel van de activiteiten zijn niet afgestemd op onze achtergrond. Het zou fijn zijn als er meer ruimte is voor activiteiten die aansluiten bij onze cultuur, of dat er meer vertalingen beschikbaar zijn." Al deze inzichten benadrukken de behoefte om meer ontmoetingen te stimuleren en barrières weg te nemen voor ouderen met een migratieachtergrond.

***Bron: Arnhem in cijfers 2023**

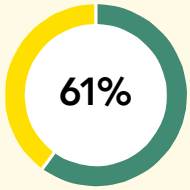
Bestaanszekerheid

Van de 55-plussers heeft moeite met rondkomen
10,8% van 55-plussers heeft enige of grote moeite met rondkomen. 34% van de ouderen heeft geen moeite maar moet wel letten op hun uitgaven. Deze groep kan minder makkelijk meedoen en heeft vaak minder goede gezondheidsvaardigheden. Dit leidt ertoe dat zij meestal minder vitaal oud(er) worden met een grotere en/of acutere zorgvraag.*

Financiële ondersteuning is niet alleen belangrijk voor bestaanszekerheid, maar ook voor het bevorderen van een gezonde levensstijl. In Arnhem zijn er voldoende financiële regelingen om ouderen te ondersteunen, maar deze zijn niet altijd bekend of makkelijk aan te vragen. Hieruit blijkt dat naast financiële ondersteuning, er ook meer informatie en begeleiding nodig is om ouderen te helpen bij het regelen van hun zaken.

Fysieke en mentale gezondheid

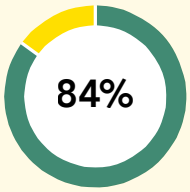

Van de 55-plussers ervaart goede lichamelijke gezondheid
61% van 55-plussers schat hun lichamelijke gezondheid in als goed tot uitstekend. De ervaren fysieke gezondheid ligt lager dan door de gemeente gewenst. Hier ligt een uitdaging om fysieke vitaliteit te stimuleren onder 55-plussers.*

Hoewel een groot deel van de ouderen aangeeft zich fysiek gezond te voelen, benadrukken ze ook het belang van actief blijven. In één van de sessies werd er gezegd: “Het is belangrijk om te blijven bewegen en jezelf uit te dagen, want als je stopt, ga je snel achteruit.” Er is een grote verscheidenheid in het sport en beweegaanbod in Arnhem. Maar het is niet voor iedereen even passend, toegankelijk en begrijpelijk bijvoorbeeld als je een mentale of fysieke beperking hebt of als je de taal niet spreek. Dit toont aan dat de gemeente moet blijven investeren in passende initiatieven die een gezonde leefstijl bevorderen.

*Bron: ALW-monitor 2023

Van de 55-plussers ervaart goede psychische gezondheid
84% van 55-plussers schat hun geestelijke gezondheid als goed tot uitstekend.*

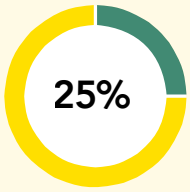
Ouderen die deelnemen aan activiteiten ervaren vaak een verbetering van hun geestelijke gezondheid. Tijdens een bijeenkomst werd opgemerkt: “Als mensen bezig zijn met kunst en cultuur, raken ze in gesprek met anderen en worden ze vaak vrolijker. Deze activiteiten bestrijden niet alleen eenzaamheid, maar bieden ook zingeving.

Hoewel niet alle ouderen zich eenzaam voelen, blijkt uit de focusgroepen dat er een taboe heerst rond het toegeven van eenzaamheid. Een deelnemer zei hierover: “Eenzaamheid gaat niet om alleen zijn, maar om het hebben van een netwerk om op terug te vallen.” Dit toont aan dat eenzaamheid vaak verborgen blijft, zelfs onder ouderen die sociaal actief lijken. Gemeentelijke initiatieven zouden zich daarom meer moeten richten op het doorbreken van dit taboe en het ondersteunen van ouderen bij het opbouwen van zinvolle connecties.

***Bron: ALW-monitor 2023**

Leefbaarheid in de wijk

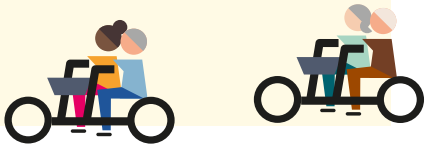
van de inwoners vindt dat er voldoende voorzieningen zijn voor 55-plussers

Dit is een daling ten opzichte van 2021 toen 27% van inwoners vond dat er voldoende voorzieningen zijn voor 55-plussers. Wij zijn in gesprek gegaan met de doelgroep om in kaart te brengen waar de behoeftes liggen van deze groep om hierop in te spelen.

Tijdens de sessies werd duidelijk dat ouderen verschillende verwachtingen hebben van voorzieningen. Terwijl sommigen zoals in de wijk Cranevelt zich thuis voelen bij de activiteiten in het wijkcentrum, gaven anderen aan dat zij deze centra vermijden vanwege een gevoel van infantiliteit. Volgens een deelnemer (70 jaar) van één van de focusgroepen: “Er is vaak weinig intellectuele stimulatie in de activiteiten, ik wil iets doen dat mij uitdaagt.”. Dit laat zien dat er een grote variatie is in de behoeften van ouderen, en activiteitenprogramma’s meer passend kunnen zijn voor de uiteenlopende behoeften van de 55-plussers.

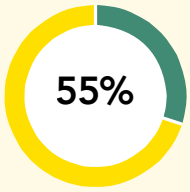
7,3

55-plussers geven hun buurt gemiddeld een 7,3 voor leefbaarheid

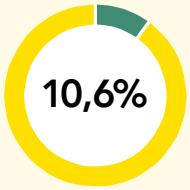
Veel ouderen willen wel verhuizen naar een kleinere woning, maar zijn bang hun netwerk te verliezen. In een van de sessies met partners werd opgemerkt: “Ouderen voelen vaak dat ze ‘in de weg zitten’, maar willen hun buurt niet verlaten omdat ze daar hun sociale netwerk hebben opgebouwd.” Ook willen ouderen hun voorziening niet kwijt zoals een tuin, een logeerkamer, een grote keuken of een garage. Ouderen zien zelf een oplossing in het delen van voorzieningen en meer samen in gemeenschapsvorm wonen maar missen hierin nog het juiste aanbod in Arnhem.

2.6 Ondersteuning en zorg

Van de wmo-gebruikers is 55-plusser
22.806 55-plussers maken gebruik van de wmo in 2024. Het aantal 55-plussers dat gebruik maakt van een wmo-voorziening stijgt. In 2021 was dat nog 51% van het totaal aantal wmo-gebruikers.

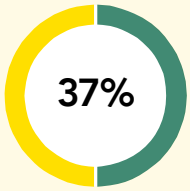
Het aandeel 55-plussers onder wmo-gebruikers is gestegen van 51% in 2021 naar 55% in 2024, wat wijst op een toenemende zorgbehoefte binnen deze leeftijdsgroep. Deze toename kan worden verklaard door vergrijzing en de daarmee gepaard gaande stijging van de zorgvraag. De stijging van het aantal gebruikers onder 55-plussers benadrukt de noodzaak om de wmo-voorzieningen aan te passen aan de groeiende vraag. Het is belangrijk om de toegankelijkheid en capaciteit van deze voorzieningen te waarborgen om de oudere populatie te blijven ondersteunen.

Van de 55-plussers is mantelzorger
Nog eens 10,6% van ouderen heeft mantelzorg gegeven maar doet dit niet meer.

Tijdens de bijeenkomsten kwam mantelzorg vaak terug als thema. Veel 55-plussers vinden mantelzorg zwaar. Ze werken vaak nog, hebben misschien nog kinderen thuis, én zijn mantelzorger voor hun ouders. Mantelzorg is een onmisbaar onderdeel van de ondersteuning voor ouderen in Arnhem, maar het legt een zware last op de schouders van degenen die deze verantwoordelijkheid op zich nemen. Hoewel er al hele goede organisaties in Arnhem zijn zoals SWOA en MVT weet niet iedereen waar zij naar toe kunnen voor vragen en ondersteuning. Het versterken van netwerken en het beschikbaar stellen van laagdrempelige ondersteuning zijn cruciale stappen om de overbelasting van mantelzorgers te voorkomen en te verlichten.

van de 55-plussers is vrijwilliger
In Arnhem bouwen we voort op een sterk fundament van vitale en actieve 55-plussers die onze gemeenschap verrijken. Onze 55-plussers worden steeds langer en actiever oud(er) in Arnhem en verrijken onze stad door zich (vrijwillig) in te zetten met hun passie en levenservaring. Ze doen dat bijvoorbeeld door hun talenten en senioriteit op de werkvloer, maar ook met oppassen op kleinkinderen of het geven van workshops in het wijkcentrum. Wij hebben vrijwilligers nodig om de laagdrempelige initiatieven voor ouderen in de stad draaiende te houden.

Bijlage 5: Infographic

Op eigen wijze oud(er) worden in Arnhem.

Samen bouwen aan de kracht van 55+-plussers

De bevolkingssamenstelling verandert.
In 2050 is in Arnhem:

1 op de 3 inwoners ***55+***

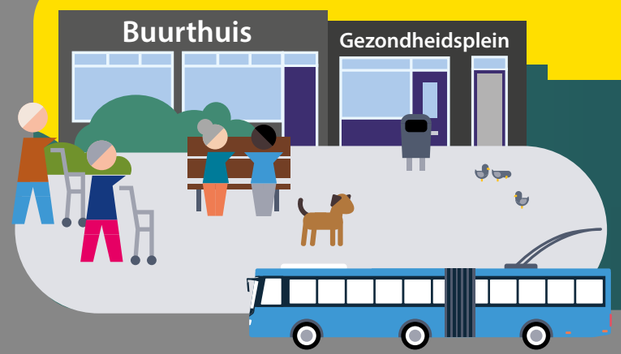
1 op de 8 inwoners ***75+***

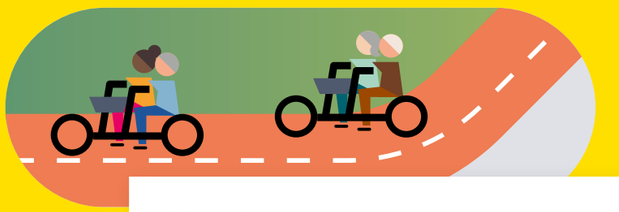
Samen wonen, samen leven

Een zorgzame wijk met infrastructuur aangepast op 55-plussers helpt hen langer zelfstandig wonen.

We zorgen voor:
- Passende voorzieningen en dementievriendelijke infrastructuur in wijken met veel 55-plussers.
- Gevarieerde woonvormen die ontmoeting en ondersteuning bevorderen.
- Toegankelijke programma's om digitale gezondheidsvaardigheden bij ouderen te versterken.

Meedoen en ontmoeten

55-plussers blijven gezonder en gelukkiger door verbonden te blijven met hun omgeving door ontmoetingen.

We zorgen voor:
- Inclusieve en toegankelijke ontmoetingsplekken in elke wijk.
- Een beweging van individueel naar collectieve voorzieningen voor welzijn.
- Ondersteuning voor mantelzorgers, vrijwilligers en buurtinitiatieven.

Gezond en fit

Een gezonde lichaam en geest houdt 55-plussers vitaal!

We zorgen voor:
- Een breed en toegankelijk aanbod van gezondheids- en beweegprogramma's.
- Bewustwordingsactiviteiten over vitaal oud(er) worden.
- Effectieve samenwerking tussen welzijn, zorg en woningcorporaties.

Bijlage 6: Kansrijke projecten 2025-2026

Visie: 55-plussers kunnen vitaal oud(er) worden en langer thuis blijven wonen doordat we in een inclusieve, zorgzame gemeenschap elkaar ontmoeten, naar elkaar omkijken en passende ondersteuning en zorg altijd dichtbij is. In dit overzicht lees je de kansrijke projecten voor de uitvoeringsagenda 2025 - 2026

Meedoen en Ontmoeten

Ambassadeurs van culturen: bevorderen van gezondheid en ontmoeting voor migranten ouderen.

In regionaal verband mede ontwikkelen van website Ontmoetsamen.nl. Een platform dat ouderen helpt bij het vinden van ontmoeting, dagbesteding wmo en wlz.

Kracht van de buurt: actieve bewoners, sterke gemeenschappen. In twee wijken faciliteren van laagdrempelige wijkinitiatieven door buurtgenoten om sociale cohesie en zorgzame buurten te vergroten. ☀

Stimuleren roze loper certificaat voor LHBTIQ+ vriendelijke zorg in Arnhem.

Verkennen kansen betaald werk na pensionering.

Gezond en Fit

Digiwijzer: Outreachend versterken digitale gezondheidsvaardigheden samen met Vaardig Arnhem. ☀

Versterken van Bewustwording over vitaliteit en zorgen van morgen bij 55-plussers: een stadsbrede communicatieaanpak. ☀

Opzetten voorzorg cirkels voor de ondersteuning van ouderen in kwetsbare posities.

Verkennen begrijpelijk en toegankelijk maken van financiële regelingen van de gemeente voor 55-plussers.

Creëren van zorgzame buurten: samenwerken aan strategische aanpak in 1 of twee wijken welzijn met zorgorganisaties, woningbouwcorporaties en welzijn.

Versterken aanpak Gezondheidsplein én welzijn op recept met focus voor 55-plusser. ☀

Verkennen inzet domotica bij huishoudelijk hulp.

Samen wonen, Samen leven

Organiseren van ontmoeting met de wijk in twee ontmoetingsruimtes van sociale huur complexen. ☀

Realiseren levensloop-bestendige woningen, inclusief gedeelde woonvormen voor ouderen.

Realiseren van deelscoot-mobielen in wijken en verkennen van delen van praktische en recreatieve hulpmiddelen. ☀

Project dierenbuddy: vrijwillige hulp bij thuis verzorgen van een huisdier.

Ontwikkelen plan van aanpak dementievriendelijk Arnhem.

Onderzoeken verlagen kosten OV abonnement 65-plus

Verkennen ontwikkeling passende infrastructuur ouderen bij herinrichting en nieuwbouw projecten.

Opnemen huisvesting voor 55-plussers in wijkstrategieën

Verkennen aanpak ouderenmishandeling, fraude en financiële uitbuiting.

☀ De projecten aangemerkt met een zonnetje hebben een speciale aanpak. Deze aanpak kenmerkt zich door gelijkwaardige inbreng en co-creatie tussen de gemeente en haar kernpartners. Binnen deze projecten staat samenwerking centraal, waarbij wederzijdse afhankelijkheid en gedeelde verantwoordelijkheid leidend zijn: we doen het samen. Dit principe vormt een belangrijk uitgangspunt van zowel het beleidsplan als de uitvoeringsagenda. Hoewel de uitvoeringsagenda nog ter ontwikkeling is bieden we met deze projecten alvast een inkijk in kansrijke ideeën die voortvloeien uit het co-creatietraject. Samen met de kernpartners zullen we monitoren wat werkt en waar mogelijk opschalen, binnen de kaders die de raad zal vaststellen.

Kernpartners

GGD Gelderland-Midden Locatie Arnhem
MVT Mantelzorg Vrijwillige Thuishulp Arnhem
PORTAAL
ROZET ontmoet ontdek ontwikkel
rijnstad
Buurthuizen Arnhems goud! 2022 2032
SPORTBEDRIJF ARNHEM
swoa

GEMEENTERAAD ARNHEM

Amendement

Datum raadsvergadering:
Nummer amendement: 25A21
Zaaknummer: 4390354
Status
Onderwerp: Beleidsplan op eigen wijze oud(er) worden in Arnhem

Titel:

Ouderen tellen volwaardig mee in de samenleving

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen de volgende wijziging voor (toevoeging aan de bestaande tekst is vetgedrukt):

Toe te voegen aan punt 7: samen bouwen aan de uitvoering
Dit beleidsplan heeft hoge ambities en kijkt (ver) vooruit. We willen antwoord geven op de vraag: hoe kan de gemeente en haar partners, 55-plussers helpen om op een toekomstbestendige manier gezond en zelfstandig te blijven? Wat nu werkt, kan iets anders zijn dan over vijf of tien jaar. Daarom dromen wij groot en beginnen klein waardoor we flexibel zijn, een lerend vermogen hebben en opschalen wat werkt. **Ouderen zijn een bron van kennis en ervaring. Als gemeente willen we samen met ouderen gaan onderzoeken op welke domeinen en manieren we deze bronnen kunnen inzetten.**
Het uitvoeringsplan onder dit beleidsplan wordt om deze reden telkens voor een kortere periode vastgesteld.

Toelichting:
Sinds begin vorige eeuw is onze levensverwachting met 25 jaar gestegen. Er komen dus steeds meer ouderen bij in onze maatschappij. Jammer genoeg worden ouderen nog te vaak gezien als mensen die nu eenmaal niet meer zoveel kunnen. Zonde, want veel ouderen zijn actieve en betrokken deelnemers van de samenleving. Echter, veel ouderen kunnen plezier en zingeving ontlenen aan een rol in de samenleving, vanuit vormen van mentorschap, betaald en onbetaald werk, zorg verlenen en vanuit hun levenservaring mee denken over maatschappelijke en sociale vraagstukken. Er zijn ook ouderen die veel kennis en ervaring te delen hebben, maar aansluiting missen met jongere generaties. De gemeente kan hierin een grote rol spelen.

Indieners:
Lea Manders- Arnhem Centraal
Walter de Boef – GroenLinks
Marlies Neutkens - Volt

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Amendement

Datum raadsvergadering:	
Nummer amendement:	25A22
Zaaknummer:	4390354
Status	
Onderwerp:	Beleidsplan op eigen wijze oud(er) worden in Arnhem

Titel:

Zingeving als integraal onderdeel van ons ouderenbeleid

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen de volgende wijziging voor in het ouderenbeleid Arnhem ‘Op eigen wijze oud(er) worden in Arnhem’:

Het toevoegen van onderstaande tekst na het kopje 5.4

5.5 Zinvol leven
Zingeving speelt een cruciale rol in het welzijn van ouderen en het proces van ouder worden. Het heeft invloed op zowel de lichamelijke als geestelijke gezondheid en kan helpen bij het omgaan met de uitdagingen die met ouder worden en ouder zijn. Door samen te werken met welzijnsorganisaties, zorgorganisaties en gespecialiseerde organisaties willen we zingeving en mentaal welbevinden bevorderen. Dit doen we door samenwerking met geestelijke verzorging en palliatieve zorg te versterken, en de fysieke aanwezigheid, zichtbaarheid en toegankelijkheid van geestelijk verzorgers in de wijk te bevorderen.

Vervolgens de kopjes doornummeren

Toelichting:

Het beleidsplan Op eigen wijze oud(er) worden in Arnhem richt zich op de kracht van 55-plussers, met drie pijlers: Meedoen en ontmoeten, Gezond en fit, en Samen wonen – samen leven. Het plan maakt gebruik van het model positieve gezondheid, dat zes dimensies omvat: lichaamsfuncties, mentaal welbevinden, zingeving, kwaliteit van leven, meedoen en dagelijks functioneren. Zingeving en mentaal welbevinden zijn essentieel voor ouderen en worden ondersteund door geestelijke verzorging, die sinds 2019 ook thuis beschikbaar is. Zingeving en mentaal welbevinden krijgen onvoldoende aandacht in het beleidsplan. Deze dimensies zijn echter essentieel en passen binnen de drie pijlers van het beleidsplan.

Indieners:

Nathalie Nede – ChristenUnie
Walter de Boef – GroenLinks
Marjan van Munster – PvdA

GEMEENTE Arnhem

Marlies Neutkens – Volt
Lea Manders – Arnhem Centraal

GEMEENTERAAD ARNHEM

Amendement

Datum raadsvergadering:	
Nummer amendement:	25A23
Zaaknummer:	4390354
Status	
Onderwerp:	Beleidsplan op eigen wijze oud(er) worden in Arnhem

Titel:

Preventie als aanvulling, géén vervanging van professionele zorg

Aan de gemeenteraad

1. Gewijzigde tekst in het beleidsplan.

1.1 Inleiding (pagina 6)

Schrap de zin:
"Dat betekent dat wij een beweging moeten maken van zorg naar preventie, een sterke sociale basis en omzien naar elkaar."
Vervang door:
"Dat betekent dat wij preventie en een sterke sociale basis als aanvulling op professionele zorg willen versterken, zonder dat dit ten koste gaat van toegankelijke en kwalitatief goede professionele zorg."

Schrap de zin:
"Dit betekent dat er dus niet alleen een beroep wordt gedaan op de gemeente en haar partners, maar ook op de rest van de gemeenschap."
Vervang door:
"Dit betekent dat naast professionele zorg ook een beroep wordt gedaan op de gemeenschap voor aanvullende sociale ondersteuning."

1.2 Kaders voor het beleidsplan (pagina 17)

Schrap de zin:
"Door samen te werken, verschuiven we de focus van zorg naar preventie."
Vervang door:
"Door samen te werken, versterken we preventie als aanvulling op professionele zorg en ondersteuning."

1.3 Meedoen en Ontmoeten (pagina 22)

Schrap de zin:

Arnhem GEMEENTE

"We willen van individueel naar collectief. Dit bevordert preventie maar ook ontmoeting. Daarom gaan we – daar waar mogelijk – van individuele voorzieningen naar collectief welzijnsaanbod."
Vervang door:
"We bieden collectief welzijnsaanbod aan als aanvulling op individuele professionele ondersteuning, zodat ouderen kunnen kiezen welke vorm van ondersteuning het beste bij hun behoeften past."

1.4 Infographic (pagina 59)

Schrap de zin:
"Een beweging van individueel naar collectieve voorzieningen voor welzijn."
Vervang door:
" Collectieve voorzieningen als aanvulling op individuele professionele ondersteuning."

2. Toegevoegde tekst in het beleidsplan

2.1. Inleiding (pagina 7)

Voeg toe aan het einde van de Inleiding:
"Preventie, informele zorg en sociale cohesie zijn aanvullend op professionele zorg en mogen deze niet vervangen. De gemeente blijft verantwoordelijk voor het waarborgen van toegankelijke en kwalitatief goede professionele zorg voor alle ouderen die hier recht op hebben."

2.2. Kaders voor het beleidsplan (pagina 18)

Voeg toe aan het einde van de paragraaf:
"Hoewel preventie en sociale cohesie bijdragen aan de vitaliteit van ouderen, blijven professionele zorg en ondersteuning onmisbaar. Informele zorg en buurtinitiatieven zijn aanvullend en vervangen de professionele zorg niet. De gemeente blijft verantwoordelijk voor het waarborgen van voldoende professionele zorgcapaciteit."

2.3. Pijler 1: Meedoen en Ontmoeten (pagina 22)

Voeg toe aan het einde van de paragraaf:
"Collectieve voorzieningen en buurtinitiatieven worden aanvullend aangeboden op professionele zorg. Voor ouderen die dit nodig hebben, blijft individuele professionele ondersteuning beschikbaar."

2.4. Pijler 2: Gezond en Fit (pagina 2)

Voeg toe aan het einde van de paragraaf:
"Preventieve maatregelen en gezondheidsbevordering zijn gericht op het uitstellen van de zorgvraag, maar blijven aanvullend op professionele zorg. Ouderen die hulp of ondersteuning nodig hebben, behouden recht op toegankelijke en kwalitatief goede zorgvoorzieningen."

Toelichting:

Dit amendement verduidelijkt dat preventie, informele zorg en sociale cohesie nooit bedoeld mogen zijn als vervanging van professionele zorg, maar altijd aanvullend moeten blijven. In het beleidsplan wordt op meerdere plekken gesproken over het versterken van de sociale basis en het belang van preventie, wat een waardevolle doelstelling is. Echter, in de huidige formulering wordt niet expliciet uitgesloten dat deze verschuiving kan leiden tot een afname van professionele zorg en ondersteuning. Dit amendement brengt hierin een essentiële verduidelijking aan door expliciet te stellen dat preventie en informele zorg niet mogen worden ingezet als middel om professionele zorg te vervangen.

Door een aantal zinnen te schrappen en te herschrijven, wordt voorkomen dat de suggestie wordt gewekt dat Arnhem een "beweging van zorg naar preventie" moet maken die ten koste kan gaan van bestaande professionele zorgvoorzieningen. De tekst wordt aangepast zodat het helder is dat preventie en sociale netwerken enkel bedoeld zijn als ondersteuning en niet als bezuinigingsmaatregel of als excuus om professionele zorg af te bouwen. Daarnaast worden een aantal toevoegingen gedaan op strategische plekken in het beleidsplan, waarin expliciet wordt benoemd dat de gemeente verantwoordelijk blijft voor kwalitatieve en toegankelijke zorg en dat ouderen die hulp nodig hebben hier recht op houden.

Indieners:

Coen Verheij – PVV Arnhem
Nathalie Nede - ChristenUnie

GEMEENTERAAD ARNHEM

Amendement

Datum raadsvergadering:	
Nummer amendement:	25A24
Zaaknummer:	4390354
Status	
Onderwerp:	Beleidsplan op eigen wijze oud(er) worden in Arnhem

Titel:
Onderbouwing meenemen Sandwichgeneratie

Aan de gemeenteraad
Ondergetekenden stellen de volgende wijziging voor:

Op bladzijde 17, 3.2 tweede bullet in zijn geheel te vervangen door:
Inwoners tussen de 40 en 65 jaar worden ook wel de “sandwichgeneratie” genoemd, omdat zij zowel voor hun kinderen als voor hun (ouder wordende) ouders zorgen. Dit kan heel belastend zijn en vraagt om specifieke ondersteuning. Omdat in dit beleidsstuk gekozen is voor de leeftijdsgrens van 55+, worden ook de uitdagingen van de sandwichgeneratie meegenomen.

Toelichting:
De literatuur is niet eenduidig over de gehanteerde leeftijdsgrens van de sandwichgeneratie. Deze varieert van 40-60 tot 45 tot 65. Omdat we een verschuiving zien van de gemiddelde leeftijd waarop men kinderen krijgt, lijkt het aannemelijk dat de huidige generatie later in die sandwich zal zitten. Daarnaast zien we dat de ouderen van nu langer vitaal blijven dan de voorgaande generatie. Daardoor lijkt het tevens aannemelijk dat de behoefte aan zorg zich ook steeds later zal voordoen. Omdat de druk van arbeid gemiddeld afneemt na het 65e levensjaar is het te verantwoorden om voor de bovengrens van de sandwichgeneratie op 65 jaar te stellen.
Omdat gemiddeld genomen de veerkracht rond ons 55e levensjaar afneemt is het voor deze notitie te verantwoorden de ondergrens op 55+ te stellen.

Indieners:
Marlies Neutkens - Volt

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:
Nummer motie: 25M54
Zaaknummer: 4390354
Status
Onderwerp: Beleidsplan op eigen wijze oud(er) worden in Arnhem

Titel:

Zingeving in het uitvoeringsplan ouderenbeleid 2025.

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Het beleidsplan *Op eigen wijze oud(er) worden in Arnhem - Samen bouwen aan de kracht van 55-plussers* drie pijlers heeft: (i) Meedoen en ontmoeten; (ii) Gezond en fit; en (iii) Samen wonen – samen leven. Deze pijlers geven richting voor een integraal ouderenbeleid voor Arnhem.
- Het plan gebruik maakt van positieve gezondheid, een model dat een bredere kijk heeft op de gezondheid en welzijn van mensen.
- Het gezaghebbende Institute for Positive Health (iPH) dit model beschrijft met zes dimensies: (a) Lichaamsfuncties; (b) Mentaal welbevinden; (c) Zingeving; (d) Kwaliteit van leven; (e) Meedoen; en (f) Dagelijks functioneren.[1]
- Veel professionals en organisaties in de zorg, gezondheid en welzijn, vooral ook gericht op ouderen, dit model gebruiken.
- Zingeving en mentaal welbevinden belangrijk zijn voor de gezondheid en het welzijn van ouderen, en dat organisaties voor geestelijke verzorging en palliatieve zorg hiervoor verantwoordelijk zijn.
- Sinds 2019 geestelijke verzorging ook thuis beschikbaar is voor palliatieve patiënten en hun naasten, maar ook voor iedereen van 50 jaar en ouder met levensvragen.[2]
- Het Ministerie van VWS dit financiert via Centra voor Levensvragen.[3]
- Voor de regio Arnhem, D3rde Verdieping, het Centrum voor Levensvragen, zich expliciet bezig houdt met zingeving, levensvragen, mentaal welzijn en kwaliteit van leven. Het Centrum coördineert en ondersteunt dit werk in Arnhem en omstreken. Het helpt zorgvragers en biedt scholing voor zorgprofessionals en vrijwilligers. Dit gaat over het herkennen van en omgaan met levens- en zingevingsvragen van patiënten en cliënten in zorg en welzijn.

[1] https://www.iph.nl/kennisbank/wat-is-positieve-gezondheid/
[2] Factsheet_GVT_1_jan_2024.pdf
[3] 150 miljoen euro extra voor palliatieve zorg & geestelijke verzorging thuis | Nieuwsbericht | Rijksoverheid.nl

Gemeente Arnhem

Omdat we vinden dat:

- Zingeving en mentaal welbevinden belangrijke en cruciale dimensies zijn van positieve gezondheid.
- Het beleidsplan onvoldoende aandacht heeft voor deze twee dimensies van positieve gezondheid.
- Deze twee dimensies echter een essentieel onderdeel zijn van het beleidsplan en passen binnen de drie pijlers van het plan.
- Door samen te werken met gespecialiseerde organisaties ervoor gezorgd kan worden dat zingeving en mentaal welbevinden voldoende aandacht krijgen in de uitvoering van het beleidsplan.

Draagt het college op om:

- Bij het opstellen van de uitvoeringsagenda nadrukkelijk aandacht te hebben voor zingeving en mentaal welbevinden en deze te erkennen als zelfstandige en belangrijke dimensies.
- Bij het ontwikkelen en vervolgens uitvoeren van de uitvoeringsagenda van het ouderenbeleid organisaties met expertise op het gebied van zingeving en mentaal welbevinden actief te betrekken, en één hiervan als ketenpartner in de verdere uitwerking van het beleid te betrekken.
- Bij kansrijke projecten een verbinding met zingeving en mentaal welbevinden te bevorderen, zoals:
    - Bij het faciliteren van laagdrempelige wijkinitiatieven door buurtgenoten om sociale cohesie en zorgzame buurten (meedoen en ontmoeten).
    - Bij het creëren van zorgzame buurten in één of twee wijken de aanpak te versterken en meer integraal te maken en door samenwerking te stimuleren met organisaties op het gebied van geestelijke verzorging (gezond en fit).
    - Bij het versterken aanpak gezondheidsplein én welzijn op recept met focus voor 55-plussers, geestelijke verzorging en palliatieve zorg mee te nemen (gezond en fit).
    - Bij het inrichten van centra voor ontmoeten en zorgzame buurten mee te nemen dat geestelijk verzorgers ook fysiek in wijken aanwezig, zichtbaar en toegankelijk zijn (meedoen en ontmoeten, gezond en fit).

Indieners:

Walter de Boef – GroenLinks
Nathalie Nede – ChristenUnie
Marjan van Munster – PvdA
Marlies Neutkens - VOLT

Arnhem GEMEENTE

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:
Nummer motie: 25M55
Zaaknummer: 4390354
Status
Onderwerp: Beleidsplan op eigen wijze oud(er) worden in Arnhem

Titel:

Neem fysieke veiligheid en bescherming tegen criminaliteit mee in de uitwerking van het ouderenbeleid

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Het beleidsplan *"Op eigen wijze oud(er) worden in Arnhem"* inzet op digitale weerbaarheid en financiële uitbuiting, maar nog geen specifieke aandacht heeft voor andere vormen van criminaliteit gericht op ouderen, zoals babbeltrucs, fysieke oplichting en woninginbraak.

- Ouderen regelmatig doelwit zijn van criminelen die misbruik maken van hun kwetsbaarheid, zowel offline als online. Uit een analyse van Independer op basis van politiedata blijkt dat oplichting door middel van babbeltrucs in vijf jaar tijd met bijna twintig procent is gestegen, waarbij vier van de vijf slachtoffers ouder zijn dan 55 jaar. (Bron: BNNVARA)

- In diverse gemeenten zijn voorlichtingscampagnes en samenwerkingen met politie en ouderenorganisaties succesvol gebleken in het voorkomen van ouderencriminaliteit. Het ministerie van Justitie en Veiligheid is in samenwerking met andere partijen de campagne 'Senioren en Veiligheid' gestart, waarbij senioren concrete tips krijgen om te voorkomen dat ze slachtoffer worden van criminaliteit. (Bron: Maak Het Ze Niet Te Makkelijk)

- De politie in Delft ziet een duidelijke stijging in het aantal meldingen van oplichting door nepagenten en waarschuwt ouderen actief om op hun hoede te zijn. (Bron: Gemeente Delft)

Omdat we vinden dat:

- De fysieke veiligheid en bescherming van ouderen een essentieel onderdeel zou moeten zijn van de uitwerking van het ouderenbeleid.

- Het wenselijk is dat bij de verdere concretisering van het beleid specifieke aandacht wordt besteed aan preventieve maatregelen tegen fysieke criminaliteit gericht op ouderen.

Arnhem GEMEENTE

Roept het college op:

- In samenspraak met politie, ouderenorganisaties en zorginstellingen te verkennen welke preventieve maatregelen mogelijk zijn tegen fysieke criminaliteit, zoals babbeltrucs, oplichting en woninginbraak bij ouderen.

- In de verdere uitwerking van het ouderenbeleid concrete maatregelen op te nemen tegen fysieke criminaliteit, zoals babbeltrucs, oplichting en woninginbraak bij ouderen.

- De raad hierover te informeren bij de verdere concretisering van het ouderenbeleid.

Indieners:

Coen Verheij - PVV Arnhem

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:
Nummer motie: 25M56
Zaaknummer: 4390354
Status
Onderwerp: Beleidsplan op eigen wijze oud(er) worden in Arnhem

Titel:

Ruimhartig beleid bij de verstrekking van vervoermiddelen binnen het ouderenbeleid

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Valpreventie, eigen regie, zingeving en mobiliteit belangrijke aspecten zijn binnen het te ontwikkelen ouderenbeleid

Omdat we vinden dat:

- Ouderen zo lang mogelijk op de been moeten blijven, sociaal isolement voorkomen moet worden én stigmatisering van ouderen als kwetsbaar en hulpbehoevend tegengegaan moet worden

Vraagt het college:

- Bij de concrete uitwerking van het Arnhemse ouderenbeleid, ouderen niet louter te zien als een kwetsbare en hulpbehoevende groep, maar als individuele burgers die, gelijk aan anderen, behoefte hebben aan participatie, zingeving, het onderhouden van een eigen netwerk. Hieruit volgt logischerwijze een ruimhartig beleid bij de verstrekking van overdekte scootmobielen, elektrische driewielers, etc . Daarbij de verstrekking zowel te koppelen aan zorg, maar evenveel aan participatiebehoeften.

Indieners:

Nico Wiggers – Burgerbelang Arnhem

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:
Nummer motie: 25M57
Zaaknummer: 4390354
Status
Onderwerp:

Titel:

Duidelijke criteria voor financiering van projecten binnen het ouderenbeleid.

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Het beleidsplan *Op eigen wijze oud(er) worden in Arnhem* drie belangrijke pijlers heeft: *Meedoen en ontmoeten, Gezond en fit,* en *Samen wonen, samen leven*;
- Sommige projecten genoemd in bijlage 6 van het beleidsplan al gefinancierd worden door de gemeente in verschillende domeinen zoals welzijn, cultuur, gezondheid en wijkprogramma's;
- Andere projecten al uitgevoerd worden in samenwerking door organisaties zoals woningcorporaties, die ook de verantwoordelijk nemen voor de financiering;
- Het college met de perspectiefnota 2026 een voorstel aan de raad zal doen voor middelen die specifiek gekoppeld zullen worden aan de uitvoeringsagenda van het beleidsplan, en dat wanneer deze middelen niet beschikbaar komen, de uitvoeringsagenda minder ambitieus zal zijn.

Omdat we vinden dat:

- Financiering binnen de uitvoeringsagenda van het ouderenbeleid vooral moet gaan naar projecten die:
    - Helpen bij *Meedoen en ontmoeten, Gezond en fit,* en/of *Samen wonen, samen leven*;
    - Nog niet gefinancierd worden door de gemeente of andere samenwerkingspartners, om overlap te voorkomen;
    - Met nieuwe en vernieuwende ideeën komen en uitwerken;
    - Problemen oplossen relevant voor uitvoering van het ouderenbeleid waar betrokken organisaties alleen niet uitkomen;
    - Samenwerking stimuleert tussen organisaties die normaal niet samenwerken, zodat er betere en bredere oplossingen komen.

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- Duidelijke criteria te formuleren voor gefinancierde projecten in het ouderenbeleid;
- Capaciteit en financiële middelen vrij te maken om deze criteria op te stellen;
- Deze criteria bij de keuze, beoordeling en evaluatie van projecten toe te passen;
- De gemeenteraad in de raadsbrief over de uitvoeringsagenda te informeren over de criteria;

GEMEENTE Arnhem

- De gemeenteraad jaarlijks te informeren over het projecten die onderdeel zijn van de uitvoeringsagenda en daarbij aan te geven hoe deze projecten bijdragen aan het ouderenbeleid.

Indieners:

Marjan van Munster, PvdA
Walter de Boef, GroenLinks
Marlies Neutkens, Volt

Gemeente Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:
Nummer motie: 25M58
Zaaknummer: 4390354
Status
Onderwerp:

Titel:
Versterk intergenerationele ontmoetingen

Aan de gemeenteraad
Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:
- We ouder worden vanaf de geboorte tot de dood.
- We niet vroeg genoeg kunnen beginnen met een gezonde leefstijl en het op- en uitbouwen van een sociaal netwerk.
- Intergenerationele contacten bijdragen aan de sociale betrokkenheid, welzijn en zingeving.
- De intergenerationele benadering op de beleidsterreinen van wonen en zorg al is meegenomen.

Omdat we vinden dat:
- Een stevige sociale basis een van de kerntaken van de gemeente is.
- Wijknetwerken en -voorzieningen hierin een belangrijke rol vervullen.
- Verbinding en integraal werken de kwaliteit bevordert en dubbelingen voorkomen worden.
- De intergenerationele benadering op de beleidsterreinen van wonen en zorg al is meegenomen.
- De sociale basis ook intergenerationeel en op wijkniveau kan worden benaderd.

Daarom draagt de gemeenteraad het college op:
- In de uitvoeringsagenda in beeld te brengen welke (met inachtneming van (reeds lopende) succesvolle) activiteiten, projecten en initiatieven in de wijken bijdragen aan intergenerationele ontmoetingen.
- Intergenerationele activiteiten, projecten en initiatieven die bijdragen aan een brede sociale basis te prioriteren.

Indieners
Marlies Neutkens - Volt

GEMEENTE Arnhem

GEVRAAGD ADVIES OUDERENBELEID

Gemeente Arnhem
T.a.v. college van Burgemeester en Wethouders
Postbus 9029
6800 EL Arnhem

cc. Naam beleidsmedewerker(s): Sjaan Markusse, Irina van Brakel
Naam wethouder: Marco van der Wel

Arnhem, 25 november 2024

Onderwerp: Gevraagd advies ouderenbeleid

Geacht college,

In dit advies zal de adviesraad Jeugd & Wmo (verder: de Adviesraad) na het geven van een korte schets van de situatie ingaan op aandachtspunten ten aanzien van beleid en uitvoering die hij ziet naar aanleiding van het ouderenbeleid en de daaraan gekoppelde uitvoeringsagenda 2025-2026. Dit op basis van wat een en ander in zijn optiek betekent voor de inwoners van Arnhem in het algemeen en de kwetsbare inwoners in het bijzonder. De Adviesraad is in juni 2024 gevraagd om aan de voorkant mee te denken. Wij zien in de nota dat gegeven suggesties voor een belangrijk deel zijn meegenomen, waarvoor onze dank.

Situatieschets

In 2050 is een op de drie Arnhemmers ouder dan 55 jaar. Deze stijging leidt tot meer ouderen met complexe vraagstukken. Omdat er sprake is van een tekort aan zorgmedewerkers en onvoldoende financiële middelen moeten er keuzes worden gemaakt en wil de gemeente Arnhem een beweging maken van zorg naar preventie. Het beleidsplan ‘Op eigen wijze oud(er) worden in Arnhem’ biedt een meerjarenperspectief waarin antwoord wordt gegeven op de vraag: “hoe zorgen we dat Arnhemmers vitaal en op eigen wijze oud(er) kunnen worden in onze stad?”.

Aandachtspunten en adviezen

<u>Aandachtspunt 1: de ontwikkeling naar een integraal ouderenbeleid</u>
De Adviesraad is verheugd met de aanzet die in het beleidsplan wordt gemaakt om specifiek aandacht te geven aan de vraagstukken van de inwoners die 55-plus zijn. Wethouder Roelofs geeft in zijn voorwoord aan dat het plan een eerste aanzet is voor integraal ouderenbeleid. In bijlage 1 wordt hiervoor een verbinding gemaakt met bestaand beleid en ontwikkelingen.

De Adviesraad ziet dat de verbinding met andere visiedocumenten is gemaakt, maar mist in het beleidsplan de inhoudelijke integrale samenhang met bestaand beleid en de ontwikkelingen voor de 55-plussers van Arnhem. Zo is het niet alle inwoners gegund om vitaal en op eigen wijze oud(er) te worden. Ook de vraagstukken die voor hen belangrijk zijn vragen om de juiste aandacht, waarbij soms maatwerk leveren een uitgangspunt moet zijn.

Het ouderenbeleid focust op (positieve) gezondheid en neemt voor een belangrijk deel de dimensies mee die bijdragen aan het beleven en ervaren van gezondheid. Voor het dagelijks functioneren van ouderen vormen eigen regie en zelfstandigheid belangrijke randvoorwaarden, maar juist deze komen regelmatig onder druk te staan.

Adviezen

1.1. De Adviesraad adviseert om de samenhang tussen de verschillende beleidsontwikkelingen m.b.t. de doelgroep 55-plus nadrukkelijk te adresseren. Met een programmatische aanpak, samenwerking tussen de verschillende beleidsterreinen en tussen de organisaties die zich met ouderen bezig houden, wordt de realisatie van de doelen van het ouderenbeleid versterkt.

1.2. Neem de doelgroep kwetsbare ouderen die zorg nodig hebben nadrukkelijk mee in de ontwikkeling van de Wijknetwerken Zorg en Welzijn, zodat behoud van eigen regie, zelfstandigheid en thuis wonen mogelijk blijft (zie ook aandachtspunt 4).

1.3. De Adviesraad adviseert om ook voldoende aandacht te besteden aan de dimensie dagelijks functioneren, zodat ouderen die hulp nodig hebben van professionele zorg geholpen worden bij hun algemeen dagelijkse levensbehoeften. Hiervoor is de samenwerking en onderling goede afstemming tussen zorgorganisaties van belang.

<u>Aandachtspunt 2: diversiteit leeftijdsgroep 55-plus</u>

De leeftijdsgroep 55-plus is zeer divers en bestaat uit inwoners in verschillende levensfasen die van vitaal tot zeer kwetsbaar zijn.

We constateren dat er wordt uitgegaan van de kracht van onze inwoners, die niet door iedereen zo wordt ervaren. Inwoners met mentale klachten komen helaas veelvuldig voor onder de 55+ doelgroep en zullen zich niet altijd herkennen in de optimistische toon van het plan. Tegelijkertijd kan een oudere inwoner ook in zijn of haar kracht staan zonder gebruik te maken van de door de gemeente geboden opties. Idealiter sluit het preventieve aanbod dus aan op de (individuele) gezondheid, om deze als gevolg daarvan te bekrachtigen.

Advies

2.1. De Adviesraad adviseert om bij de uitwerking van de uitvoeringsagenda 2025-2026 per doel stil te staan voor welke leeftijdsgroep de activiteit wordt vormgegeven en tevens mogelijke kwetsbaarheid van inwoners te betrekken. Wanneer de activiteit voor meerdere leeftijdsgroepen wordt uitgevoerd dan is segmentatie essentieel, zodat er wordt aangesloten op de behoefte en mogelijkheden van de doelgroepen. Het sportbedrijf Arnhem deelt bijvoorbeeld de 55-plussers naast leeftijd ook in op basis van fitheid en sociaaleconomische positie. In de Arnhemse Ketenaanpak Vitaal ouder

worden en Valpreventie wordt gesegmenteerd in twee hoofddoelgroepen en meerdere subdoelgroepen. Goede voorbeelden waarin ook de mogelijke kwetsbaarheid van inwoners wordt meegenomen.

Aandachtspunt 3: intergenerationeel ontmoeten

Het benutten van talenten, kennis en ervaring van zowel 55-plussers als de jonge generatie Arnhemmers maakt onderdeel uit van de planvorming. Verbinden van jong en oud ziet de Adviesraad als belangrijk en ook kansrijk.

Advies

3.1. Intergenerationele ontmoetingen kunnen worden gestimuleerd bij een aantal doelen van de uitvoeringsagenda. De Adviesraad ziet hiervoor kansen in de uitwerking van ‘Kracht van de buurt’; ‘Creëren van zorgzame buurten’ en ‘Digiwijzer’.

Aandachtspunt 4: netwerk welzijn, zorg en wonen

De gemeente Arnhem wil een actief netwerk vormen met welzijns-, zorg- en woonorganisaties om effectieve en innovatieve veranderingen door te voeren in de ouderensector. Tijdens de planvorming en bij de uitvoeringsagenda is en wordt samengewerkt met een aantal partners. Wij constateren dat dit niet alle betrokken partners zijn van de ouderensector. Het is ook de vraag of het nodig en wenselijk is om alle partners te betrekken. Er zijn al meerdere samenwerkingsnetwerken actief, waarbij gedacht kan worden aan de samenwerking rondom het Regioplan Centraal Gelderland of de Netwerksamenwerking Dementie Arnhem en Omstreken. Tevens worden netwerken opgebouwd in de pilotwijken Wijknetwerken Zorg en Welzijn.

In het gezondheidsplein zijn met name (huis)artsen, verpleegkundigen, het Sportbedrijf, (leefstijlcoaches) Rijnstad, Presikhaaf University, AM support en de wijkteams vertegenwoordigd. De Adviesraad vraagt zich af of het gezondheidsplein naast het gericht verwijzen naar sport, bewegen en welzijn ook een ontmoetingsplek is. We verwachten dat ook de GGZ, en ergo- en fysiotherapie een grote rol kunnen spelen in dit mooie en goede initiatief.

Advies

4.1 De Adviesraad adviseert om het opgebouwde netwerk ‘Op eigen wijze oud(er) worden in Arnhem’ te blijven faciliteren en de ondersteuning van dit netwerk te faciliteren t/m de borgingsfase van de uitvoeringsagenda. De facilitator van het netwerk een regiefunctie te geven en daarbij verantwoordelijk te maken om de integrale verbinding te blijven realiseren met andere netwerken en (beleid)ontwikkelingen. Naast de huidige partners voor beleid en uitvoering zijn ook andere samenwerkingspartners, zoals partners met kennis van psychische gezondheid, van cruciaal belang om effectieve en innovatieve veranderingen voor de Arnhemse 55-plussers te realiseren.

4.2 Geef heldere informatie aan de inwoners over de mogelijkheden van de gezondheidspleinen in Arnhem, waaronder of deze voorziening ook een ontmoetingsfunctie heeft.

4.3 De Adviesraad ziet kansen om de sociale basis te versterken in de pilotwijken waar een wijknetwerk Zorg en Welzijn wordt opgebouwd. Het verbinden van organisaties onderling en gebruik maken van beschikbare wijkvoorzieningen in het wijknetwerk biedt mogelijkheden om verbinding te maken met activiteiten die bijdragen aan het 'Op eigen wijze oud(er) worden in Arnhem'.

Aandachtspunt 5: in 2030 voldoende passende woningen

De ouderennota heeft een sterke samenhang met het huisvestingsplan Arnhemse 55-plussers gemeente Arnhem, dat een uitwerking is van de nota Wonen en Zorg. De Adviesraad heeft hiervan de heldere conceptversie van 17 september 2024 ontvangen. Dit plan bevat richtinggevende kaders op het gebied van wonen voor Arnhemse ouderen en heeft een reikwijdte van 2025-2030. Meerdere doelen in pijler drie 'Samen wonen, samen leven' van de nota raken het realiseren van de doelen in het huisvestingsplan. Om de huisvestingsdoelen te realiseren is de samenwerking met woningcorporaties, zorginstellingen en de particuliere markt nodig. De gemeente neemt daarbij een faciliterende en stimulerende rol op zich.

Adviezen

5.1. Voor het realiseren van de specifieke doelen in het ouderenbeleid m.b.t. de pijler 'Samen wonen, samen leven,' die samenhangen met het huisvestingsplan, adviseert de Adviesraad om nadrukkelijk samen te werken met de verantwoordelijke medewerkers van de gemeente Arnhem voor deze uitdagende opgave.

5.2. Nieuwe of bestaande wooncomplexen zo in te richten dat 55-plussers en bijvoorbeeld studenten en gezinnen met jonge kinderen samen in een wooncomplex kunnen samenleven.

Aandachtspunt 6: inwonersparticipatie

Het voorliggend ouderenbeleid is tot stand gekomen door intensieve participatie van inwoners en maatschappelijke partners. Onze complimenten voor dit interactieve proces. Door middel van gesprekken, focusgroepen en participatiebijeenkomsten is feedback opgehaald bij 55-plussers. Deze kwalitatieve metingen zijn waardevol en geven richting aan beleid en uitvoering. We constateren dat de ideeënmarkt een mondig, maar minder divers gezelschap bood, waardoor het aansluiten op de behoeften en verwachtingen van de meer kwetsbare en inwoners met een migratieachtergrond niet uit de verf kwam.

Advies

6.1 De Adviesraad adviseert om in de fase van de uitvoeringsagenda feedback en (nieuwe) behoeften breder op te halen en zo groepen/ervaringen die wellicht minder in beeld zijn te includeren. Een mogelijk idee om de inwoners met een migrantenachtergrond meer te betrekken, is het persoonlijk betrekken van sleutelfiguren van de betreffende groepen die ouderen kunnen activeren om actief deel te nemen en actief tot oplossingen te komen of hierin te stimuleren. Deze sleutelfiguren kunnen een maatje zijn of worden voor deze groep inwoners. De sleutelfiguren zijn aanvullend op de ambassadeurs uit de Marokkaanse, Turkse, Afghaanse en Aziatische gemeenschappen. We adviseren om het Team

Leefomgeving, met de vooruitgeschoven posten in de wijken, hierbij te betrekken. Zij hebben een uitgebreid netwerk van bewoners, professionals (van welzijnswerk tot wijkagent) en vrijwilligers opgebouwd in ieder gebied. Het team kent, door dicht bij de leefwereld van de bewoners te zijn, de specifieke problemen en kansen om sleutelfiguren te betrekken.

Wij gaan ervan uit dat u dit advies zult opnemen in het Raadsinformatiesysteem ten behoeve van de informatie-, commissie- en raadsvergaderingen en zien een reactie op dit advies door uw college met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,
Namens de Adviesraad jeugd & Wmo gemeente Arnhem,

Elvira Flaton
Voorzitter

GEMEENTE Arnhem

Adviesraad Jeugd & Wmo gemeente Arnhem

Datum : 10 december 2024
Zaaknummer : 4390354
Contactpersoon : Irina Van Brakel
Telefoonnummer : 06-21468005

Onderwerp: reactie op advies ouderenbeleid

Geachte leden van de adviesraad Jeugd & Wmo gemeente Arnhem,

Het college heeft advies gevraagd aan u als adviesraad Jeugd en Wmo. De hoofdvraag was of het ouderenbeleid (en een conceptversie van de uitvoeringsagenda) aansluit bij de kansen en uitdagingen van 55-plussers in Arnhem. De adviezen zijn op 25 november jl. ontvangen.

Algemene reactie
Alvorens inhoudelijk in te gaan op de aandachtspunten en adviezen, concluderen wij dat de aanbevelingen vooral verwijzen naar integrale samenwerking en de uitvoering(sagenda). Wij hebben uw adviesraad in een vroeg stadium in het beleidsproces betrokken en hebben uw eerdere aanbevelingen in de ontwikkeling van het ouderenbeleid meegenomen.
Uw advies is gebaseerd op de conceptversie van het beleid die nog niet door het college is vastgesteld en de – in een beginfase verkerende – concept uitvoeringsagenda die in een later stadium wordt vastgesteld.
Daarnaast willen we aangeven dat de betrokken wethouder van het ouderenbeleid Bob Roelofs is en niet Marco van der Wel.

Aandachtspunt 1: de ontwikkeling naar een integraal ouderenbeleid
U geeft terecht aan dat het niet alle inwoners is gegund om vitaal en op eigen wijze oud(er) te worden in Arnhem. Naast bewustwording en preventie is daarom een van de focuspunten in het beleid dat we aandacht hebben voor inwoners in kwetsbare posities. Er is voor gekozen om geen uitputtend overzicht op te nemen van welke inwoners dan worden bedoeld. Er zijn immers tal van redenen waarom inwoners al dan niet tijdelijk hun veerkracht verliezen en in een kwetsbare situatie terecht komen.

In de uitvoeringsagenda worden specifieke projecten opgenomen met aandacht voor deze inwoners, zodat iedereen in Arnhem zo lang mogelijk kan blijven deelnemen aan de maatschappij. Een voorbeeld hiervan is het project Ambassadeurs (dat we uitgebreid toelichten in aandachtspunt 5) en het ontwikkelen van een plan van aanpak in relatie tot dementievriendelijk Arnhem.
Wij gaan hierbij uit van zoveel mogelijk collectief aanbod waar het kan, maar maatwerk als het nodig is. Het in bijlage 6 van het beleidsplan opgenomen 'overzicht kansrijke projecten' (eerste concept uitvoeringsagenda) betreft de projecten die op basis van de input uit participatietrajecten zijn opgehaald en die inhoudelijk kansrijk blijken te zijn.

Specifiek om de samenhang tussen ontwikkelingen te adresseren zoals beschreven in advies 1.1, is in het ouderenbeleid 'bijlage 1 Verbinding met bestaand beleid en ontwikkelingen' opgenomen. Wat betreft advies 1.2 kunnen wij bevestigen dat de doelgroep 'ouderen in een kwetsbare positie' in beeld is bij de wijknetwerken en hier ook een plek heeft. Dit geldt ook wat betreft de samenwerking en onderlinge afstemming met o.a. zorgorganisaties zoals u in advies 1.3 benoemt. Een voorbeeld hiervan is de samenwerking in het project 'Zorgzame Buurten' waarin we in de driehoek wonen, zorg en welzijn optrekken met diverse organisaties werkzaam in de ouderensector in Arnhem. In aandachtspunt 4 gaan we hier nader op in.

Aandachtpunt 2: diversiteit leeftijdsgroep 55+
Wij onderkennen dat de doelgroep 55+ een diverse is. Wij hebben aandacht voor 'op eigen wijze oud(er) worden in Arnhem.' Dat betekent voor verschillende doelgroepen een andere aanpak. In Arnhem zien we in de eerste plaats kansen die de vergrijzing met zich meebrengt. Een groot deel van onze inwoners is zelfredzaam en dit biedt kansen om de beoogde beweging van meer omzien naar elkaar tot stand te brengen. Hierbij is het uiteraard van belang om aandacht te hebben voor de inwoners waarvoor dit geen vanzelfsprekendheid is; de realiteit is dat een deel van onze inwoners – door diverse redenen – ondersteuning en hulp nodig heeft.

Adviespunt 2.1 nemen wij mee in de uitvoeringsagenda. In het kader van integrale samenwerking is er vanuit diverse domeinen input geleverd welke geleid heeft tot de totstandkoming van genoemd voorbeeld 'De Arnhemse ketenaanpak vitaal ouder worden en valpreventie'. Andersom hebben de domeinen Publieke gezondheid en Sport input gegeven in de beleidsontwikkeling van het ouderenbeleid.

Aandachtpunt 3: intergenerationeel ontmoeten
De verbinding tussen diverse generaties is een belangrijk element in diverse projecten binnen de uitvoeringsagenda. Advies 3.1 nemen wij mee in de verdere ontwikkeling van de uitvoeringsagenda.

Agendapunt 4: netwerk welzijn, zorg en wonen
Er zijn diverse samenwerkingsnetwerken actief. In de fase van beleidsontwikkeling hebben wij deze ook verkend. De door u genoemde voorbeelden betreffen regionale verbanden en zijn derhalve niet per definitie geschikt om lokale projecten uit te voeren. Waar dit wel mogelijk is, betrekken we bestaande (regionale) netwerken, zoals bij het plan van aanpak dementie. Ditzelfde geldt voor Welzijn op Recept, dit wordt in de wijken Presikhaaf en Malburgen ondergebracht bij de Gezondheidspleinen.
Naast het eigen netwerk staan we in verbinding met de regionale netwerken omdat wij in de toekomst voorzien dat wij meer kunnen samenwerken en van elkaar willen leren. Zodat we succesvolle projecten in de regio of bij ons, kunnen opschalen. In projecten in de uitvoeringsagenda bekijken we of deze binnen bestaande netwerken een plek kunnen krijgen, zoals de wijknetwerken.

Wat betreft advies 4.1 onderschrijven wij deze aanpak en de behoefte aan een regiefunctie om de integrale verbindingen te (blijven) leggen. Als blijkt dat na de borgingsfase het een meerwaarde is om de verdere uitvoering van de agenda binnen een ander netwerk op te pakken, dan heeft dit onze voorkeur. We vinden het belangrijk dat er – waar mogelijk – sprake is van een integrale aanpak waarin we zowel in- als extern kijken waar we partijen slim aan elkaar kunnen verbinden. Voorbeeld hiervan zijn de 'Ketenaanpak vitaal ouder worden en valpreventie' verbinden aan welzijn en ontmoeten. We houden bij

het domein Wonen rekening met gemeenschapsvorming en het inzetten van welzijn en vice versa. Zo verkennen we welke mogelijkheden er zijn voor welzijn en ontmoeting, maar ook een passende infrastructuur zoals bredere wandelpaden en meer bushaltes bij de (her)inrichting van wijken.
Advies 4.2 wordt meegenomen in de projecten waarin we samenwerken met de Gezondheidspleinen omdat het in dit stadium nog niet duidelijk is.
De door u aangegeven kansen in advies 4.3 worden ook door ons gezien. Dergelijke verbindingen worden binnen de wijknetwerken zorg en welzijn, alsook binnen andere relevante ontwikkelingen gemaakt. Kanttekening hierbij is dat er meer investeringen nodig zijn om de gemeenschappelijke en institutionele sociale basis te versterken (versterken van bestaand aanbod algemene voorzieningen, versterken informele zorg, creëren nieuw aanbod, ondersteuning van inwonersinitiatieven die gericht zijn op 'omzien naar elkaar' en dergelijke). Dit vraagt de komende jaren extra aandacht binnen het (nieuwe) welzijnsbeleid.

Aandachtspunt 5: in 2030 voldoende passende woningen
U geeft aan dat u de overeenkomsten en verbinding in beide beleidsplannen ziet. Genoemd beleid is vanuit een integrale samenwerking tot stand gekomen en zoveel mogelijk op elkaar afgestemd. In de ontwikkelfase van het beleid heeft Arnhem sterk ingezet op integrale samenwerkingen, zowel extern als in de ambtelijke organisatie. Deze samenwerking houden we vast en breiden we uit, zoals u adviseert in adviespunt 5.1.
U geeft aan dat u de overeenkomsten en verbinding in beide plannen ziet. Genoemd beleid is vanuit een integrale samenwerking tot stand gekomen en zoveel mogelijk op elkaar afgestemd. In de ontwikkelfase van het beleid heeft Arnhem sterk ingezet op integrale samenwerkingen, zoals samenwerking tussen de domeinen Wonen en Welzijn. Het domein Wonen levert een bijdrage aan de doelen uit het Integraal ouderenbeleid onder andere door met de corporaties afspraken te maken over het toevoegen van geclusterd wonen met ontmoeten in de buurt en het toevoegen van gemengde wooncomplexen met zorgvragers en zorgdragers. Hierdoor ontstaan vitale leefgemeenschappen waar mensen omkijken naar elkaar.

Wat betreft adviespunt 5.2 wordt in projectfases bekeken welke vormen van wonen geschikt zijn, intergenerationeel is een van de mogelijkheden. Een mix aan doelgroepen binnen een wooncomplex is inderdaad belangrijk om te stimuleren dat inwoners omkijken naar elkaar. Dit willen we stimuleren. De ervaring leert dat er ook ouderen zijn die met mensen van hun eigen leeftijd (55+) en leefstijl willen samenwonen. Het is belangrijk dat ouderen iets te kiezen hebben daarin en dat beide typen wooncomplexen naast elkaar bestaan in Arnhem. Bij wooncomplexen alleen voor ouderen kan wel gelet worden op de toewijzing aan een mix van vitale en minder vitale ouderen. Dit nemen we mee in gesprekken met de woningcorporaties.

Artikel 6: inwonersparticipatie
Uw constatering over een beperkt divers gezelschap bij de ideeënmarkt is juist. Ondanks diverse pogingen, bleef de diversiteit beperkt.
Inwoners uit diverse gemeenschappen zijn uitgenodigd, maar helaas hebben zij niet van ons aanbod gebruik gemaakt. Dit laat gelijk zien waar de kern ligt van het probleem en waar er verandering nodig is. Hier is en wordt juist aandacht aan besteed in de uitvoeringsagenda en bij onze partners.
Om te achterhalen hoe wij diverse gemeenschappen in Arnhem toch kunnen bereiken zijn wij in gesprek getreden met diverse vertegenwoordigers vanuit Aziatische, Turkse, Afghaanse en Marokkaanse

gemeenschappen. Deze input hebben wij meegenomen in de beleidsontwikkeling. Uit de gesprekken kwam naar voren dat er binnen de diverse gemeenschappen wisselende redenen zijn om niet op dergelijke uitnodigingen in te gaan. Zo is er vanuit bepaalde culturen wantrouwen in de overheid, bij anderen is er juist sprake van een groot aanzien en wordt vanuit bescheidenheid niet op een uitnodiging ingegaan. Hieruit blijkt des te meer dat maatwerk en persoonlijke aandacht essentieel zijn om de diverse gemeenschappen te bereiken.

Hetgeen u beschrijft in advies 6.1 met betrekking tot 'sleutelfiguren aanvullend op ons project ambassadeurs', sluit aan bij wat wij beogen met het project Ambassadeurs. We hanteren alleen een andere terminologie. We hebben er bewust voor gekozen om dit geen sleutelfiguren te noemen omdat we het over inwoners hebben die als ambassadeurs optreden.
Aanvullend op uw advies gaan we in het project ambassadeurs in twee fases aan de slag om inwoners uit diverse gemeenschappen beter te bereiken. Het eerste jaar staat in het teken van ambassadeurs die met inwoners aan de slag gaan om hen te activeren en vertrouwd te maken met het aanbod, de mensen, de organisaties et cetera. Wij zullen hierbij de actoren die u benoemt zoveel mogelijk betrekken. In de tweede fase beogen we een beweging te maken waarin integratie en contact met andere gemeenschappen een prominente rol speelt.

In vertrouwen u hierbij voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

Arnhem 30 Januari 2025

Geachte Raadsleden van Arnhem,

Ik heb u de afgelopen vijf jaar al regelmatig bericht over mijn wens voor meer aandacht voor ouderen voor gratis busvervoer in daluren en om ouderen meer veerkracht en vitaliteit bij te brengen.
“Op je eigen manier oud(er) worden” en “Vitaal ouder worden doe je niet alleen”. Dat zijn twee citaten uit een artikel van december 2024 in de Arnhemse Koerier, waarin wethouder Bob Roelofs het Arnhemse beleid voor ouderen presenteert.

De gemeente Arnhem heeft het prima voor elkaar, zou je denken. Maar de alledaagse praktijk van het leven van ouderen is echter te vaak een donker bos met te veel bomen. Ik heb jarenlang gewerkt in de gezondheidszorg en ouderen in vele moeilijke en schrijnende thuissituaties ontmoet. Dat is nu nog steeds zo.

Voor de langere termijn zijn er allerlei mooie initiatieven bedacht, mooie woonvormen, gezonde leefstijl, innovatieve technologie. Maar de ouderen van NU blijven zitten waar ze zitten. Er zijn nog vrijwel geen nuttige hulp-activiteiten (m.b.t. voeding, bewegen, administratie) echt in de buurt. Vele ouderen zijn helemaal of half digibeet, en kunnen nuttige hulp-informatie alleen vinden via de Arnhemse Koerier (velen hebben geen abonnement op de krant). Maar die info betekent vaak dat er kilometers gelopen en/of met de bus gereisd moet worden, naar Arnhem-noord (of juist naar Arnhem-zuid). Dit is behoorlijk bezwaarlijk en onveilig en daardoor leven velen toch in isolement, ondanks dat ze vaak wonen te midden van werkenden en gezinnen.

Op zijn minst zou het voor alle oudere Arnhemmers goedkoper/makkelijker moeten worden om met de bus te gaan naar locaties waar hulp te vinden is. Al jaren geleden heb ik de raad schriftelijk en mondeling gevraagd om gratis busvervoer voor alle ouderen, alleen in de daluren. Er zijn gemeenten die daarin voorzien, dus waarom in Arnhem geen actie?

Mijn belangrijkste punt is echter dat veel hulp onbekend of slecht bereikbaar is. Er zouden veel meer “hulp-huiskamers” moeten komen, binnen bijvoorbeeld 1-2 kilometer. Concreet moeten ouderen uit bijvoorbeeld omgeving Velperweg nu helemaal over de Paasberg de Geitenkamp op lopen voor enige hulp (al dan niet met de rollator) bij het MFC, hetgeen vaak niet haalbaar is. En zo zijn er vele situaties in Arnhem aan te halen. Hulp is te ver weg en te veel is bezuinigd.

Beter bereikbare en geduldig gegeven informatie vermindert het isolement van ouderen. Het is belangrijk voor de gemeente juist nu meer te investeren in mensen die de sociale kaart kennen en kunnen helpen op weg naar activiteiten zoals bewegen, kunst, lezingen, bibliotheekbezoek, alsook het begrijpen van brieven en computerinformatie en veiligheid. En vergeet ook de activiteit “Kunstcafé 55+” niet (juist voor ouderen), dat nu “op de wip zit” om te verdwijnen.

Bekend is dat ouderen die geïsoleerd leven sneller hun vitaliteit verliezen en een gemakkelijke prooi zijn voor oplichters (dakdekkers, schilders, bankmedewerkers, zgn. zorgmedewerkers, en zelfs mantelzorgers). Ik zet mij in ter voorkoming van misbruik, maar hoor vaak te laat “hoe kon ik zo stom zijn”. Investeren in informeren en activeren van ouderen leidt tot meedoen en vitaliteit en voorkomt aanzienlijke zorgkosten en is echt een enorme kostenbesparing (denk alleen al aan de WMO, die uiteindelijk ook door de gemeente betaald moet worden). Ik zie dagelijks te veel ouderen die hunkeren naar aandacht, ik zie hun noden en eenzaamheid en er lijkt maar geen verandering in te komen. Ik kan het niet alleen.

Ik pleit dus vooral voor hulp en budget/geld voor gewoon nuttige activiteiten voor ouderen in de directe omgeving. Misschien in kantoren of leegstaande ruimten of verzorgingshuis vlakbij. Want wie weet waar info te halen is, dicht bij huis, zal actiever blijven en kan zelfs in plaats van een hulpvrager een actief persoon voor anderen in de straat of buurt worden. Een win-win situatie, die het bestede geld meer dan waard is.

Kitty Vossen-Brouwer

Van: Ans Lodder
Verzonden: maandag 3 februari 2025
Onderwerp: Ik deel moraalsprookje De oude grootvader en zijn kleinzoon met u

Aan de raad,
Van een beste stuurlui aan de wal...

Een hart onder de riem.
In het perspectief van uw Raadsvoorstel geef ik m'n punten voor aandacht...

-Waar zijn onze Wisdomkeepers?

-De wijken drogen op, verhufteren onder gemis van onze ouderen...

-Kunsten zijn alle eeuwen dragers voor gemeenschapsvorming. Laagdrempelig...toegankelijk.

-kleine kinderen en ouderen spreken de waarheid.

-onderzoek de betekenis, de gevolgen...van:
het kluisteren van de emotionele ontwikkeling van jonge kinderen, met de vroege taalmethodes.
Onderzoek :Een causaal verband als verhuftering van de jeugd...misschien vind de morele opvoeding geen natuurlijke grond bodem...in zielen in de gemeenschap.

De kunsten waren zijn eeuwen lang dragers voor gemeenschapsvorming. Ouderen zijn onze Wisdomkeepers.
Wetenschap mag dit 'weten ' ons niet afnemen.

Ik ben maar een beste stuurlui aan de wal. En niet moedig genoeg om 5 minuten in te spreken.
Daarom vertrouw ik de huidige communicatie vormen.
Hartelijke groeten
Ans Lodder

De oude grootvader en zijn kleinzoon

Duitsland ca. 2 minuten

Er was eens een stokoude man; zijn ogen waren troebel geworden, zijn oren doof, en zijn knieën knikten. Als hij aan tafel zat en zijn lepel nauwelijks kon vasthouden, morste hij de soep op het tafellaken en hij liet ook weer wat uit zijn mond lopen. Zijn zoon en diens vrouw gruwden daarvan en daarom moest de oude grootvader tenslotte in de hoek achter de kachel gaan zitten, en ze gaven het eten in een aarden schotel en bovendien niet eens genoeg; dan keek hij bedroefd naar de tafel en zijn ogen werden vochtig. Tenslotte konden zijn bevende handen het schoteltje niet meer vasthouden, het viel op de grond en brak.
De jonge vrouw werd boos, maar zij zei niets en zuchtte alleen maar. Toen kocht ze voor hem een houten bakje voor een paar stuivers en daar moest hij uit eten. Terwijl ze zo bij elkaar zitten, zien ze dat het kleinzoontje van vier jaar kleine plankjes bij elkaar raapt. "Wat doe je daar?" vraagt de vader. "Ik ga een houten bakje maken," antwoordde het kind, "daar moeten vader en moeder uit eten als ik groot ben." Man en vrouw keken elkaar een poos aan en begonnen beiden te huilen. Meteen haalden zij de oude grootvader weer aan tafel en lieten hem voortaan altijd meeëten en zeiden niets als hij een beetje morste.
* * *

Samenvatting

Een moraalsprookje van de gebroeders Grimm. Een stokoude man morst en kwijlt tijdens het eten; vader en moeder kunnen het niet aanzien en stoppen hem ver weg in een hoekje. Het zoontje van vier houdt hen een spiegel voor.

Toelichting

Dit verhaal komt reeds in de autobiografie 'Jugend' (1778) van de Duitse schrijver Jung Stilling voor. Verwant met De ondankbare zoon.
In de Middeleeuwen vinden wij het in een iets andere vorm: een vader snijdt een kleed in twee stukken en geeft daarvan de helft aan de grootvader, waarop het kleinkind de andere helft voor later wil bewaren.
Het spreekt vanzelf dat het in de Middeleeuwse exempel-verzamelingen een geliefd motief was; zo vinden wij het bij Jacques de Vitry, Bromyard, Vincentius van Beauvais en Petrus Alfonsus. Vandaar kwam het in de volksliteratuur, bijv. in het Franse fabliau 'La houce partie'; in de Middelnederlandse literatuur vinden wij het in de 'Lekenspiegel' van Jan van Boendale en in de 'Spiegel der Sonden'. Dichters hebben het ook graag bewerkt; bijvoorbeeld Hans Sachs 'Die Rossdecke' en Jan van Beers 'De arme grootvader'.
Dit moraliserende verhaal is waarschijnlijk uit Indië afkomstig; we vinden het ook reeds in een novelle van Râjasjekhara. Een Masai-sprookje over het zonder respect behandelen van ouderen, is De zieke leider. Marinus van den Berg schreef De brief in het nachtkastje.

Trefwoorden

duitsland, gebroeders grimm, ondankbaarheid, grootvader, ouderdom, zorg, kleinzoon, respect, moraalsprookje

Basisinformatie

- Origineel: Der alte Großvater und der Enkel
- Herkomst: Duitsland
- Engels: The old grandfather and his grandson
- Verhaalsoort: moraalsprookje
- Leeftijd: vanaf 7 jaar
- Verteltijd: ca. 2 minuten

Reactie op Integraal Ouderenbeleid Arnhem

Datum: 5 februari 2025

Geachte raad,

Hierbij reageren wij als bestuurders van Volkshuisvesting Arnhem, Vivare en Portaal op het Integraal Ouderenbeleid Arnhem.

Met dit Integraal Ouderenbeleid ligt er een goede basis voor ouder worden in Arnhem. We zijn blij met de aandacht van de gemeente die er is voor ouderen, zeker met oog op de dubbele vergrijzing. Ouderen blijven langer in onze woningen wonen, ook als de zorgvraag toeneemt. De nadruk op het belang van ontmoeting, om te kunnen meedoen en het hebben van een sterkere sociale basis, ondersteunen wij dan ook. Informele netwerken om elkaar te ondersteunen moeten gefaciliteerd en ondersteund worden.

Daarnaast stelt het Integraal Ouderenbeleid dat een passende infrastructuur van belang is zodat ouderen langer mobiel kunnen blijven en de omgeving uitnodigt om vitaal oud(er) te worden. Fijn dat er in de leefomgeving qua inrichting rekening wordt gehouden met de Arnhemse ouderen. Dit juichen wij als woningcorporaties van ganser harte toe.

In het Integraal Ouderenbeleid ligt nu vooral de nadruk op de kwetsbaarheid van de 55+-ers. Graag geven we mee om ook oog te blijven hebben voor de vitaliteit en kracht van 55+-ers in Arnhem. Juist die groep is wat ons betreft een belangrijke sleutel om de veerkracht van de gehele doelgroep te verbeteren.

Met vriendelijke groet, namens de bestuurders van de Arnhemse woningcorporaties,

Liesbeth van Asten, Volkshuisvesting Arnhem
Alfred van den Bosch, Vivare
Geert Meijering, Portaal

Inspraakreactie Apcg over ouderenbeleid ‘Op eigen wijze oud(er) worden in Arnhem’.

Beste raadsleden en fractievolgers,
Net als u hebben wij het stuk ‘Op eigen wijze oud(er) worden in Arnhem’ gelezen. Wij kunnen ons vinden in de visie die in dit stuk is opgeschreven. Toegankelijkheid en inclusie worden meermaals genoemd en dat zijn voor ons natuurlijk belangrijke randvoorwaarden.

Wij willen benadrukken dat het belangrijk is dat concreet wordt gemaakt wat hieronder wordt verstaan en hoe dit in de praktijk dan moet worden toegepast.
In deze reactie gaan we in op hoe wij daarnaar kijken.

Een onderwerp wat verschillende keren wordt genoemd is het belang van langer thuis kunnen wonen. Wij willen het belang van toegankelijke woningbouw benadrukken, natuurlijk niet alleen voor ouderen, maar ook voor mensen met een beperking in andere levensfasen. Iemand die gebruik maakt van een rolstoel kan geen mantelzorger zijn voor een naaste, wanneer diens huis ontoegankelijk is.
Voor een uitgebreide toelichting op wat er nodig is rondom wonen, verwijzen we graag naar onze inspraakreactie op de Woonvisie.
Helaas lazen we in de prestatieafspraken met woningcorporaties die in december naar de raad gestuurd werden eigenlijk geen afspraken over toegankelijk bouwen.

En ook heel belangrijk in deze is het Duurzaam Mobiliteitsplan, waarover de raad nog moet besluiten.
In het ouderenbeleid wordt gerefereerd aan de dementievriendelijke openbare ruimte. Dat vraagt een andere kijk op inrichten van de openbare ruimte, die overeenkomt met waar wij in onze inspraakreactie op het duurzaam mobiliteitsplan ook voor pleiten. Denk aan het niet mengen van verkeersstromen, maar heldere gescheiden zones voor voetgangers en fietsers en ook anders nadenken over het inrichten van oversteken.
Voor een goede mobiliteit is een goed busnetwerk onmisbaar. Maar daarnaast is het belangrijk dat rijgedrag van buschauffeurs zo is, dat mensen ook veilig gebruik kunnen maken van de bus. Helaas is het vaak zo dat buschauffeurs, ook door tijdsdruk op routes, al optrekken voordat mensen zitten. Met alle risico’s van dien.
Daarnaast zijn ouderen lang niet altijd gewend om met het openbaar vervoer te reizen. Doordat zij een leven lang gebruik hebben gemaakt van de auto en fiets is het reizen met de bus niet iets wat bekent is. We zien ook dat de vergrijzing drukt op bijvoorbeeld AVAN. Wijkcoaches kunnen hierin een rol krijgen, door ouderen te ondersteunen in het leren reizen met het openbaar vervoer.

Voor een gezonde leefstijl wil de gemeente inzetten op bewegen. Dat betekent dat er normen moeten worden afgesproken voor de toegankelijkheid van sportplekken en beweegroutes die de gemeente ontwikkelt. Op dit moment zijn daar nog geen afspraken over.

Voor veel van de uitvoering van deze visie, is de gemeente afhankelijk van andere partijen. Dat wil zeggen dat zij waar mogelijk eisen moeten stellen, maar in elk geval het gesprek moeten aan gaan over het belang van toegankelijkheid en inclusie.

Als het gaat om het realiseren van toegankelijke en inclusieve ontmoeting en activiteiten zal de gemeente eisen moeten gaan stellen bij de subsidiëring hiervan. Daarnaast moeten zij zorgen dat er een kennis wordt opgebouwd bij partners in de stad over het toegankelijk organiseren van dit soort activiteiten, zodat vrijwillige wijkinitiatieven hiervoor ondersteuning kunnen krijgen bij bijvoorbeeld buurtsportcoaches of opbouwwerkers.

Wat wij ook merken is dat op veel plekken gericht op ouderen er geen of weinig kennis is over ouder worden met een beperking en/of chronische ziekte. Terwijl het nogal verschilt of jij je leven lang al gebruik hebt gemaakt van een rolstoel en daarin dus helemaal zelfstandig bent (geweest). Of dat je door ouder worden een rolstoel moet gaan gebruiken en daarin veel meer afhankelijk bent van hulp.
Maar ook medisch gezien kunnen processen van lichamelijke veroudering heel anders lopen wanneer je een beperking en/of chronische ziekte hebt.
Wanneer de gemeente samenwerkt met aanbieders dan is het belangrijk dat zij hierover vragen stellen, zodat er passende ondersteuning is voor mensen met een beperking die ouder worden.

Een ander onderwerp waarop bewustwording bij samenwerkingspartners en zorgaanbieder nodig is, is digitale toegankelijkheid. Er wordt in het stuk gesproken over het belang van digitale vaardigheden voor de gezondheid. Helaas zijn veel systemen en vragenlijsten in de zorg nog erg ontoegankelijk. Daardoor kan bijvoorbeeld iemand die vanwege een visuele beperking voice-over gebruikt, niet zelf vragenlijsten invullen. Dat is vanuit eigen regie niet wenselijk, maar kan ook gewoon onveilige situaties opleveren omdat iemand niet alle noodzakelijke informatie wil delen met degene die de vragenlijst voor hen invult.

Verder is bij de inzet op het verbeteren van digitale vaardigheden van ouderen, het noodzakelijk dat er ook trainingsaanbod komt voor mensen met een beperking. Wat kennis over toegankelijkheid en digitale hulpmiddelen vereist van de aanbieders van dit soort trainingen.

Tot slot
Uit het beleidsstuk komt naar voren hoe de vergrijzing drukt op de WMO, terwijl er een tekort aan middelen en mensen is. Wij willen hier opnieuw benadrukken dat het belangrijk is om een onderscheid te maken tussen mensen die vanwege een levensfase ondersteuning nodig hebben (zoals ouderen) en mensen die levenslang en levensbreed ondersteuning nodig hebben door een beperking en/of chronische ziekte. Wij pleiten daarom er ook voor dat er bij het opstellen van een uitvoeringsplan gekeken wordt, naar een verschil in benadering tussen deze groepen.

Marjolein van den Broek
Voorzitter Apcg

Van: Sylvia Swart
Verzonden: woensdag 5 februari 2025
Onderwerp: inspraak

Geachte leden van de raad,
Wij willen onze waardering uitspreken voor de manier waarop co-creatie in dit proces is toegepast. Als kernpartners hebben wij samen met diverse medewerkers van de gemeente, uit verschillende disciplines, met elkaar met een programma aanpak gezamenlijk opgetrokken om tot deze notitie te komen. Tijdens het programma zijn er ook meerdere feedbackrondes georganiseerd met de achterban, inwoners, mantelzorgers, stakeholders en andere betrokkenen. Dit heeft ons in staat gesteld om een waardevolle bijdrage met verschillende perspectieven te leveren aan de ontwikkeling van dit plan. We vinden het plan gedegen en het biedt duidelijk richting voor de komende jaren. Het biedt sturing voor de uitvoering van belangrijke opgaven die voor ons liggen.
Uit de data die u in het stuk aantreft, blijkt duidelijk dat de maatschappelijke opgave voor de stad niet eenvoudig is. Dit onderstreept de noodzaak om in de komende jaren integraal samen te blijven werken, waarbij we vanuit verschillende perspectieven met elkaar aan de slag kunnen. We willen benadrukken dat een lange termijn en integrale aanpak essentieel is om de grote uitdagingen die we als samenleving moeten aangaan, daadwerkelijk aan te pakken. Alleen door samenhang en structurele inzet kunnen we de gewenste resultaten bereiken. Aandacht voor de diverse disciplines en expertise is geborgd en het gesprek over verbinding, optimaliseren van het goede en waar nodig afbouwen is en wordt dan ook mét elkaar gevoerd. Daarmee is juist ook aandacht voor belangrijke thema's als sociale buurtverbindingen, (digitale) veiligheid, vitaliteit en gezondheid, preventie, eenzaamheid en mantelzorg.

De wijk en buurt spelen een prominente rol in dit plan, als de plek waar we met de inwoners werken aan de sociale basis en leefbaarheid, in lijn met eerdere beleidsvisies. In Arnhem zijn er diverse maatschappelijke locaties, zoals Swoa, Rijnstad en de Arnhemse Buurthuizen, Sportverenigingen en Rozet waar laagdrempelige ontmoetingsactiviteiten en andere initiatieven voor ouderen mogelijk zijn. Deze locaties vormen een belangrijke basis voor het versterken van het sociale netwerk en het bevorderen van de betrokkenheid van bewoners in de wijk.
Tegelijkertijd willen we de zorgen van het college over de realisatie van de uitvoeringsagenda onderstrepen, zoals ook in het raadsvoorstel wordt aangegeven. We erkennen de beperkingen die gepaard gaan met de eenmalige en beperkte middelen, en we willen daarom benadrukken dat extra aandacht en afstemming nodig is om te zorgen voor een haalbare en effectieve uitvoering van het plan.

Ten slotte willen we aangeven dat voor de inzet van vrijwilligers, mantelzorgers en bewoners vaak de ondersteuning van professionals, zoals sociaal werkers en opbouwwerkers, noodzakelijk is. Soms kortdurend als ondersteuning puur bij de opstart, soms ook langduriger, waarbij zorgdragen voor de duurzaamheid en continuïteit van initiatieven essentieel is. Deze professionals bieden de juiste begeleiding en zorgen ervoor dat de initiatieven op de juiste manier worden opgezet en ondersteund en zorgen voor verbinding waar passend.

We kijken uit naar de verdere samenwerking en zijn ervan overtuigd dat we met gezamenlijke inspanningen de gewenste vooruitgang kunnen boeken.

Namens de kernpartners Rijnstad, Rozet, Samenwerkende Arnhemse Buurthuizen, Sportbedrijf Arnhem Portaal en andere betrokkenen zoals MVT en vele inwoners,

Hartelijke groet,

Sylvia Swart
Directeur-Bestuurder

Van: Herman Geerts
Verzonden: woensdag 5 februari 2025 1
Onderwerp: Intergenerationele ontmoetingen – samenwerking in ouderenbeleid

Aan: Gemeente Arnhem, College van Burgemeester en Wethouders en de gemeenteraad
Onderwerp: Intergenerationele ontmoetingen – samenwerking in ouderenbeleid

Geachte leden van de gemeenteraad,

Wij willen uw aandacht vestigen op een bestaande en effectieve intergenerationele aanpak die vanuit Arnhem is ontstaan en inmiddels landelijk impact heeft. Sinds 2017 brengen wij jongeren en ouderen samen om levensverhalen te delen, die vervolgens worden verwerkt in verhalenbundels en korte films. Deze worden gezamenlijk teruggekeken in de lokale bioscoop, wat niet alleen waardevolle ontmoetingen tussen generaties stimuleert, maar ook ouderen onderling verbindt.

Landelijke impact en samenwerking
Op dit moment bereiken wij landelijk ruim 500 senioren, waarvan meer dan 100 in de regio Arnhem. Ons programma wordt uitgevoerd in samenwerking met tientallen scholen, variërend van praktijkonderwijs tot HBO. Daarnaast is het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) een vaste partner, wat de maatschappelijke relevantie en educatieve waarde van dit initiatief onderstreept.

Wetenschappelijke onderbouwing: zingeving en sociale verbinding
Uit onderzoek blijkt dat het delen van levensverhalen bijdraagt aan een gevoel van zingeving en identiteitsvorming bij ouderen (*Westerhof & Bohlmeijer, 2014*). Daarnaast tonen studies aan dat maatschappelijke betrokkenheid eenzaamheid vermindert en het welzijn van ouderen verbetert (*SCP, 2018*).
Deelnemende ouderen geven vrijwel unaniem aan dat dit initiatief bijdraagt aan hun welzijn en gevoelens van eenzaamheid vermindert. De laagdrempeligheid maakt dat zowel vitale als kwetsbare ouderen, ongeacht fysieke beperkingen, culturele achtergrond of sociaaleconomische positie, kunnen deelnemen.

Wat maakt dit zo succesvol?

- Iedereen kan meedoen: Het vertrekpunt is het persoonlijke verhaal van ouderen – en ieder mens heeft een verhaal.
- Gelijkwaardige ontmoetingen: Ouderen worden niet benaderd vanuit zorgbehoefte, maar vanuit wat zij te bieden hebben.
- Ontmoetingen tussen generaties én tussen ouderen onderling: Het stimuleert ook sociale contacten tussen ouderen onderling door gesprekssessies, bioscoop presentaties, jaarlijkse reünies en vertellers bijeenkomsten.
- Meerdere doelen in één aanpak: Dit initiatief speelt niet alleen in op de behoefte van ouderen, maar ook op de leerdoelen van jongeren en scholen. De interviews en gesprekken helpen jongeren om perspectieven buiten hun eigen bubbel te verkennen en versterken hun sociale vaardigheden. Hiermee snijdt het mes aan meerdere kanten: het bevordert maatschappelijke betrokkenheid, burgerschapsvorming en sociale verbinding tussen generaties.

Samenwerking met de gemeente

Wij zijn verheugd te lezen dat de gemeente Arnhem van plan is om intergenerationele projecten te verkennen als onderdeel van het ouderenbeleid. Dit is een waardevolle stap in de juiste richting. Tegelijkertijd merken wij op dat wij als ervaren organisatie op dit gebied tot op heden nog niet actief zijn benaderd door de gemeente.
Gezien het feit dat wij dit al jarenlang succesvol uitvoeren, verwachten wij dat de gemeente ons als logische gesprekspartner beschouwt en ons betrekt bij de verdere uitwerking van deze plannen. Wij kijken er dan ook naar uit om met de gemeente in gesprek te gaan over hoe onze bestaande aanpak en expertise kunnen bijdragen aan de uitvoering van het beleid.

Wij verzoeken de gemeente dan ook om:

1. De intergenerationele aanpak actief te integreren in de uitvoeringsagenda en ons hierin als bestaande praktijk te betrekken.
2. Erkenning te geven aan dit bestaande initiatief en de impact ervan in Arnhem en daarbuiten.
3. Actieve samenwerking aan te gaan met ons initiatief om intergenerationele verbinding structureel op te nemen in het Arnhemse ouderenbeleid.
4. Zichtbaarheid en ondersteuning te bieden in de vorm van een partnerschap.

Wij zien uw uitnodiging voor de samenwerking tegemoet.

Met vriendelijke groet, ook namens onze lokale en landelijke partners,

Maya Lievegoed
Directeur TINO Educare
(De maatschappelijke tak van HUMINT Solutions; beide gevestigd in Arnhem).

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

Raadsvoorstel Ouderenbeleid 2025 ‘Op eigen wijze oud(er) worden in Arnhem’

Fasering

- ☑ Informatieve bespreking
- ☑ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Besprekingen

- 5 februari 2025: informatieve en eerste termijn meningsvormende bespreking

Aanwezig

De raadsleden/fractievolgers Roelen (SP), Van Plateringen (Burgerbelang Arnhem), Neutkens (Volt), Kumas (VVD), Van den Berg (D66), Van Munster (PvdA), Lu (Partij voor de Dieren), Jansen (ChristenUnie), Manders (Arnhem Centraal), De Boef (GroenLinks).
De fracties van DENK, CDA, Groep Van den Broek, PVV en Forum voor Democratie waren niet vertegenwoordigd.

Verder aanwezig: Roelofs (wethouder), Van Brakel (bestuursadviseur)

Bespreking

Informatief

De volgende deelnemers hebben gebruik gemaakt van de mogelijkheid om in te spreken:

Herman van de Ven	Team Kunstcafe55Plus, gekoppeld aan 'Het Rozet"
Sylvia Swart	Directeur Bestuurder SWOA
Anne Veenstra	D3rde Verdieping/hart voor zingeving
Marjolein van den Broek	Voorzitter Arnhems platform chronisch zieken & gehandicapten (APCG)
Kitty Vossen-Brouwer	Op persoonlijke titel
Evert van den Brink	Vrijwilliger Humanitas
Ciska Zerstegen	Verpleegkundig specialist palliatieve zorg

Daarnaast zijn er schriftelijke inspraakreacties ontvangen, deze zijn aan de vergaderstukken toegevoegd.

Meningsvormend

In de eerste termijn van de meningsvormende bespreking zijn onder andere de volgende onderwerpen besproken: de financiering van het uitvoeringsplan, de samenhang met ander beleid zoals het vrijwilligersbeleid, welzijnsbeleid en de woonvisie. Woonvormen, zingeving en

welbevinden, intellectuele stimulatie, bewustwording culturele verschillen en inclusiviteit, digitale weerbaarheid, technologie en innovatie.

Toezeggingen

Geen

Conclusie

De voorzitter heeft vastgesteld dat de informatieve is afgerond. De eerste termijn van de meningsvormende bespreking is afgerond. De meningsvormende bespreking wordt voortgezet bij de tweede termijn van de raadskamer en college.

De raadsadviseur,

P. Wielaard

De voorzitters,

K. Groot
M. Loor

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

Raadsvoorstel Ouderenbeleid 2025 ‘Op eigen wijze oud(er) worden in Arnhem’

Fasering

- ☐ Informatieve bespreking
- ☑ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Besprekingen

- 5 februari 2025: Informatieve bespreking en start van de meningsvormende bespreking.
- 12 februari 2025: voortzetting van de meningsvormende bespreking.

Aanwezig

De raadsleden/fractievolgers Roelen (SP), Van Plateringen (Burgerbelang Arnhem), Scholten (Volt), Van den Broek (Groep Van den Broek), Kumas (VVD), Van den Berg (D66), Lu (Partij voor de Dieren), De Boef (GroenLinks), Jansen (ChristenUnie), Verheij (PVV), Manders (Arnhem Centraal), Van Munster (PvdA),
De fracties van DENK, CDA en Forum voor Democratie waren niet vertegenwoordigd.

Verder aanwezig: Roelofs (wethouder), Van Brakel (bestuursadviseur)

Bespreking

Meningsvormend
De meningsvormende bespreking is voortgezet waarbij de raadskamer in tweede termijn onderling debat heeft gevoerd en vragen heeft gesteld aan de portefeuillehouder. De portefeuillehouder is gestart met de beantwoording van de vragen, de vragen van de fracties van de Partij voor de Dieren, GroenLinks, ChristenUnie, PVV, Arnhem Centraal en PvdA zijn nog niet beantwoordt.

De portefeuillehouder antwoordt op vragen van de raadskamer dat de sociale kaart wordt meegenomen in de uitvoeringsagenda evenals de borging van de samenwerking tussen de domeinen en met de ketenpartners.

Op pagina 34 van het beleidsplan wordt verwezen naar bijlage 7, hier wordt bijlage 6 bedoeld. Het beleidsplan wordt ambtelijk tekstueel aangepast.

Toezeggingen

Geen

Amendementen en moties

Meerdere fracties overwegen een motie met betrekking tot zingeving.

De fractie Arnhem Centraal overweegt wijzigingsvoorstellen in te dienen over de thema’s zingeving en talentontwikkeling (kosten en toegankelijkheid van activiteiten).

Conclusie

De voorzitter heeft aan het eind van de vergadering geconcludeerd dat de meningsvormende bespreking niet is afgerond. De bespreking heeft een vervolg nodig heeft ten behoeve van de afronding van de tweede termijn van de portefeuillehouder.

De raadsadviseur,

P. Wielaard

De voorzitter,

C. Prinsen

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

Raadsvoorstel Ouderenbeleid 2025 ‘Op eigen wijze oud(er) worden in Arnhem’

Fasering

- ☐ Informatieve bespreking
- ☑ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Besprekingen

- 5 februari 2025: Informatieve bespreking en start van de meningsvormende bespreking.
- 12 februari 2025: voortzetting van de meningsvormende bespreking.
- 19 februari 2025: afronding van de meningsvormende bespreking.

Aanwezig

De raadsleden/fractievolgers Roelen (SP), Van Harten(Burgerbelang Arnhem), Van den Berg (D66), Kumas (VVD), Jansen (ChristenUnie), Manders (Arnhem Centraal), Verheij (PVV), Neutkens (Volt), Noomen (GroenLinks), Van Munster (PvdA).
De fracties van Partij voor de Dieren, DENK, CDA, Forum voor Democratie en Groep van den Broek waren niet vertegenwoordigd.

Verder aanwezig: Roelofs (wethouder), Van Brakel (bestuursadviseur)

Bespreking

Meningsvormend
De meningsvormende bespreking is voortgezet bij de beantwoording in tweede termijn door de portefeuillehouder van de nog openstaande vragen van de fracties van de Partij voor de Dieren, GroenLinks, ChristenUnie, PVV, Arnhem Centraal en PvdA.

Toezeggingen

Geen

Amendementen en moties

De fracties van Arnhem Centraal, ChristenUnie, VVD, PvdA, GroenLinks en PVV kondigen wijzigingsvoorstellen aan.

Conclusie

De voorzitter heeft aan het eind van de vergadering geconcludeerd dat de meningsvormende bespreking is afgerond. Het raadsvoorstel wordt doorverwezen naar de bespreking van concept amendementen en moties.

De raadsadviseur,

P. Wielaard

De voorzitter,

C. Prinsen

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

Raadsvoorstel Ouderenbeleid 2025 ‘Op eigen wijze oud(er) worden in Arnhem’

Fasering

- ☐ Informatieve bespreking
- ☐ Meningsvormende bespreking
- ☑ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Besprekingen

- 5 februari 2025: Informatieve bespreking en start van de meningsvormende bespreking.
- 12 februari 2025: voortzetting van de meningsvormende bespreking.
- 19 februari 2025: afronding van de meningsvormende bespreking.
- 12 maart 2025: bespreking amendementen en moties

Aanwezig

De raadsleden/fractievolgers Van Harten (Burgerbelang Arnhem), Van den Berg (D66), Kumas (VVD), Jansen (ChristenUnie), Manders (Arnhem Centraal), Verheij (PVV), Neutkens (Volt), De Boef (GroenLinks), Lu (Partij voor de Dieren) en Van Munster (Partij van de Arbeid).
De fracties van DENK, SP, CDA, Forum voor Democratie en Groep van den Broek waren niet vertegenwoordigd.

Verder aanwezig: Roelofs (wethouder), Van Brakel (bestuursadviseur)

Bespreking

De volgende amendementen en moties zijn besproken:

Amendementen

1. amendement 'Ouderen tellen volwaardig mee in de samenleving' (25A21) van de fracties AC, GL en Volt – Preadvies: positief
2. amendement 'Zingeving als integraal onderdeel van ons ouderenbeleid' (25A22) van de fracties CU, GL, PvdA en Volt - Preadvies: positief
3. amendement 'Preventie als aanvulling, géén vervanging van professionele zorg' (25A23) van de fractie PVV – Preadvies: positief
4. amendement 'Onderbouwing meenemen Sandwichgeneratie' (25A24) van de fractie Volt - Preadvies: oordeel raad

Moties

5. motie 'Zingeving in het uitvoeringsplan ouderenbeleid 2025' (25M54) van de fracties GL, CU, PvdA en Volt – Preadvies: positief
6. motie 'Neem fysieke veiligheid en bescherming tegen criminaliteit mee'(25M55) van de fractie PVV – Preadvies: positief

7. motie 'Ruimhartig beleid bij de verstrekking van vervoermiddelen' (25M56) van de fractie BBA – Preadvies: negatief
8. motie 'Duidelijke criteria voor financiering van projecten binnen het ouderenbeleid' (25M57) van de fracties PvdA, GL en Volt – Overgenomen en daarna door de fractie ingetrokken.
9. motie 'Versterk intergenerationele ontmoetingen' (25M58) van de fractie Volt

   Preadvies: oordeel raad (tenzij aangepast wordt)

Toezeggingen

Het dictum van de motie 25M57 wordt overgenomen door het college waarna de fracties de motie hebben ingetrokken, en daardoor wordt het dictum genoteerd als toezegging:

1. De wethouder zegt toe om:

- Duidelijke criteria te formuleren voor gefinancierde projecten in het ouderenbeleid;

- Capaciteit en financiële middelen vrij te maken om deze criteria op te stellen;

- Deze criteria bij de keuze, beoordeling en evaluatie van projecten toe te passen;

- De gemeenteraad in de raadsbrief over de uitvoeringsagenda te informeren over de criteria;

- De gemeenteraad jaarlijks te informeren over het projecten die onderdeel zijn van de uitvoeringsagenda en daarbij aan te geven hoe deze projecten bijdragen aan het ouderenbeleid.

Conclusie

De voorzitter heeft aan het eind van de vergadering geconcludeerd dat de bespreking van de amendementen en moties is afgerond. Het raadsvoorstel wordt doorverwezen naar de bespreking van concept amendementen en moties.

De raadsadviseur,

W. Lammers

De voorzitter,

M. de Vries